

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2021-08-30 i mål nr M 3415-20, se bilaga A

PARTER

Klagande och motpart

1. Johanssons Berg i Heljalt AB

Ombud: Advokat C.H.

2. Länsstyrelsen i Kronobergs län

3. Alvesta kommun genom nämnden för myndighetsutövning

Motpart

E.V. dödsbo

SAKEN

Ansökan om tillstånd till bergtäktsverksamhet på fastigheten A i Alvesta kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

I. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom på följande sätt.

1. Villkor 2, 6, 14 och 15 får följande lydelse.
2. Verksamheten får bedrivas helgfria vardagar, måndag till fredag, kl. 06.00-22.00, om inte annat följer nedan.

Mellan kl. 06.00-07.00 helgfria vardagar, måndag till fredag, får endast in- och utlastning, transporter samt krossning ske.

Mellan kl. 18.00-22.00 helgfria vardagar, måndag till fredag, får endast in- och utlastning och transporter ske.

Därutöver får in- och utlastning och transporter ske helgfria lördagar mellan kl. 07.00-18.00.

Under veckorna 28 till 31 får ingen borrhning, sprängning eller skutknackning bedrivas.

Vid akuta behov, t.ex. på grund av halkbekämpning eller olyckor, får utlastning ske även utöver ovan angiven tid. Sådana händelser ska journalföras och på begäran kunna uppvisas för tillsynsmyndigheten.

6. Minst 24 timmar före varje sprängning ska boende, som inte meddelat annat, inom en radie av 1 km från tälten informeras om tidpunkten för sprängning. All sprängning ska föregås av varningssignal som är tydligt hörbar 500 meter från verksamhetsområdesgränsen.
14. Halter av föroreningar i de inerta schaktmassor som tas in på anläggningen för att återanvändas eller återvinnas på plats (t.ex. vid anläggande av bullervall eller för efterbehandling inom verksamhetsområdet) får inte

överstiga de nivåer som anges som nedan. Nivåerna avser såväl totalhalter som utlakningshalter av de angivna föroreningarna.

Ämne/ämnesgrupp	Halt (mg/kg TS)	Utlakning L/S = 10 l/kg (mg/kg TS)
Arsenik	10	0,09
Bly	20	0,2
Kadmium	0,2	0,02
Koppar	40	0,8
Krom tot	40	1
Kvicksilver	0,1	0,01
Nickel	35	0,4
Zink	120	4
Klorid		130
Sulfat		200
PAH-L	0,6	
PAH-M	2	
PAH-H	0,5	

Villkoret ska kontrolleras genom egen utförd provtagning och analys eller genom uppvisande av motsvarande provtagningsprotokoll och analys av prov tagna tidigare i hanteringskedjan.

15. Halter av föroreningar i de inerta schaktmassor som tas in på anläggningen för att återvinnas och därefter transporteras ut ur täkten får inte överstiga de nivåer som anges nedan. Nivåerna avser totalhalter av de angivna föroreningarna.

Ämne/ämnesgrupp	Halt (mg/kg TS)
Arsenik	10
Bly	50
Kadmium	0,8
Koppar	80
Krom tot	80

Kvicksilver	0,25
Nickel	40
Zink	250
Molybden	40
Antimon	12
PAH-L	3
PAH-M	3,5
PAH-H	1
Alifat >C10-C12	100
Alifat >C12-C16	100
Alifat >C16-C35	100

Villkoret ska kontrolleras genom egen utförd provtagning och analys eller genom uppvisande av motsvarande provtagningsprotokoll och analys av prov tagna tidigare i hanteringskedjan.

2. Ett nytt villkor 23 införs med följande lydelse.

23. Bullervall ska anläggas i nordväst enligt domsbilaga B. Bullervallen ska vara minst 340 meter lång och ska under hela tillståndstiden vara minst 6 meter hög mätt från naturlig marknivå. Vallen ska vara färdigställd i god tid för att föreskrivna bullervärden ska kunna innehållas, dock senast fem år efter det att tillståndet fått laga kraft.

3. Den ekonomiska säkerheten ändras enligt följande.

Ekonomisk säkerhet

Tillståndet till täktverksamhet får tas i anspråk under förutsättning att sökanden ställer en ekonomisk säkerhet på 5 100 000 kronor för uppfyllandet av de villkor som gäller för tillståndet. Säkerheten ska godkännas av mark- och miljödomstolen i särskilt beslut och förvaras hos Länsstyrelsen i Kronobergs län.

4. Exploateringsplanen som återges som domsbilaga 1 i mark- och miljödomstolens dom i villkor 3 ersätts med domsbilaga C till denna dom.

II. Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandena i övrigt.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Johanssons Berg i Heljalt AB (bolaget) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska föreskriva följande ändrade lydelse av villkor 2, 6, 14 och 15.

Villkor 2

Starkt bullrande verksamhet såsom borring, sprängning och skuthantering, får endast bedrivas helgfria vardagar måndag till och med fredag kl. 07.00-18.00. Krossning, utlastning, transporter och annan mindre bullrande verksamhet får bedrivas kl. 06.00-22.00.

I händelse av akuta behov, t.ex. vid halkbekämpning, olyckor etc., får utlastning ske även utöver ovan angiven tid. Tillsynsmyndigheten får därutöver vid specifika behov medge att arbetstiderna vid bergtäkten utökas.

Villkor 6

Minst 24 timmar före varje sprängning ska de boende som begär det och som bor inom en radie om 1 km från täkten, ges information om tidpunkten för sprängningen. All sprängning ska föregås av varningssignal som är tydligt hörbar 500 meter från verksamhetsområdesgränsen.

Villkor 14

Halter av föroreningar i de inerta schaktmassor som tas in på anläggningen för att återanvändas eller återvinnas på plats (t.ex. vid anläggande av bullervall eller för efterbehandling inom verksamhetsområdet) får inte överstiga de nivåer som anges som nedan. Nivåerna avser totalhalter av de angivna föroreningarna.

Ämne/ämnesgrupp	Halt mg/kg TS
Arsenik	10
Bly	20
Kadmium	0,2
Koppar	40

Krom tot	40
Kvicksilver	0,1
Nickel	35
Zink	120
PAH-L	0,6
PAH-M	2
PAH-H	0,5

Villkor 15

Halter av föroreningar i de inerta schaktmassor som tas in på anläggningen för att återvinnas och därefter transporteras ut ur tänken får inte överstiga de nivåer som anges nedan. Nivåerna avser totalhalter av de angivna föroreningarna.

Ämne/ämnesgrupp	Halt mg/kg TS
Arsenik	10
Bly	50
Kadmium	0,8
Koppar	80
Krom tot	80
Kvicksilver	0,25
Nickel	40
Zink	250
Molybden	40
Antimon	12
PAH-L	3
PAH-M	3,5
PAH-H	1
Alifat >C10-C12	100
Alifat >C12-C16	100
Alifat >C16-C35	100

Länsstyrelsen i Kronobergs län har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen dels ska ändra villkor 2 och 3 samt föreskriften om ekonomisk säkerhet, dels ska föreskriva ett nytt villkor avseende bullervall, allt enligt följande.

Villkor 2

Verksamheten får bedrivas helgfria vardagar, måndag till fredag, kl. 06.00-22.00, om inte annat följer nedan.

Mellan kl. 18.00-22.00 helgfria vardagar, måndag till fredag, får endast in- och utlastning och transporter ske. Därutöver får krossning ske mellan kl. 06.00-07.00 dessa dagar.

Under veckorna 28 till 31 får ingen borrhning, sprängning eller skutknackning bedrivas.

Därutöver får in- och utlastning och transporter ske helgfria lördagar mellan kl. 07.00-18.00.

Vid akuta behov på grund av halkbekämpning eller olyckor får utlastning ske även utöver ovan angiven tid. Sådana händelser ska journalföras och på begäran kunna uppvisas för tillsynsmyndigheten.

Villkor 3

Uttag av berg får inte ske utanför den på exploateringsplanen markerade gränsen för brytningsområdet (blå linje), enligt domsbilaga C. Övrig verksamhet får inte ske utanför den på exploateringsplanen markerade gränsen för verksamhetsområde (röd linje). Gränsmarkeringar och fixpunkter, med utgångspunkt från exploateringsplanen, ska vara utmärkta i terrängen på väl synligt sätt och godkännas av tillsynsmyndigheten innan tillståndet tas i anspråk och därefter bibehållas under hela tillståndstiden.

Nytt villkor

Bullervall ska anläggas i nordväst enligt domsbilaga B. Bullervallen ska vara minst 340 meter lång och ska under hela tillståndstiden vara minst 6 meter hög mätt från

naturlig marknivå. Vallen ska vara färdigställd senast två år efter att tillståndet tagits i anspråk.

Ekonomisk säkerhet

Den ekonomiska säkerheten ska bestämmas till 5 100 000 kr.

Alvesta kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen dels ska ändra lydelsen av villkor 2 samt föreskriften om ekonomisk säkerhet, dels ska föreskriva ett nytt villkor avseende bullervall, allt enligt följande.

Villkor 2

Verksamheten får bedrivas helgfria vardagar, måndag till fredag, kl. 06.00-22.00, om inte annat följer nedan.

Mellan kl. 06.00-07.00 och mellan kl. 18.00-22.00 helgfria vardagar, måndag till fredag, får endast in- och utlastning och transporter ske.

Under veckorna 28 till 31 får ingen borring, sprängning, skutknackning eller *förkrossning* bedrivas.

Därutöver får in- och utlastning och transporter ske helgfria lördagar mellan kl. 07.00-18.00.

Om beställaren är staten eller en kommun och denne ställt dokumenterade krav på leveranstidpunkt, samt vid halkbekämpning, får utlastning även bedrivas andra tider. Sådana händelser ska journalföras och på begäran kunna uppvisas för tillsynsmyndigheten.

Nytt villkor

Bullervall, 340 meter lång, 16 meter bred och 6 meter hög och lokaliserad i det nordvästra hörnet av täktområdet ska färdigställas senast ett år efter det att tillståndet tagits i anspråk.

Ekonomisk säkerhet

Den ekonomiska säkerheten ska höjas.

PARTERNAS INSTÄLLNING TILL VARANDRAS YRKANDEN

Bolaget

Bolaget har motsatt sig såväl länsstyrelsens som kommunens yrkanden.

För det fall Mark-och miljööverdomstolen skulle finna att ett nytt villkor krävs för att reglera uppförandet av bullervallen har bolaget yrkat att ett sådant villkor bör ha följande utformning.

Senast fem år från det att tillstånd för den miljöfarliga verksamheten vunnit laga kraft ska bullervallen i täktområdets nordvästra hörn vara uppförd i enlighet med karta, domsbilaga B. Uppförd bullervall ska vara 340 meter lång, 20 meter bred samt 6 meter hög mätt från naturlig marknivå. När bullervallen har uppförts enligt ovan angivna mått ska verksamhetsutövaren tillse att angivna mått bibehålls under tillståndstiden.

Länsstyrelsen

Villkor 2

Länsstyrelsen har medgett att krossning tillåts ske även under helgfria vardagar måndag till fredag kl. 06:00-07:00. I övrigt har länsstyrelsen motsatt sig bolagets yrkande beträffande villkor 2.

Villkor 6

Avseende villkor 6, om information inför sprängning, har länsstyrelsen delvis medgett bolagets yrkande om ändring i villkoret enligt följande (tillägg kursiverat).

”Minst 24 timmar före varje sprängning ska boende, *som inte meddelat annat*, inom en radie av 1 km från täkten informeras om tidpunkten för sprängning. All sprängning ska

föregås av varningssignal som är tydligt hörbar 500 m från verksamhetsområdesgränsen.”

Länsstyrelsen har motsatt sig ändring av villkor 6 i övrigt.

Villkor 14

Länsstyrelsen har medgett delvis bifall till bolagets yrkande av ändring i villkor 14 på så sätt att villkorets sista stycke får länsstyrelsens föreslagna lydelse enligt nedan.

”Villkoret anses uppfyllt genom egen utförd provtagning och analys av totalhalter och utlakade halter alternativt vid uppvisande av provtagningsprotokoll och analysrapport där samtliga ovanstående totalhalter innehålls. Avfallsvolymen som provet representerar ska anpassas för att ge en representativ bild av föroreningsinnehållet i avfallet.”

Villkor 15

Länsstyrelsen har medgett delvis bifall till bolagets yrkande av ändring i villkor 15 på så sätt att villkorets sista stycke får länsstyrelsens föreslagna lydelse enligt nedan.

”Villkoret anses uppfyllt genom egen utförd provtagning och analys av totalhalter alternativt vid uppvisande av provtagningsprotokoll och analysrapport där samtliga ovanstående totalhalter innehålls. Avfallsvolymen som provet representerar ska anpassas för att ge en representativ bild av föroreningsinnehållet i avfallet.”

Kommunen

Kommunen har medgett ändring i villkor 2 på sätt som framgår av villkorets andra stycke i bolagets yrkande, avseende verksamhetstider vid akuta behov. Dessa tillfällen bör dock journalföras.

Kommunen har motsatt sig bolagets yrkade ändring av villkor 6.

Under förutsättning att de massor som ska återvinnas kontrolleras enligt kontrollprogram och att det är massor som medför mindre än ringa risk som avses användas och återvinnas har kommunen medgett bolagets yrkande om ändringar av villkor 14 och 15. Bolaget ska dock kunna visa att massorna bedöms korrekt i enlighet med avfallsförordning (2020:614) och att de medför mindre än ringa risk.

E.V. dödsbo har motsatt sig bolagets talan.

Bolaget har motsatt sig en ändring av sista stycket i villkor 14 och 15 i enlighet med länsstyrelsens förslag till lydelse.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget

Arbetstider

Bolaget har tidigare i tillståndsprövningen åtagit sig att inte utföra skutknackning, borrhning eller sprängning under juli månad. Ett sådant åtagande ryms inom det allmänna villkoret och behöver därmed inte regleras i ett särskilt villkor.

Det är tvistigt vilken typ av arbeten som ska få bedrivas mellan kl. 06.00-07.00. De driftfall som redovisats i bullerutredningarna är worst case-scenarier. Dessa är inte verkliga driftfall vid verksamheten och de lokala förhållandena i omgivningen kan dessutom ha en mer avskärmande effekt än beräknat. Gällande riktvärden kan i realiteten innehållas med god marginal. Det finns inte något stort konstaterat missnöje eller klagomål från närboende som motiverar en begränsning av arbetstiderna i förhållande till de som gäller enligt Naturvårdsverkets ”Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller” (Naturvårdsverket rapport 6538, 2015()).

Krossning är en central del av verksamheten. Om möjligheten att bedriva krossning begränsas får det negativa ekonomiska konsekvenser för bolaget. Förlusten uppgår till 34 000 kr per timme som krossning inte får bedrivas. Dessutom påverkas bolagets möjlighet att med kort varsel acceptera uppdrag och projekt. Större infrastrukturprojekt

ställer ofta krav på leveranser även under sommarmånaderna då många projekt utförs. Verksamhetens begränsningar under juli månad enligt tidigare gällande tillstånd innebar att bolaget tvingades tacka nej till uppdragen i sin helhet. Under hela tillståndstiden kommer den ekonomiska konsekvensen uppgå till mångmiljonbelopp. Den förlorade inkomsten är inte skälig sett till att bolaget innehåller gällande gränsvärden för acceptabel bullerstörning. Den konkurrenshämmande effekten och inkomstbortfallet för bolaget måste vid en rimlighetsavvägning väga tyngre än den eventuella bullerstörning som kan uppkomma. Till detta kommer att länsstyrelsens förslag till utformning av villkor 2, stycke två, andra meningen, är otydlig och skulle kunna tolkas på så sätt att krossning *enbart* får ske helgfria vardagar mellan kl. 06.00-07.00. En sådan reglering skulle vara väldigt begränsande för verksamheten.

Avseende villkorets femte stycke anser bolaget att det är omotiverat att begränsa de akuta behoven till att bara omfatta halkbekämpning och olyckor. Det kan uppkomma andra akuta behov och begränsningen motverkar själva syftet med regleringen. Vidare är beställaren i princip uteslutande en privat aktör som är upphandlad av staten eller kommunen. Villkorets nuvarande utformning innebär därför en påtaglig konkurrensbegränsning för bolaget i förhållande till andra aktörer. Journalföring är obehövligt eftersom alla uttransporter ändå kan följas upp genom vägkvitton. Slutligen bör tillsynsmyndigheten ges möjlighet att utöka arbetstiderna även för andra delar av verksamheten för att möta andra typer av akuta behov, såsom behovet av ett visst specifikt material vid infrastrukturprojekt som ofta utförs nattetid.

Bolaget har under målets handläggning hos Mark- och miljööverdomstolen kommit in med kompletterande bullerberäkningar.

Domsbilaga 1 – exploateringskartan

Exploateringskartan i domsbilaga 1 uppfyller de krav på tydlighet och exakthet som fordras för att bedriva täkt- och vattenverksamhet på platsen. Ansökanshandlingar bör läsas i sin helhet för att en utomstående ska kunna orientera sig och förstå den tillståndsgivna verksamheten.

Information till närboende

Bolaget känner till att det finns närboende som inte har behov av att få riktade informationsutskick. Som villkor 6 utformats i mark- och miljödomstolens dom saknas utrymme att underlåta informera närboende om sprängningar trots att de uttryckligen begärt att inte få sådan. Genom bolagets yrkade utformning av villkoret ges en ändamålsenlig flexibilitet för närboende som önskar ta del av information om sprängningar, vilket måste anses ha varit syftet med villkoret.

Hantering av massor

Provtagningen av externa massor har inte behandlats vid handläggningen i mark- och miljödomstolen.

Föreskrivna urlakningshalter i villkor 14 följer så kallad mindre än ringa risk enligt Naturvårdsverkets Handbok 2010:1, ”Återvinning av avfall i anläggningsarbeten”. Om angivna halter inte överskrids, det inte finns andra föroreningar i en sådan omfattning att föroreningsrisken påverkas och användningen inte sker inom ett område där det krävs särskild hänsyn, anser Naturvårdsverket att avfallet kan användas utan anmälan. Dessa förutsättningar är uppfyllda i bolagets verksamhet. Lakningshalter är endast aktuellt att mäta vid andra typer av verksamheter, som deponier. Eftersom totalhaltsanalyser, som är både snabbare och billigare, dominerar inom aktuellt avfallsslag kommer bolagets möjlighet att ta emot avfall för mekanisk bearbetning att begränsas. Regleringen av utlakningshalter i villkor 14 bör därför utgå.

Av bolagets mottagningsrutiner framgår att bolaget inte tar emot massor som inte uppfyller de halter som anges i villkoren. Den som avlämnar massor ska alltid kunna uppvisa provtagningsprotokoll som visar att massorna innehåller de föreskrivna halterna. Inkomna massor kommer även fortsättningsvis att kontrolleras enligt kontrollprogrammet. Dessutom sker kontroll av färg och lukt. Regleringen i villkorets sista stycke är därför obehövlig och bör utgå. Eftersom endast bolaget har överklagat villkor 14 och 15 kan den skärpning som länsstyrelsen föreslår avseende villkorens sista stycke inte aktualiseras.

Bullervall

Bolaget motsätter sig att i villkor föreskriva krav på exakt utformning och tid för uppförande av bullervall. Det behövs en tidsmarginal för uppförande av bullervallen eftersom tillgången på lämpliga avfallsmassor är svår att förutse. Vidare bör tiden hållas öppen då behovet av bullervallen uppkommer först när brytning pågått i ett antal år. Det är först när verksamheten har framskridit närmre bebyggelsen i den riktning som bullervallen ska uppföras som det finns ett behov av vallen. Sett till dagens efterfrågan på bergmaterial från tåkten så bedöms behov av bullervallen uppstå först om ca 5-10 år. Innan dess saknas det anledning att uppföra vallen, då föreskrivna bullervärden kommer att innehållas även utan vall.

Bolaget har i andra hand föreslagit ett villkor om bullervall med en rimlig tidsfrist utifrån planerad verksamhet. En kortare tid än fem år är varken nödvändigt ur bullerhänseende eller praktiskt möjligt för driften. Tidsperioden bör vidare räknas från domens laga kraft och inte från när tillståndet har tagits i anspråk eftersom bolaget redan sedan en längre tid påbörjat driften enligt tillståndet.

Länsstyrelsen

Arbetstider

Bolagets nya bullerberäkningar visar att det rör sig om en liten bullerpåverkan med en god marginal på 9 dB(A) mellan kl. 06.00-07.00 i förhållande till Naturvårdsverkets vägledning. Det finns därmed skäl att tillåta krossning under den tiden. För kvällstiden är marginalen endast 4 dB(A) och bolaget har inte visat att en sådan inskränkning av arbetstiden kvällstid som följer av mark- och miljödomstolens dom är orimlig. Regleringen för kvällstid bör därför kvarstå.

Bolaget har nu gett in en bullerberäkning som avser verksamhet utan borrhög eller skutknackning, med bullervall mot bostäderna mot öster och norr. Den nya beräkningen visar att de närmaste bostäderna, undantaget byggnaderna på A, får en bullernivå på maximalt 41 dB(A). Det går därmed att komma ner i ganska låga bullernivåer vid ett sommaruppehåll för borrhög, sprängning och skutknackning men där krossning tillåts. Krossning bör därför tillåtas under sommaruppehållet.

Avseende utökade arbetstider bör akuta behov specificeras eftersom tolkningen av begreppet kan variera. Utökade arbetstider för in- och utlastning samt transporter bör endast tillåtas vid halkbekämpning och olyckor och kravet på journalföring bör kvarstå. Vad gäller tillsynsmyndighetens möjligheter att ytterligare utöka arbetstiderna för specifika behov har denna varit starkt begränsad i praxis. Bolagets yrkande i denna del skapar otrygghet hos närboende eftersom de aldrig vet om verksamheten kan pågå även vid andra tider än de reglerade. Inte heller framgår det vilka arbetsmoment som avses omfattas av möjligheten till utökning.

Domsbilaga 1 – exploateringskartan

Exploateringsplanen i domsbilaga 1 är alltför otydlig och oprecis och bör ersättas. Det saknas bakgrundskarta och fastighetsgränser vilket medför att det inte går att utläsa var på fastigheten A tälkten är placerad. Av detta följer att det blir svårt att kontrollera att verksamheten bedrivs inom tillståndsgivet område. Kartan ska kunna läsas fristående från ansökningshandlingarna. På grund av kartans undermåliga kvalitet går det inte att utläsa koordinaterna utan att gå till ansökningshandlingarna.

Information till närboende

Bolagets yrkande innebär att endast de som begär information om sprängning ska få det. En sådan utformning av villkoret skulle innebära att skyldigheten att ta del av informationen hamnar hos närboende vilket inte är lämpligt. Villkoret bör istället utformas enligt länsstyrelsens förslag.

Hantering av massor

Provtagning och analys bör kunna utföras av såväl avfallsproducenten som av bolaget själv. Att ta emot massor som inte uppfyller begränsningsvärdena i villkor 14 och 15 är att betrakta som villkorsbrott. För att kontrollera att massorna uppfyller begränsningsvärdena bör avfallsproducenten, som har störst kunskap om avfallens ursprung och eventuella föroreningsinnehåll, provta och analysera massorna innan avlämning. Om det finns analysprotokoll för totalhalter och urlakning och bolaget anser att tillräckligt många samlingsprover och delprover har tagits ut för att kunna ge en representativ bild av massornas föroreningsinnehåll, så bör inte bolaget vara tvunget

att ta ytterligare prover för analys. Volymen uppgrävda massor styr vad som kan anses vara representativ provtagning och därför behöver en bedömning göras från fall till fall, vilket bör behandlas i verksamhetens kontrollprogram. Provtagning kan ske enligt branschpraxis istället för enligt Svensk Standard.

Bullervall

Bolaget har i ansökningshandlingarna åtagit sig att uppföra en bullervall. Enligt detta åtagande kommer uppförandet av bullervallen att påbörjas när tillståndet tas i anspråk och arbetet beräknas ta ett år. Trots att bolaget har åtagit sig att uppföra en bullervall och att den är en förutsättning för att klara bullernivån hos närboende så bör detta införas i ett separat villkor. Ett särskilt villkor ger bättre precisering än det allmänna villkoret. Villkoret bör utformas så att vallens höjd aldrig får underskrida sex meter. Eftersom det bedöms ta flera år innan bolaget når brytning enligt worst case-scenariot för närboende och tillgången på avfallsmassor för anläggandet av bullervallen kan variera, är det rimligt att bullervallen färdigställs inom två år.

Ekonomisk säkerhet

Mark- och miljödomstolen har visserligen accepterat att säkerheten ska täcka efterbehandlingskostnader även i det fallet att man aldrig når ned till tillräckligt djup för att en täktsjö ska bildas, men den har inte motiverat varför schablonberäkningen ska frångås. Osäkerheten om vilka kostnader som kan behöva täckas av en säkerhet bör drabba verksamhetsutövaren. Länsstyrelsen menar att den ekonomiska säkerheten ska täcka de kostnader för efterbehandling som i värsta fall kan uppkomma oavsett när den ska ske under tillståndstiden. I Villarp bergtäkt ligger idag täktbotten på 179 möh vilket är över grundvattennivå. Brytning ner till 179 möh anges som pall 1. Pall 2 innebär brytning under grundvattenyta och ner till 164 möh. Bolaget har angett i sin ansökan angett att hela den första pallen ska brytas ut innan brytning av pall 2 genomförs och vidare att bolaget avser att gå ner till pall 2 efter ca 5-7 år och bedriva begränsad brytning där. Detta innebär att om verksamheten av någon anledning upphör när endast den första pallen är utbruten finns ett efterbehandlingsbehov för hela täktbotten då det i det fallet inte kommer att bildas en täktsjö (förutom för den högst begränsade brytningen i pall 2). Länsstyrelsen anser därför att Miljösamverkan Sveriges modell är tillämplig. Dessutom har bolaget fått tillstånd att ta in avfallsmassor

för återvinning. De extra kostnader att omhänderta dessa massor vid en förtida efterbehandling har inte bedömts.

Länsstyrelsen anser däremot att när brytning i pall 2 skett i större omfattning finns inga hinder att ansöka hos mark- och miljödomstolen om en sänkning av säkerhetens storlek. Länsstyrelsen anser att det först då kan finnas skäl att reducera beloppet motsvarande den ytan som brutits i pall 2 eftersom en täktsjö kommer att bildas för det området. I sammanhanget bör beaktas att det ju är en tillsynsmyndighets uppgift att fortlöpande bedöma om en säkerhet är tillräcklig och vid behov ansöka om ändring. Säkerheten kan då sättas ned om den är större än vad som behövs.

Kommunen

Arbetstider

Förkrossning orsakar betydande buller och bör inte få pågå under sommaruppehållet. Däremot kan efterkrossning få fortgå under uppehållet. Krossning var inte heller tillåtet under sommaruppehållet enligt bolagets tidigare gällande tillstånd.

Information till närboende

Bolagets yrkade ändring av villkor 6 innebär att bara de närboende som begär det ges information om sprängningar. Ansvaret för att hålla närboende informerade bör ligga på verksamhetsutövaren.

Bullervall

Att en bullervall behöver anläggas följer av ansökan. De i ansökan specificerade uppgifterna om bullervallen bör regleras i ett villkor. Enligt ansökan beräknas bullervallen vara färdigställd inom ett år, vilket bör föras in i villkoret.

Ekonomisk säkerhet

Säkerheten är låg jämfört andra täkter som planeras efterbehandlas som täktsjöar. Det framgår inte tydligt hur mark- och miljödomstolen har kommit fram till summan för den ekonomiska säkerheten. Den ekonomiska säkerheten syftar till att skydda samhället från risken att behöva svara för kostnader för efterbehandling, även innan

dess att täktverksamheten är fullgjord. Den ekonomiska säkerheten bör höjas så att den är jämförbar med andra liknande täkter.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Villkor 2

Bolaget har yrkat att arbetstiderna för den tillståndsgivna verksamheten ska utökas på så sätt att krossning, utlastning, transporter och annan mindre bullrande verksamhet ska få bedrivas kl. 06:00-22:00. Enligt bolaget utgör krossning en central del för en täktverksamhet. Gällande reglering medför därför såväl konkurrensbegränsning som ekonomiska förluster för bolaget. Vidare kommer gällande riktvärden för buller enligt Naturvårdsverkets vägledning i realiteten att kunna innehållas med god marginal. Begränsningarna i arbetstider är därför enligt bolaget inte motiverade.

Bolagets yrkande innebär att krossning och annan mindre bullrande verksamhet ska få ske i större omfattning än vad som följer av mark- och miljödomstolens dom. Utökningen avser morgon 06.00-07.00 och kväll 18.00-22.00 samt omfattar alla dagar i veckan.

Länsstyrelsen har medgett att arbetstiderna utökas på så sätt att krossning får bedrivas kl. 06.00-07.00 helgfria vardagar måndag-fredag. Enligt länsstyrelsen visar ingivna bullerberäkningar en god marginal, 9 dB(A), under morgonen kl. 06.00-07.00. Det skulle därför vara skäligt att tillåta krossning under den tiden. Kvällstid, 18.00-22.00, är marginalen mindre, 4 dB(A), vilket enligt länsstyrelsen inte är tillräckligt för att frångå mark- och miljödomstolens bedömning avseende begränsningen av arbetstiden kvällstid.

Bolaget har anfört att det inte är motiverat att i villkoret ta med begränsningar för verksamheten under sommarperioden. Detta eftersom bolaget har åtagit sig att inte utföra skutknackning, borrning eller sprängning under juli månad och det åtagandet rymms inom det allmänna villkoret. Kommunen har dock yrkat att det av mark- och miljödomstolen beslutade sommaruppehållet ska utökas till att även innefatta förbud

mot förkrossning under veckorna 28-31. Enligt kommunen medför förkrossning under den aktuella tiden en ökad risk för olägenhet i form av buller för närboende.

Mark och miljööverdomstolen gör följande bedömning avseende verksamhetens arbetstider. Domstolen delar länsstyrelsens bedömning att utredningen i målet visar att krossning skäligen kan tillåtas mellan kl. 06.00-07.00 helgfria vardagar måndag-fredag. Det har i övrigt inte framkommit skäl att ändra de arbetstider som gäller för verksamheten enligt mark- och miljödomstolens dom. Av detta följer att regleringen för kvällstid och sommaruppehåll består.

Beträffande villkorets femte och sista stycke har bolaget anfört att befintlig utformning bland annat utgör en konkurrensbegränsning eftersom bolaget sällan har stat eller kommun som beställare. Mark- och miljööverdomstolen har inte anledning att betvivla den uppgiften. Villkoret bör därför utformas så att det möjliggör en utökning av verksamhetens arbetstider för utlastning vid akuta behov, oberoende av vem som är beställaren. För att inte motverka syftet med villkoret ska de akuta behoven exemplifieras. Uppräkningen ska dock inte vara uttömmande, eftersom även andra akuta behov som motiverar villkorets tillämpning kan uppkomma. För kontroll av hur undantaget tillämpas bör sådana händelser journalföras. Däremot finns det, mot bakgrund av villkorets generösa utformning och med beaktande av den osäkerhet en sådan reglering medför, inte skäl att ge tillsynsmyndigheten möjlighet att ytterligare utöka verksamhetens arbetstider.

Villkor 3

Mark- och miljööverdomstolen finner att domsbilaga 1 till mark- och miljödomstolens dom är otydlig, trots att koordinaterna visserligen är läsbara. För att tydliggöra lokaliseringen av verksamhetsområdet och brytningsområdet och underlätta för tillsynen finns det skäl att byta ut kartbilden till den som länsstyrelsen gett in, i denna dom bilagd som domsbilaga C. Bolaget har inte invänt mot att kartan med angivna koordinater inte på ett korrekt sätt återger områdenas utbredning.

Villkor 6

Bolaget har anfört att villkoret ska ändras på så sätt att endast de boende som så begärt ska informeras om tidpunkten för varje sprängning. Länsstyrelsen har medgett att villkoret ändras, dock på så sätt att boende som inte meddelat annat ska få information om tidpunkten för varje sprängning.

Det är bolaget som bär ansvaret för att informera boende om tidpunkten för sprängning. Sådan information bör ges även om den boende inte har begärt det. Det är förstås lämpligt att boende som inte önskar få informationen ges möjlighet att avsäga sig den. Villkor 6 ska därmed utformas i enlighet med länsstyrelsens yrkande.

Villkor 14 och 15

Mark- och miljööverdomstolen anser, på av mark- och miljödomstolen anförda skäl, att det är motiverat att reglera föroreningshalterna för sådana massor som avses i villkor 14 genom att föreskriva såväl totalhalter som urlakningshalter. Första stycket och tabellen i villkor 14 ska därför alltså ha den utformning som den fått i mark- och miljödomstolens dom.

Avseende sista stycket, som är utformat på i huvudsak samma sätt i de båda villkoren, gör Mark- och miljööverdomstolen följande bedömning. Bolaget och länsstyrelsen är ense om att villkoren bör kunna kontrolleras genom analys och provtagning som utförs av antingen bolaget eller avlämnaren. Det tvistiga är hur den avsikten ska formuleras. Länsstyrelsen har inte haft något att erinra mot att provtagningen utförs enligt branschpraxis i stället för enligt Svensk Standard. Med det tillägg som görs i domslutet kan även prover och analyser som gjorts tidigare i hanteringskedjan godtas för kontroll.

Den av länsstyrelsen yrkade formuleringen innebär mer specifika krav än vad mark- och miljödomstolen har föreskrivit. Eftersom det endast är bolaget som har överklagat de aktuella villkoren ryms en sådan ändring inte inom prövningsramen. Det finns anledning att uppmärksamma att villkor 21 föreskriver att kontrollprogrammet ska

ange mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder samt att tillsynsmyndigheten har delegation att fastställa ytterligare villkor rörande kontrollen av verksamheten.

Nytt villkor avseende bullervall

Bolaget har i ansökningshandlingarna åtagit sig att uppföra en bullervall. Bullervallen är avgörande för att verksamheten ska innehålla gällande begränsningsvärden för buller vid närliggande bostäder när verksamheten fortskridit i nordvästlig riktning. På sätt bolaget har framhållit är tillståndet förenat med villkor rörande begränsningsvärden för buller som måste innehållas (villkor 7). Även med detta villkor och bolagets åtagande rörande bullervall anser Mark- och miljööverdomstolen, i likhet med länsstyrelsen och kommunen, att bullervallen är av sådan väsentlig betydelse för verksamhetens tillstånd att den bör regleras i ett separat villkor. Villkoret bör i huvudsak utformas i enlighet med det åtagande som följer av ansökningshandlingarna. I fråga om tiden för färdigställande konstaterar domstolen att bolaget tidigare har angett att arbetet med bullervallen kan färdigställas inom ett år från det att tillståndet tas i anspråk. Eftersom mark- och miljödomstolens tillståndsdom innehåller en verkställighetsföreskrift som inte varit föremål för överprövning har dock den tidsfristen redan passerat. Vidare konstaterar domstolen att bolagets möjlighet att ta emot massor för anläggande av bullervallen varit begränsad i och med överprövningen av villkor 14. Att kvalitetskraven på massorna enligt villkor 14 är högre än de som bolaget yrkade i mark- och miljödomstolen kan även det medföra att anläggandet av bullervallen tar längre tid. Mot bakgrund av detta, och att det kommer att ta flera år innan brytning sker i det nordvästra hörnet av tillståndsgivet brytområde, anser domstolen att en tidsbegränsning om fem år från det att tillståndet får laga kraft är skälig.

Ekonomisk säkerhet

Mark- och miljööverdomstolen anser, i likhet med länsstyrelsen och kommunen, att den av mark- och miljödomstolen beslutade säkerheten är för låg. Brytningen har i dagsläget inte nått sådana nivåer att en täktsjö kommer att bildas. Om verksamheten skulle tvingas avbrytas innan en täktsjö bildats kommer kostnaderna för

efterbehandling att vara högre än om avbrottet sker när brytningen nått ner till sådana nivåer som medför bildandet av en täktsjö. Detta måste tas med i beräkningen av den ekonomiska säkerheten. Säkerheten bör därför i dagsläget beräknas i enlighet med länsstyrelsens yrkande som skett enligt vedertagen beräkningsformel. Domstolen noterar att bolaget vid ett senare tillfälle har möjlighet att begära omprövning av den ekonomiska säkerheten om omständigheterna skulle vara sådana att säkerheten är för hög i förhållande till de sannolika kostnaderna vid verksamhetens avveckling.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga D

Överklagande senast den 2023-04-03

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågmark och Mikael Hagelroth, referent, tekniska rådet Torbjörn Johansson och tf. hovrättsassessorn Henriette Fornas Minerskjöld.

Föredragande har varit Elin Haubitz Man

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2021-08-30
meddelad i
Växjö

Mål nr M 3415-20

SÖKANDE

Johanssons Berg i Heljalt AB

Ombud: Advokat C.H.

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt 9 och 11 kap. miljöbalken till fortsatt och utökad berg-täktsverksamhet m m, fastigheten A, Alvesta kommun

Avrinningsområde: 86 (Mörrumsån)

Koordinater (SWEREF99 TM): N: 6312467 E: 463861

DOMSLUT

Yrkande om deldom

Mark- och miljödomstolen avskriver målet såvitt avser yrkande om deldom för fortsatt verksamhet i enlighet med gällande tillstånd för den befintliga verksamheten.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen godkänner den i målet ingivna miljökonsekvensbeskrivningen.

Dispenser

Mark- och miljödomstolen lämnar med stöd av 15 § artskyddsförordningen Johanssons Berg i Heljalt AB dispens från förbuden i 9 § samma förordning avseende växten Revlumner (*Lycopodium annotinum*) för utförande av de nedan tillståndsgivna verksamheterna och åtgärderna.

Dok.Id 569401

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se www.domstol.se/vaxjo-tingsratt		måndag – fredag 08:00–16:00

Tillstånd

A. Mark- och miljödomstolen lämnar Johanssons Berg i Heljalt AB tillstånd till miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken (1998:808) (MB) att på fastighet A i Alvesta kommun bedriva verksamhet innefattande,

1. loss hållning av högst 12 000 000 ton berg under tillståndstiden varav den årliga produktionen, inklusive krossning och sortering, inte får överstiga 600 000 ton berg,
2. täkt av morän, inkluderande uttag av maximalt 400 000 ton morän under den totala tillståndstiden samt ett maximalt årligt uttag om 50 000 ton morän, inklusive krossning och sortering,
3. årlig införsel, lagring, krossning, sortering och återvinning av maximalt 50 000 ton avfall per år varav högst 3 000 ton betong, högst 3 000 ton tegel, högst 9 000 ton asfalt och högst 35 000 ton inerta schaktmassor, allt enligt nedanstående avfallskoder enligt bilaga 3 till avfallsförordningen (2020:614). Mängden avfall som samtidigt får lagras på anläggningen får uppgå till högst 30 000 ton.
 - 170101 Betong
 - 170102 Tegel
 - 170302 Andra bitumenblandningar än de som anges i 170301
 - 170504 Annan jord och sten än den som anges i 170503 (schaktmassor)
4. återvinning av 30 000 ton schaktmassor (avfallskod 170504) för att anlägga en bullervall i enlighet med den beskrivning och på den plats som framgår av ansökan.

B. Mark- och miljödomstolen lämnar vidare Johanssons Berg i Heljalt AB tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. MB att på fastigheten A i Alvesta kommun bedriva verksamhet innefattande,

1. att under tillståndstiden till recipient leda bort allt till täkten inläckande yt- och grundvatten, samt
2. i övrigt utföra och bibehålla de anläggningar (sedimentationsdamm, brunn, pump m.m.) som erfordras för vattenverksamhetens bedrivande i enlighet med ansökan.

Verkställighetsförordnande

Mark- och miljödomstolen förordnar med stöd av 22 kap. 28 § första stycket miljöbalken att tillståndet i den del som gäller täkt- och återvinningsverksamheten får tas i anspråk även om domen inte vunnit laga kraft. Losshållning och täkt medges ner till nivån +179 möh (RH 2000) inom det angivna brytningsområde som framgår av domsbilaga 1. Tillsynsmyndigheten ska meddelas när tillståndet i denna del tas i anspråk.

Mark- och miljödomstolen avslår bolagets yrkande om verkställighetsförordnande för vattenverksamheten.

Tidsbegränsning

Tillståndet gäller 30 år räknat från dagen för lagakraftvunnen dom.

Villkor för tillstånd till miljöfarlig verksamhet

För tillståndet till miljöfarlig verksamhet gäller följande slutliga villkor.

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten, inklusive åtgärder för att begränsa utsläppen av föroreningar och andra störningar för omgivningen, bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden i ansökningshandlingarna och i övrigt har angett och åtagit sig i målet.
2. Verksamheten får bedrivas helgfria vardagar, måndag till fredag, kl. 06.00-22.00, om inte annat följer nedan.

Mellan kl. 06.00-07.00 och mellan kl. 18.00-22.00 helgfria vardagar, måndag

till fredag, får endast in- och utlastning och transporter ske.

Under veckorna 28 till 31 får ingen borrnig, sprängning eller skutknackning bedrivas.

Därutöver får in- och utlastning och transporter ske helgfria lördagar mellan kl. 07.00-18.00.

Om beställaren är staten eller en kommun och denne ställt dokumenterade krav på leveranstidpunkt, samt vid halkbekämpning, får utlastning även bedrivas andra tider. Sådana händelser ska journalföras och på begäran kunna uppvisas för tillsynsmyndigheten.

3. Uttag av berg får inte ske utanför den på exploateringsplanen (domsbilaga 1) markerade gränsen för brytningsområdet. Övrig verksamhet får inte ske utanför den på exploateringsplanen markerade gränsen för verksamhetsområde. Gränsmarkeringar och fixpunkter, med utgångspunkt från exploateringsplanen, ska vara utmärkta i terrängen på väl synligt sätt och godkännas av tillsynsmyndigheten innan tillståndet tas i anspråk och därefter bibehållas under hela tillståndstiden.
4. Täktbotten får inte vara lägre än +164 möh (RH 2000), undantaget pumpgropen där botten inte får vara lägre än +163 möh (RH2000).
5. På avsnitt med olycksfallsrisker ska allmänheten på tydligt sätt, exempelvis genom anläggande av blockrader eller skyltning, uppmärksammas på riskerna att beträda området.
6. Minst 24 timmar före varje sprängning ska boende inom en radie av 1 km från takten informeras om tidpunkten för sprängning. All sprängning ska föregås av varningssignal som är tydligt hörbar 500 m från verksamhetsområdesgränsen.

7. Buller från verksamheten, inklusive buller från transportfordon och arbetsmaskiner, ska begränsas och får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än nedanstående värden.

50 dB(A), helgfria vardagar måndag-fredag, kl. 06.00–18.00,

40 dB(A) nattetid, samtliga dygn kl. 22.00–06.00, och

45 dB(A) övrig tid.

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer över 55 dB(A) vid bostäder får inte utföras nattetid kl. 22.00–06.00.

Kontroll av buller ska ske inom ett år från det att tillståndet tagits i anspråk och därefter så snart det har skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer, samt i samband med befogade klagomål efter tillsynsmyndighetens begäran.

Uppföljning av ljudnivå ska framgå av kontrollprogram där mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetoder ska anges. Kontroll ska ske antingen genom immissionsmätningar eller genom närfältsmätningar och beräkningar vid berörda bostäder. Ekvivalentvärden ska beräknas för de tider då verksamheten faktiskt pågår.

8. Buller från anläggandet av bullervallen får inte ge upphov till högre nivåer än nedanstående värde.

60 dB(A), helgfria vardagar måndag-fredag, kl. 07.00–18.00.

9. Markvibrationer – definierade som högsta svängningshastighet i vertikalled – orsakade av sprängning, får inte överstiga 4 mm/s vid bostadshus vid mer än 10 % av mättillfällena och då högst 6 mm/s. Mätningarna ska utföras enligt gällande svensk standard, för närvarande SS 460 48 66. Vibrationerna ska mätas som toppvärde i sockel på bottenvåning. Mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetoder ska i övrigt framgå av kontrollprogram.

10. Luftstöt vågor till följd av sprängning – mätt genom frifältsmätning – får vid bostadshus inte överstiga 120 Pa, vid mer än 10 % av mättillfällena och då högst 150 Pa. Mätningarna ska utföras enligt gällande svensk standard, för närvarande SS 02 52 10. Mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetoder ska i övrigt framgå av kontrollprogram.
11. Damning från verksamheten ska begränsas. Bevattning eller andra dammbekämpande åtgärder i produktion, upplag samt av transportvägar utförs vid behov.
12. Transporter till och från tälkten, och som lyder under bolagets rådighet, får endast ske via den södra infarten, till och från väg 27. Detta gäller fränsett de transporter som avser leverans av material till närområdet söder om den allmänna vägen mellan Rydaholm och Moheda. Sådana transporter får även ske via den norra infarten.
13. Avledande av bortlett yt- och grundvatten från tälkten ska ske genom en sedimentationsanläggning, försedd med oljeavskiljande anordning, innan vattnet leds vidare till recipient. Sedimentationsanläggningen ska vara ändamålsenligt utförd och dimensionerad enligt det förslag som bolaget ingett i målet. Dammen ska vara utförd inom fem år efter att tillståndet tagits i anspråk eller dessförinnan om bortledning av vatten från tälkten påbörjas. Utformning av dammen ska ske redovisas för tillsynsmyndigheten i god tid innan arbetena med att bygga dammen påbörjas.

Det utgående renade vattnet från sedimentationsanläggningen ska efter rening uppfylla följande halter som årsmedelvärden.

Total-kväve	10 mg/l
Suspenderande ämnen	10 mg/l

Årsmedelvärdena ska baseras på minst fyra representativa stickprover uttagna

jämmt fördelade över året. Mätmetoder mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetoder ska i övrigt framgå av kontrollprogram.

14. Halter av föroreningar i de inerta schaktmassor som tas in på anläggningen för att återanvändas eller återvinnas på plats (t.ex. vid anläggande av bullervall eller för efterbehandling inom verksamhetsområdet) får inte överstiga de nivåer som anges som nedan. Nivåerna avser såväl totalhalter som utlakningshalter av de angivna föroreningarna.

Ämne/ämnesgrupp	Halt mg/kg TS	Utlakning l/s = 10 l/kg (mg/kg)
Arsenik	10	0,09
Bly	20	0,2
Kadmium	0,2	0,02
Koppar	40	0,8
Krom tot	40	1
Kvicksilver	0,1	0,01
Nickel	35	0,4
Zink	120	4
Klorid		130
Sulfat		200
PAH-L	0,6	
PAH-M	2	
PAH-H	0,5	

Villkoret ska kontrolleras genom provtagning och analys av de inerta schaktmassor som tas emot enligt gällande Svensk Standard.

15. Halter av föroreningar i de inerta schaktmassor som tas in på anläggningen för att återvinnas och därefter transporteras ut ur täkten får inte överstiga de nivåer som anges nedan. Nivåerna avser totalhalter av de angivna föroreningarna.

Ämne/ämnegrupp	Halt mg/kg TS
Arsenik	10
Bly	50
Kadmium	0,8
Koppar	80
Krom tot	80
Kvicksilver	0,25
Nickel	40
Zink	250
Molybden	40
Antimon	12
PAH-L	3
PAH-M	3,5
PAH-H	1
Alifat >C10-C12	100
Alifat >C12-C16	100
Alifat >C16-C35	100

Villkoret ska kontrolleras genom provtagning och analys av de inerta schaktmassor som tas emot enligt gällande Svensk Standard.

16. Innehållet av PAH-16 i den asfalt som tas emot får inte överstiga 70 mg/kg TS (70 ppm).
17. Det ska finnas skriftliga rutiner för mottagningskontroll och dokumentation av inkomna avfallsmassor. Mängden återvunna och samtidigt lagrad mängd massor

inom verksamhetsområdet ska journalföras.

18. Förvaring av flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska ske på en yta som är ogenomsläpplig för de aktuella ämnena, försedd med invallning eller annan konstruktion till skydd mot utsläpp samt i övrigt vara utformad så att nederbörd inte ansamlas. Uppsamlingsvolymen inom respektive yta ska minst motsvara den största behållarens volym plus tio procent av övriga behållares volymer. Fordonsbränsle ska förvaras enligt ovan eller i dubbelmantlade cisterner. Cisternerna ska förses med påkörningsskydd.
19. Oljehantering inklusive tankning av fordon och parkering av arbetsmaskiner får endast ske på hårdgjord yta för att förhindra att spill och läckage når omgivningen. Utrustning för sanering av spill ska finnas lättillgängligt inom verksamhetsområdet.
20. När täkten avslutas ska efterbehandling ske. Senast tre år innan täktverksamheten beräknas upphöra ska verksamhetsutövaren inge en slutlig efterbehandlingsplan till tillsynsmyndigheten, upprättad i samråd med tillsynsmyndigheten. Efterbehandlingsåtgärder ska vara slutförda så snart det kan ske i enlighet med fastställd efterbehandlingsplan, dock senast innan tillståndets utgång. Efterbehandlingsåtgärder ska i möjligaste mån ske successivt. Tillsynsmyndigheten ska underrättas när efterbehandlingen är slutförd.
21. För den miljöfarliga verksamheten ska finnas ett aktuellt kontrollprogram, som möjliggör en bedömning av om villkoren följs. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet ska inges till tillsynsmyndigheten senast när tillståndet tas i anspråk.
22. Om verksamheten i sin helhet eller i någon del upphör ska detta i god tid dessförinnan anmälas till tillsynsmyndigheten. Kemiska produkter och farligt avfall ska omhändertas.

Delegerade frågor

Mark- och miljödomstolen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § MB åt tillsynsmyndighet att vid behov fastställa ytterligare villkor beträffande

- damning utifrån villkor 11,
- närmare detaljerad utformning av sedimentationsdammen utifrån villkor 13,
- kontroll av verkningar från verksamheten med angivande av mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod, och
- den närmare detaljutformningen av efterbehandlingen enligt villkor 20.

Villkor för tillstånd till vattenverksamhet

För tillståndet till vattenverksamhet gäller följande slutliga villkor.

23. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökande uppgivit eller åtagit sig i målet, om inte annat framgår av denna dom.
24. Det momentana utflödet av vatten från verksamhetsområdet får inte överstiga 30 l/s.
25. Vattenbortledning från verksamheten ska mätas med flödesmätare som dels registrerar det momentana flödet dels summerar den vattenvolym som bortleds. Resultaten av mätningarna ska journalföras och hållas tillgänglig för tillsynsmyndigheten efter anmodan.
26. Grundvattennivån under brytningstiden får inte avsänkas till ett större djup än +163 meter (RH 2000) inom det verksamhetsområde som framgår av domsbilaga 1.
27. Om det inom den tid som medgivits för anmälan av oförutsedd skada uppstår betydande påverkan från Johanssons Bergs verksamhet på vattenförsörjningen i enskild vattentäkt för husbehovsändamål, ska sökanden ombesörja en ersättningsbrunn. Vid akut vattenbrist i enskild vattentäkt för husbehovsändamål, till följd av Johanssons Bergs verksamhet, ska sökanden omgående efter anmodan

provisoriskt tillhandahålla vatten för fastighetens vattenbehov till dess att vattenförsörjningen kan anordnas permanent.

28. Så länge bortledning sker ska bolaget minst två gånger per år med fasta intervall kontrollera grundvattennivåerna i observationsrör utsatta runt om tälkten.
29. För vattenverksamheten ska finnas ett aktuellt kontrollprogram, som möjliggör en bedömning av om villkoren följs. Kontrollprogrammet ska inges till tillsynsmyndigheten senast när tillståndet tas i anspråk.

Delegerade frågor

Mark- och miljödomstolen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att vid behov besluta ytterligare villkor beträffande.

- Antalet observationsrör och placering av dessa samt frekvensen av kontrollen av grundvattennivåerna utifrån villkor 28.

Ekonomisk säkerhet

Tillståndet till täktverksamheten får tas i anspråk under förutsättning av att sökanden ställer en ekonomisk säkerhet på 2 000 000 kronor för uppfyllandet av de villkor som meddelats ovan. Säkerheten ska godkännas av mark- och miljödomstolen i särskilt beslut och förvaras hos Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Igångsättningstid och arbetstid

Mark- och miljödomstolen bestämmer med stöd av 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken den tid inom vilken tillståndet till den miljöfarliga verksamheten ska ha tagits i anspråk till två år från det att denna dom vunnit laga kraft. Arbetstiden för vattenverksamheten bestäms till tio år efter att denna dom vunnit laga kraft. Johanssons Berg ska skriftligen underrätta tillsynsmyndigheten när Johanssons Berg tar det nya tillståndet i anspråk.

Återkallelse av tidigare beslut

När detta tillstånd tas i anspråk upphör de tidigare, och fortfarande gällande, meddelade besluten för befintlig verksamhet på fastigheten A i Alvesta kommun. Dvs. Länsstyrelsen i Kronobergs läns beslut den 14 april 2003 (dnr. 545-1570-03 – avseende ta emot och bearbeta externa massor) och den 28 juli 2004 (dnr 545-4637-04 – avseende ta emot och återvinna asfalt).

Oförutsedd skada

Anspråk enligt 24 kap. 18 § miljöbalken på grund av oförutsedd skada till följd av vattenverksamheten ska, för att tas upp till prövning, framställas till mark- och miljödomstolen senast 20 år efter arbetstidens utgång.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen ändrar inte den i beslut den 24 juli 2020 fastställda prövningsavgiften.

Rättegångskostnader

Mark- och miljödomstolen ålägger Johanssons Berg i Heljalt AB att utge ersättning för rättegångskostnader till Länsstyrelsen i Kronobergs län med 6 400 kronor, till Alvesta kommun med 7 520 kronor, till J.A. (fastighetsägare till fastigheten C) med 2 000 kronor samt till E.O. (fastighetsägare till fastigheten B) med 2 000 kronor.

Övriga yrkanden

Mark- och miljödomstolen ogillar övriga framställda yrkanden som inte särskilt har behandlats ovan.

BAKGRUND

Johanssons Berg i Heljalt AB (Johansson Berg alternativt bolaget) producerar och tillhandahåller berg- och grusmaterial till framför allt olika former av anläggningsarbeten. Bolaget ansöker om fortsatt tillstånd för bergtäkt på fastigheten A i Alvesta kommun, Kronobergs län. Täkten i Villarp försörjer huvudsakligen området i och omkring Alvesta, Värnamo, Ljungby och Växjö med ballastprodukter.

Det befintliga tillståndet meddelades den 5 juni 2001 och gällde fram till den 31 maj 2021. En stor del av det tillståndsgivna berget har inte exploaterats, varför bolaget nu ansöker om förnyat tillstånd. Bolaget ser fortsatt stort lokalt och regionalt behov av förädlade produkter, och täkten har visat sig vara lämpligt lokaliserad med få motstående intressen.

Den ansökta verksamheten kommer att skilja sig från den verksamhet som bedrivits genom att verksamhetsområdet samt brytområdet för verksamheten förändras något. Den totala ytan för verksamheten ökar något, med ca 4 ha, men större delen av det planerade brytområdet ligger inom det befintliga. Därtill kommer brytning att fördjupas en pall inom hela brytområdet.

Ansökan avser täkt av berg, inkluderande uttag av maximalt 12 miljoner ton berg under den totala tillståndstiden samt ett maximalt årligt uttag om 600 000 ton berg inklusive krossning och sortering. Ansökan avser även täkt av morän (totalt 400 000 ton) samt årlig införsel, lagring, krossning och sortering av avfall (maximalt 50 000 ton per år) liksom återvinning av avfall för anläggningsändamål (30 000 ton) för anläggande av bullervall. Till skillnad från dagens verksamhet kommer även bortledning av grundvatten att ske.

Den planerade verksamheten är tillståndspliktig enligt bestämmelser i 9 och 11 kap. miljöbalken och omfattas även av Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, s.k. Sevesolagen. Detta då mer än 10 ton sprängmedel kan komma att nyttjas per salva.

TIDIGARE BESLUT

Johanssons Berg tog över tillståndet för den nu aktuella bergtäkten i Villarp efter beslut av miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Kronobergs län den 30 augusti 2011 (dnr. 551-2601-11). Det befintliga tillståndet meddelades av Länsstyrelsen i Kronobergs län den 5 juni 2001 och gällde fram till den 31 maj 2021 (dnr. 233-3353-00). Befintligt tillstånd medger ett totalt uttag på 4,5 miljoner ton berg, med ett maximalt årligt uttag på 150 000 ton. Utöver det får även brytning ske av maximalt 185 000 ton grus och morän, inom ramen för det maximala årliga uttaget.

Utöver bergtäktverksamheten tar Johanssons Berg även emot och bearbetar externa massor i form av ej förorenade schaktmassor, jord, sten- och bergavfall, betong och tegel. Beslut som tillåter detta har fattats av Länsstyrelsen i Kronobergs län den 14 april 2003, dnr. 545-1570-03. Genom ytterligare ett beslut erhöll Johanssons Berg även godkännande om att ta emot och återvinna asfalt. Beslut som tillåter det har fattats av Länsstyrelsen i Kronobergs län den 28 juli 2004, dnr. 545-4637-04. Asfalt med stenkolstjära får dock inte hanteras. Mängderna har begränsats på så sätt att de ska rymmas inom tillståndets tillåtna årliga brytmängder på 150 000 ton.

ANSÖKAN

Yrkanden

Johanssons Berg i Heljalt AB ansöker om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken (1998:808) att, allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges i denna ansökan jämte bilagor, på fastigheten A, inom det verksamhetsområde som markerats på ritning M1 till den tekniska beskrivningen, Bilaga A, bedriva fortsatt och utökad bergtäktsverksamhet i enlighet med verksamhetskoderna 10.20, 10.50, 90.40, 90.80, 90.110 samt 90.141 i miljöprövningsförordningen (2013:251) innefattande:

- a. täkt av berg, inkluderande uttag av maximalt 12 miljoner ton berg under den totala tillståndstiden samt ett maximalt årligt uttag om 600 000 ton berg inklusive krossning och sortering,

- b. täkt av morän, inkluderande uttag av maximalt 400 000 ton morän under den totala tillståndstiden samt ett maximalt årligt uttag om 50 000 ton morän, inklusive krossning och sortering,
- c. årlig införsel, lagring, krossning, sortering och återvinning av
- maximalt 50 000 ton avfall per år varav
 - maximalt 3 000 ton betong,
 - maximalt 3 000 ton tegel,
 - maximalt 9 000 ton asfalt,
 - maximalt 35 000 ton inerta schaktmassor i enlighet med avsnitt 3.6 i Bilaga A
 - lagring av maximalt 30 000 ton avfall vid något tillfälle,
- d. återvinning av 30 000 ton icke farligt avfall för anläggningsändamål (anläggande av bullervall)

Johanssons Berg ansöker även om tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken att på fastigheten A bortleda allt i täkten inläckande nederbörds- och grundvatten, i enlighet med vad som framgår på ritning M1 samt att utföra och bibehålla erforderliga anläggningar för detta ändamål, allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges i ansökningshandlingarna samt vad som sökanden i övrigt har uppgett eller åtagit sig i målet. Grundvattennivån får inte avsänkas till ett större djup än +163 möh (RH 2000) inom brytområdet.

Johanssons Berg yrkar vidare att mark- och miljödomstolen

- a. bestämmer igångsättningstiden enligt 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken till två år från lagakraftvunnet tillstånd,
- b. bestämmer tiden enligt 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken, då arbetena hänförliga till vattenverksamheten ska vara utförda, till tio år från lagakraftvunnet tillstånd,

- c. bestämmer att tillståndet avseende täktverksamhet enligt 9 kap. miljöbalken ska tidsbegränsas att gälla i 30 år från det att tillståndet vinner laga kraft,
- d. bestämmer den tid enligt 24 kap. 13 § tredje stycket miljöbalken inom vilken anspråk på ersättning i anledning av oförutsedda skador av vattenverksamhet ska framställas till 20 år räknat från utgången av den av domstolen bestämda arbetstiden,
- e. fastställer de villkor som föreslås nedan,
- f. godkänner den i ansökan ingående miljökonsekvensbeskrivningen ("MKB"), Bilaga B,
- g. meddelar verkställighetsförordnande, dvs. förordnar att tillståndet får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft och bestämmer den ekonomiska säkerheten enligt 22 kap. 28 § miljöbalken till 50 000 kronor,
- h. att den ekonomiska säkerheten för fullgörandet av efterbehandlingen fastställs till 1 100 000 kronor,
- i. beslutar att prövningsavgiften för ansökan fastställs till 36 536 kronor, och
- j. att samtliga tidigare beslut ersätts av det nu ansökta tillståndet,
- k. meddelar dispens från förbuden i 9 § artskyddsförordningen (2007:845) för följande art som kan påverkas inom området för den verksamhet som avses med det sökta tillståndet
 - Revlumner (*Lycopodium annotinum*)
- l. För det fall mark- och miljödomstolen skulle anse att dispens behövs från förbuden i 4 § artskyddsförordningen för någon vild fågelart, yrkar Johanssons Berg reservationsvis att sådan dispens meddelas på de skäl som redogörs för nedan.

Förslag till villkor

Följande villkor föreslås för verksamheten:

1. Om inte annat följer av övriga villkor, ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden i ansökningshandlingarna och i övrigt i ärendet har angett och åtagit sig.
2. Uttag av berg får ske lägst till +164 möh (RH 2000) inom brytningsområde som är markerat på exploateringsplan M1, bilaga A1, undantaget pumpgropen där uttag av berg får ske till lägst +163 möh (RH2000).
3. På avsnitt med uppenbara olycksfallsrisker ska allmänheten på tydligt sätt, exempelvis genom anläggande av blockrader eller skyltning, uppmärksammas på riskerna att beträda området.
4. All sprängning ska föregås av signal som är tydligt hörbar 500 meter från verksamhetsområdesgränsen.
5. Starkt bullrande verksamhet såsom borring, sprängning, och skuthantering, får endast bedrivas helgfria vardagar måndag till och med fredag kl. 07.00–18.00. Krossning, utlastning, transporter och annan mindre bullrande verksamhet får bedrivas kl. 06.00–22.00.

I händelse av akuta behov, t.ex. vid halkbekämpning, olyckor etc. får utlastning ske även utöver ovan angiven tid. Tillsynsmyndigheten får därutöver vid specifika behov medge att arbetstiderna vid bergtäkten utökas.

6. Buller från täktverksamheten, inklusive transporter inom verksamhetsområdet, får inte överskrida högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än följande:

Vardag	kl. 06.00-18.00	50 dB(A)
Lör-, sön- och helgdag	kl. 06.00-22.00	45 dB(A)
Kväll	kl. 18.00-22.00	45 dB(A)
Natt	kl. 22.00-06.00	40 dB(A)

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer utomhus vid bostäder över 55 dBA får inte utföras nattetid (kl. 22.00-06.00).

Mätningar ska genomföras vid förändringar i verksamheten som kan öka bullerbidraget eller vid befogade klagomål. Mätningar ska utföras som närfältsmätningar och beräkningar vid berörda bostäder. Om värdena överskrids vid en mätning ska åtgärder vidtas så att värdena kan innehållas vid en uppföljande mätning, vilken ska genomföras vid den tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer.

7. Buller från anläggandet av bullervallen får inte ge upphov till högre nivåer än vad som framgår av kraven i Naturvårdsverkets allmänna råd för buller från byggplatser (NFS 2004:15).

Vardag dagtid	kl. 07.00-19.00	60 dBA
Vardag kvällstid	kl. 19.00-22.00	50 dBA
Lör-, sön- och helgdag dagtid	kl. 07.00-19.00	50 dBA
Lör-, sön- och helgdag kvällstid	kl. 19.00-22.00	45 dBA

8. Markvibrationer – definierade som högsta svängningshastighet i vertikalled – orsakade av sprängning får inte överstiga 4 mm/s vid bostadshus vid mer än 10 % av mättillfällena och då högst 6 mm/s. Mätningarna ska utföras enligt gällande Svensk Standard, för närvarande SS 460 48 66.

9. Luftstöt våg till följd av sprängning – mätt genom frifältsmätning – får vid bostadshus inte överstiga 120 Pa vid mer än 10 % av mättillfällena och då högst 150 Pa. Mätningarna ska utföras enligt gällande Svensk Standard, för närvarande SS 02 52 10.

10. Grundvattnet inom täktområdet får inte avsänkas till en lägre nivå än +163 meter (RH 2000).

11. Bortledning av vatten från verksamhetsområdet ska ske via sedimentationsdamm försedd med oljeavskiljande funktion.
12. Om det inom den tid som medgivits för anmälan av oförutsedd skada uppstår betydande påverkan från Johanssons Bergs verksamhet på vattenförsörjningen i enskild vattentäkt för husbehovsändamål, ska sökanden ombesörja en ersättningsbrunn. Vid akut vattenbrist i enskild vattentäkt för husbehovsändamål, till följd av Johanssons Bergs verksamhet, ska sökanden omgående efter anmodan provisoriskt tillhandahålla vatten för fastighetens vattenbehov till dess att vattenförsörjningen kan anordnas permanent.
13. Innehållet av PAH i den asfalt som tas emot får inte överstiga 70 mg/kg TS (70 ppm).
14. Damning från verksamheten ska begränsas. Bevattning eller andra dammbekämpande åtgärder i produktion, upplag samt av transportvägar utförs vid behov.
15. Förvaring av flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska ske på en yta som är ogenomsläpplig för de aktuella ämnena, försedd med invallning eller annan konstruktion till skydd mot utsläpp samt i övrigt vara utformad så att nederbörd inte ansamlas. Uppsamlingsvolymen inom respektive yta ska minst motsvara den största behållarens volym plus tio procent av övriga behållares volymer. Fordonsbränsle ska förvaras enligt ovan eller i dubbelmantlade cisterner. Cisternerna ska förses med påkörningsskydd.
16. Oljehantering inklusive tankning av fordon och parkering av arbetsmaskiner får endast ske på hårdgjord yta för att förhindra att spill och läckage når omgivningen. Utrustning för sanering av spill ska finnas lättillgängligt inom verksamhetsområdet.

17. Senast tre år innan tillståndet för verksamheten upphör ska verksamhetsutövaren inge en slutlig efterbehandlingsplan till tillsynsmyndigheten, upprättad efter samråd med tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten ska underrättas när efterbehandlingen är slutförd.
18. För verksamheten ska finnas ett kontrollprogram, som möjliggör en bedömning av om villkoren följs. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet ska ges in till tillsynsmyndigheten senast 3 månader efter det att tillståndet vunnit laga kraft. Kontrollprogrammet ska därefter revideras vid behov av tillståndshavaren och ges in till tillsynsmyndigheten.
19. Vatten som bortleds från verksamheten ska passera sedimentationsdamm med oljeavskiljande funktion innan det släpps ut till recipienten. Innehållet av föroreningar i utgående behandlat vatten får som årsmedelvärde inte överstiga följande värden.
 - Suspenderat material – 15 mg/l.
 - Totalkväve - 10 mg/l,Mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetoder ska i övrigt framgå av kontrollprogram.
20. Den momentana utpumpningen eller bortledningen av yt- och grundvatten från verksamheten får inte överstiga 30 l/s.

Skyddsåtgärder och åtaganden

Bolaget åtar sig följande skyddsåtgärder och försiktighetsmått:

- Att uppföra bullervall i enlighet med utredning.
- Att skutknackning sker bakom bullerskärmande bergvägg. Ingen skutknackning kommer att ske under veckorna 28-31, dvs. högsommaren.

- Att i syfte att minska påverkan för besökare i närmiljön kommer borring endast bedrivas fram till kl. 18.00, sprängningar planeras normalt ske vardagar mellan kl. 10.00-16.00 och aldrig på lördagar eller helgdagar. Tidsutrymmet sätts i villkor dock till 07.00-18.00 för de fall behov av sprängningar fordras.
- Att ha en väl underhållen maskinpark som fortlöpande förbättras i enlighet med bästa möjliga teknik. Den mobila maskinparken kommer att drivas med dieselolja av miljöklass 1 och all dieselolja kommer att förvaras i godkända ADR-tankar.
- Att så långt det är möjligt avstå att använda in- och utfartsvägen norrut.
- Att transporter till och från verksamheten endast sker normalt dagtid, med undantagsvis möjlighet att ibland utöka tiderna för transport.
- Övriga försiktighetsmått som kommer att vidtas är bland annat att det innanför verksamhetsområdets yttre gräns, vilket utgör ett maximalt skyddsområde, inte tillåts tillträde från allmänheten i samband med sprängning. I övrigt kommer försiktighetsåtgärder ske i form av att närboende som så önskar informeras i god tid innan sprängning, en säkerhetszon ronderas samt att varningssignal avges innan sprängning.
- Att särskilt beakta och främja biologisk mångfald inom ramen för efterbehandlingen och tillskapandet av täktsjön.

Yrkande om deldom

Bolaget har yrkat att bolaget beviljas tidsbegränsat tillstånd till fortsatt verksamhet i enlighet med gällande tillstånd för den befintliga verksamheten. Yrkandet har sedan återkallats.

Rådighet

Johanssons Berg har ingått nyttjanderättsavtal med ägaren till fastigheten Villarp D.

Erforderlig rådighet till marken för bortledning av grundvatten föreligger under den tid som täktverksamheten får bedrivas enligt ansökan.

Ansökt verksamhet

Lokalisering

Täktområdet är lokaliserat i Alvesta kommun, nära gränsen till Värnamo kommun. Närmaste orter är Hjortsberga och Rydaholm som ligger fem kilometer nordväst respektive sydost om täkten. Väg 27 mellan Växjö och Värnamo går förbi ca 2,5 km söder och väster om täkten.

Markanvändningen kring täkten utgörs uteslutande av skogsbruk. Direkt öster om det planerade verksamhetsområdet, på fastigheten Hult 2:1 ligger del av det befintliga verksamhetsområdet vilket idag används för t.ex. upplag och sortering. Detta område kommer att genomgå efterbehandling inom ramen för nuvarande täktillstånd.

Omgivningarna kring täkten är generellt glesbefolkade. Avståndet från det planerade verksamhetsområdet till närmaste bebyggelse är ca 70 meter. Denna byggnad ligger på samma fastighet som täkten och nyttjas som kontor av bolaget. Närmaste bostadshus återfinns ca 250 – 300 m åt väster på fastigheten B respektive i norr på fastigheten C. Ytterligare 1 – 2 bostadshus finns i norr inom 500 m från det planerade verksamhetsområdet, på fastigheterna D och 1:8.

Verksamhetsområdet omfattas inte av några specifika bestämmelser eller kommunala intentioner i vare sig översiktsplan eller detaljplan. Översiktsplanen för Alvesta kommun antogs av kommunfullmäktige i oktober 2008. Planen har ändrats genom tillägg rörande vindkraft respektive landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS) och genom fördjupningar, för Alvesta respektive Moheda. Planen har aktualitetsförklarats 2017.

I översiktsplanen finns riktlinjer kring täktverksamhet. Där anges bl.a. ” Vid tillståndsgivning för täkter ska stor hänsyn tas till grundvattnet samt natur- och kulturvärden som kan beröras. Täkter ska alltid prövas noggrant ur landskapsbildssynpunkt, och särskild uppmärksamhet ska ägnas efterbehandlingen vid täktens upphörande. Samråd förutsätts ske med kommunen.”

Verksamhetsområdet ligger inte inom eller i närheten av något riksintresse för mineral, friluftsliv, naturvård, obruten kust eller kulturmiljövård. Inga naturreservat, Natura 2000-områden eller på annat sätt skyddade områden förekommer inom täktområdet.

Verksamhetsområdet befinner sig dock inom ett riksintresse för skyddade vattendrag (Mörrumsåns avrinningsområde i Kronobergs län) men skyddet är begränsat för vattenkraft samt vattenreglering och berör inte bergtäktens verksamhet.

Järnvägen mellan Värnamo och Alvesta samt väg 27 är av Trafikverket utpekade som riksintresse för trafikslagets anläggningar. Dessa går förbi ca två km söder och väster om täkten.

Täkten befinner sig längst norrut i ett delavrinningsområde som har sitt utlopp i Sjöatorpasjön (SE630989-141761). Från Sjöatorpasjön leds vattnet vidare till sjön Salen. De närmaste vattendragen mynnar ut i Älganässjön respektive Sjöatorpasjön. Avrinningsområden nord och nordost om täktområdet rinner mot Lekarydsån som i sin tur också mynnar ut i Salen. Närmaste vattenförrättning nedströms (söder om planerat brytområde) är ett dikningsföretag i Hjortsberga. Norr om Sjöatorpasjön finns ett markavvattningsföretag kring den mindre sjön Järnbogölen och vidare mot Sjöatorpasjön.

Norr om täktområdet, ca 500 m, återfinns ett grundvattenmagasin (ID 231000035) och har en bedömd uttagskapacitet <80 m³/d. Söderut förekommer ett grundvattenmagasin (ID 231000055) med bedömd uttagskapacitet 80-400 m³/d.

Inga vattenskyddsområden förekommer inom eller i närheten av verksamhetsområdet.

Enligt miljöbalken sträcker det generella strandskyddet normalt 100 m från strandlinjen. Inga vattendrag eller sjöar har kunnat identifieras inom verksamhetsområdet och därför står inte verksamheten i konflikt med något strandskydd.

Enligt Riksantikvarieämbetets (RAÄ) karttjänst "Fornsök", finns sju fornlämningar inom och 500 m utanför verksamhetsområdet. Del av en fossil åker, klassad som fornlämning med RAÄ-nummer G ligger inom det planerade bryt- och verksamhetsområdet. Befintligt tillstånd reglerar hanteringen av fornlämningen och bolaget har en pågående kontakt med Länsstyrelsen i ärendet.

Jordarten varierar inom det planerade verksamhetsområdet och består av sandig morän, blockrik sandig morän, isälvssediment och ett mindre parti kärrtorv. Området med kärrtorv är redan exploaterad inom ramen för befintlig täktverksamhet. Bergarten i verksamhetsområdet består av granit(rött). Inga regionala eller lokala deformationszoner förekommer inom det planerade verksamhetsområdet enligt SGU:s kartvisare. Isälvsavlagringen ingår i en utpekad grusförekomst med 75 % grov och 25 % växlande materialsammansättning. Förekomsten har naturvärdesklass 3 och geovetenskapligt värde 2 (Inventering av grus, morän och krossberg i Kronobergs län, Länsstyrelsen).

Materialbehov

Erfarenheterna från dagens täkt visar bl.a. att berget håller hög kvalitet och att det finns god avsättning för bolagets produkter inom ett rimligt transportavstånd.

SGU har tagit fram en prognos för behovet av ballastprodukter i Sverige som stäcker sig till 2040. I rapporten anges att ballast är den till storlek största geologiska resurs vi tar fram och använder i samhället, och att samhällets behov av ballast styrs av aktiviteten inom bygg- och anläggningsområdet. För Kronobergs län

finns även en regional utvecklingsstrategi som togs fram år 2015 och sträcker sig till år 2025.

Vad som anges i SGU:s prognos samt i den regionala utvecklingsstrategin överensstämmer väl med förutsättningarna för tåkten i Villarp som har god avsättning för produkter inom ett rimligt transportavstånd samt med få motstående intressen i närområdet.

Verksamhetsbeskrivning

Det planerade verksamhetsområdet ligger inom fastigheten A och omfattar en yta på ca 24 ha. Inom denna yta avses brytning av berg ske inom ett brytningsområde på ca 18 ha. Gränsen för verksamhetsområdet är ca 20-30 meter utanför brytområdet.

Den planerade verksamheten omfattar ett totalt uttag av 12 miljoner ton berg under en tidsperiod på 30 år. Det årliga uttaget har beräknats uppgå i medelvärde till 400 000 ton men bolaget ansöker om ett maximalt årligt uttag på 600 000 ton berg. Det kan även bli fråga om att avyttra överlagrande morän. Uppskattningsvis finns 300 - 400 000 ton morän. Bolaget ansöker därför om täkt av 400 000 ton morän, med ett maximalt årsuttag av 50 000 ton.

Brytning avses ske ned till ett djup på +164 möh. Befintlig täktbotten (etapp 1 enligt befintlig täktplan) ligger på nivån +179 möh medan idag oexploaterad mark ligger på ca 200-210 möh. I befintlig täktplan används höjdsystemet RH 00. I nu aktuell ansökan används RH 2000. Skillnaden mellan höjdsystemen är i stort sett den landhöjning som har skett det senaste seklet, vilken i sammanhanget är obetydlig.

Krossning och siktning/sortering kommer att ske med mobil utrustning. Upplag kommer att finnas både inom och utanför brytningsområdet men alltid inom verksamhetsområdet.

Det utbrutna materialet avses främst användas till slitlager och bärlager vid vägbyggen samt som grundläggningsmaterial vid nybyggnationer etc.

Bolaget ansöker om en samlad tillståndsprovning för all den verksamhet som bedrivs på platsen, vilket innefattar inte enbart bergtäkt med tillhörande vatten- och Sevesoverksamhet (se mer nedan) utan också mottagning och återvinning av externa massor samt hantering av överlagrande morän.

Arbetstider

Normal arbetstid för verksamheten kommer att vara helgfria vardagar, måndag – fredag kl. 06.00-16.00. Vid behov fram till kl. 22.00. Under dessa tider kommer de mest bulleralstrande arbetsmomenten (krossning, skutknackning, sortering etc.) att bedrivas. Borrning och skutknackning kommer endast att ske mellan 07.00-18.00. Sprängningar sker normalt någon gång mellan kl. 10.00-16.00 på vardagar, men ibland finns behov av sprängning under andra tider vilket medför att tidsutrymmet sätts till 07.00-18.00. Borrning, sprängning eller skutknackning kommer inte att ske under perioden vecka 28 till och med vecka 31.

Lastning, utlastning och transporter kan komma att ske dygnet runt alla dagar i veckan för att vid behov kunna utföra halkbekämpning, åtgärder mot vattenläckage etc. Underhåll och andra mindre bulleralstrande arbetsmoment kommer även att bedrivas utanför de normala arbetstiderna, förutsatt att gällande bullerkrav efterlevs.

Maskinpark och byggnader

För den planerade verksamheten krävs maskinutrustning i form av:

- Borrmaskin för loss hållning av berget
- Krossanläggning
- Sorteringsanläggning med sikt(ar)
- Hjullastare för lastarbeten och avbaning
- Grävmaskin för bland annat matning av kross, vid skuthantering och i samband med avbaningsarbeten

Utleveranser av materialet kommer att ske med lastbilar. Den bostad som finns på täktverksamhetens fastighet kommer att användas som kontor under tillståndstiden.

Återvinning av massor

Utöver bergtäktverksamheten har bolaget idag ett beslut från Länsstyrelsen i Kronobergs län som medger möjligheten att ta emot och bearbeta externa massor i form av ej förorenade schaktmassor, jord, sten- och bergavfall, betong och tegel. Genom ytterligare ett beslut erhöll bolaget även godkännande om att ta emot och återvinna asfalt. Mängderna har begränsats på så sätt att de ska rymmas inom tillståndets tillåtna årliga brytmängder på 150 000 ton.

Inkommande massor genomgår vägning, kontroll, sortering, krossning och lagring innan utleverans till kund. Bolaget har ett kontrollprogram för denna hantering, där bland annat ursprung och mängder dokumenteras. Maximalt 50 000 ton externa avfallsmassor avses att tas emot per år. Det kommer dock aldrig att lagras mer än 30 000 ton vid något tillfälle.

Nedan listas de avfallstyper, avfallskoder samt maximala årliga mängder som bolaget avser att återvinna:

<i>Avfallstyp</i>	<i>Avfallskod</i>	<i>Årliga maxmängder (ton)</i>
Betong	17 01 01	3 000
Tegel	17 01 02	3 000
Asfalt	17 03 02	9 000
Inerta schaktmassor	17 05 04	35 000

Tabell 1, Översiktlig redovisning av vilka massor bolaget avser återvinna, fördelat på respektive avfallstyp.

Bolaget avser att fortsätta med hantering och återvinning av externa massor och inkluderar därför detta i ansökan.

Bolaget ansöker även om kunna ta emot externa massor (avfallskod 17 05 04) upp till KM-nivå för att kunna använda till en bullervall. Inkommande massor till vallen

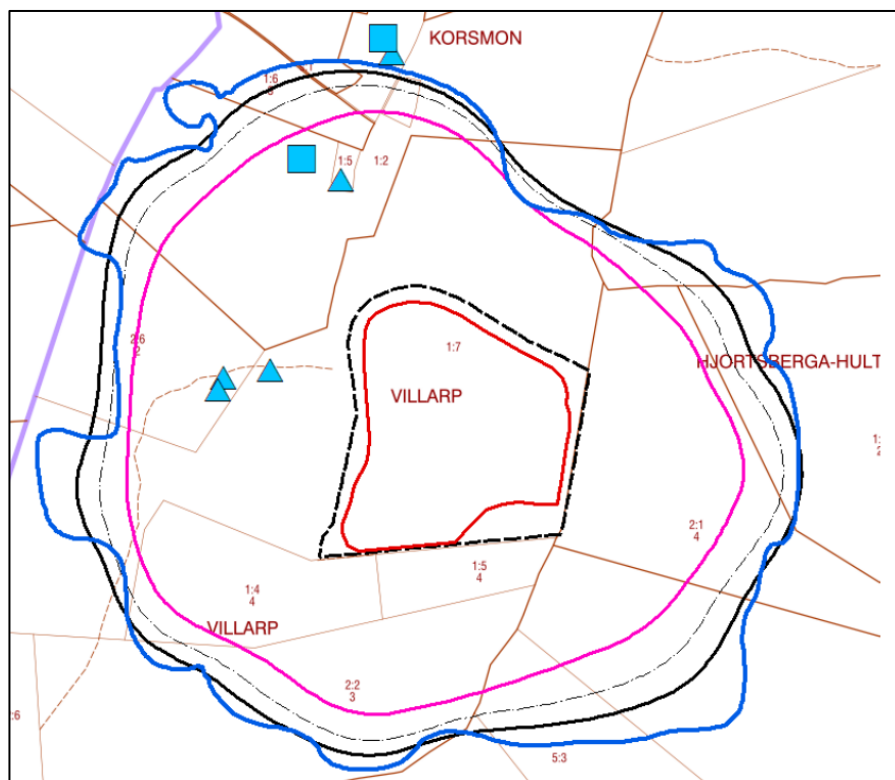
kommer att kontrolleras på samma sätt som externa massor kontrolleras idag enligt bolagets kontrollprogram, och även bedömas utifrån ursprung och möjlig risk för förorening. Aktuell bullervall kommer vara ca 340 meter lång, ca 16 meter bred och ca 6 meter hög och lokaliserad i det nordvästra hörnet av täktområdet.

Vattenverksamhet

Enligt definition i 11 kap. 2 § miljöbalken är bortledande av grundvatten och utförande av anläggningar för detta, tillståndspliktig vattenverksamhet. Enligt 9 och 12 §§ i samma kapitel kan sådan verksamhet undantas från tillståndsplikt om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena. För att utreda vilken påverkan som täktverksamheten kan medföra har en hydrogeologisk utredning genomförts, bilagd ansökan.

Av den hydrogeologiska utredningen och utifrån vad som framkom vid huvudförhandlingen bedöms influensområdet (påverkansområdet) för avsänkning av grundvattennivåerna i jord och berg enligt nedanstående figur. För avsänkning i berg har olika influensområden redovisats beroende på vilken trycksänkning man använder sig av i sin modell.

I Figur 1 nedan redovisas gränsen i blått för inom det område där avsänkning i jord har beräknats till minst 0,1 meter, i lila berg för inom det område där avsänkning i berg har beräknats till minst 1 meter och i svart för inom det område där avsänkning i berg har beräknats till minst 0,3 meter.

Figur 1, beräknade influensområden för jord och berg

Utredningen anger att en påverkan på enskilda eller allmänna intressen kan komma att ske genom en avsänkning i grundvattennivå, vilket medför tillståndsplikt enligt 11 kap. miljöbalken.

Vattenverksamhet, enligt vad som beskrivits ovan, innebär att bolaget succesivt avleder vatten som ansamlas i bergtäkten allteftersom verksamheten etablerar sig på djupare nivåer inom brytområdet. Den planerade brytningen innebär att täkten bryts ut till som lägst +164 möh, vilket innebär att bortledning av grundvatten kan komma att behöva ske till +163 möh. Den befintliga täktbotten (etapp 1 enligt täktplan) ligger på nivå +179 möh.

Sevesoverksamhet

Brytning av berg sker genom sprängning. I varje sprängsalva lösgörs ca 20 000 – 30 000 ton berg. Den planerade täktverksamheten kan innefatta en användning av mer än 10 ton sprängmedel per sprängtillfälle och utgör därmed också en så kallad Seve-

soverksamhet enligt den lägre kravnivån i lagstiftningen. Vid maximal årsproduktion kan upp till ca 25 sprängningar utföras per år medan år med lägre produktion kan innebära endast 5 sprängningar/år. Mer normalt kommer det att handla om ca 15 sprängningar.

Bolaget är redan idag en Sevesoverksamhet och har ett framtaget handlingsprogram. Bolaget har sedan tidigare tagit fram information att publicera på Alvesta kommuns samt Värends räddningstjänsts hemsida.

Transporter

Infarten till tälkten kommer att vara densamma som används idag. Vägen ligger väster om tälkten och leds söderut till väg 27. Endast enstaka transporter, ca 2 i månaden, går via infartsvägen norrut. Med förväntade normala brytningsmängder om 400 000 ton berg och 50 000 ton morän per år beräknas antalet materialtransporter ut från tälkten uppgå till ca 54 stycken per dag (totalt 108 fordonsrörelser). Detta räknat på att varje transport kan lastas med 38 ton och på 220 arbetsdagar per år. Vid produktionstoppar kan 600 000 ton komma att brytas per år vilket innebär ca 78 utleveranser med totalt 156 fordonsrörelser per dag.

Antalet transporter till och från tälkten bedöms inte öka nämnvärt till följd av tillkommande återvinningsverksamhet. Massor för återvinning kommer främst att transporteras till området med de fordon som anländer till tälkten för att hämta ballast.

Vattenhantering

Den planerade brytningen innebär att tälkten bryts ut till som lägst +164 möh, vilket innebär att bortledning av grundvatten kan komma att behöva ske till +163 möh. Både yt- och grundvatten kommer att ledas bort då tälkten fördjupas. Bortledning sker med hjälp av en pump som placeras i en pumpgrop. Därifrån leds vattnet till en sedimentationsdamm.

Dammen har dimensionerats utifrån beräknat flöde i täktens slutskede då grundvattninströmningen kommer att vara som störst (beräknat till 10 l/s). Adderas sedan ytvatten ges ett beräknat flöde (95 % konfidensgrad) på 17 l/s. Vid extrema flöden lagras vatten i bergtäktens botten, den så kallade syltan. Pumpens kapacitet kommer att vara styrande för maximal volymen bortlett vatten.

Dammen kommer att placeras i täktområdets sydöstra hörn. En ledning kommer att dras från den nya dammen och anslutas till de befintliga ledningar som finns vid den gamla dammen. Dammen beräknas enligt dimensionerade flöden få en area på ca 600 m². Med ett medeldjup på ca 1,3 meter blir totala volymen ca 800 m³.

Sedimentationsdammen är dimensionerad och beräknad att uppnå en god reningsfunktion för framför allt suspenderat material och till viss del kväve. För suspenderat material motsvarar det över 90 procent på årsbasis enligt dimensioneringsgrunderna som använts. För kväve varierar det beroende på etableringen av växtlighet i dammen samt vattentemperatur. Vid högflöden, vilket dammen är dimensionerad för (17 l/s), är uppehållstiden ca 12 timmar. Sedimentationsdammens medeldjup är tillräckligt för att små partiklar ska hinna sedimentera.

Kvaliteten på utgående vatten kommer att kontrolleras genom provtagningar. Ett kontrollprogram finns för verksamheten som kommer att uppdateras med förslag på bland annat provtagningspunkter och provtagningsparametrar i samband med ett förlängt tillstånd.

Vatten kommer även att vid behov användas för dammbekämpning av upplag och vägar inom verksamhetsområdet, samt för personella behov. Vatten kommer att tas från pumpgrop eller sedimentationsdamm, se mer nedan.

Damning

Täktverksamheten kan ge upphov till damm genom framför allt krossanläggningar, siktar, upplag och transporter. Även diffus damning kan uppkomma och då vid be-

hov motverkas genom insatser med saltspridning samt bevattning av körytor. Dammning uppstår främst när verksamheten drivs men kan till viss del även uppstå vid passiv verksamhet om det till exempel förvaras upplagshögar med finmaterial i vindutsatta lägen.

Avfall

Bolaget arbetar för att minska avfallsmängden samt för att återvinna det avfall som uppkommer till följd av verksamheten. Verksamheten ger inte upphov till några betydande avfallsmängder då den typen av service sker på annan plats. Det avfall som ändå uppkommer förvaras och hanteras utifrån gällande lagstiftning.

Kemiska produkter

Få kemiska produkter används i verksamheten. Det som främst förbrukas är diesel, användning av övriga kemiska produkter sker i små mängder. All dieselolja kommer att förvaras i cistern med sekundärt skydd. Tankning sker inom verksamhetsområdet på hårdgjord yta. Enklare underhåll av maskiner kommer att bedrivas i tåkten medan större servicearbeten görs på extern verkstad. Detta innebär att inga större förråd av kemikalier behövs i tåkten.

De kemikalier som behövs för daglig drift, exempelvis smörjoljor, kommer att förvaras i låst miljöcontainer. De sprängmedel som används är i huvudsak pumpbara och levereras som bulk i lastbil till sprängplatsen strax före laddning. Inga sprängmedel kommer därför att förvaras inom verksamhetsområdet. I fordonet förvaras produkterna i åtskilda behållare som var och en för sig inte utgör ett funktionellt sprängmedel.

Energiförsörjning

Såväl krossar och sikar som arbetsfordon kommer initialt att drivas med diesel miljöklass 1. Alternativa drivmedel kommer att beaktas allteftersom sådana blir tekniskt och ekonomiskt tillgängliga.

Risk och säkerhet

De betydande miljöeffekter som verksamheten kan antas medföra, till följd av yttre händelser, kan exempelvis uppstå vid extrem nederbörd. I detta skede har inga andra yttre händelser som kan medföra betydande miljöpåverkan identifierats.

Tänkbara haverier och olyckor vid arbetsplatsen kan främst relateras till sprängningar samt fall och ras vid bergbranter. Bolaget arbetar i befintlig verksamhet aktivt med att minimera riskerna genom att ha goda rutiner och en genomarbetad egenkontroll för hur sprängningar och övrig verksamhet sker. Haverier på maskiner skulle kunna medföra utsläpp av petroleumprodukter med en eventuell förorening av mark och vatten som följd, medan ett ras och fall kan leda till såväl personskador som materiella skador.

Sprängning kommer att utföras av utomstående entreprenör med tillstånd. Vid sprängning följs Arbetsmiljöverkets föreskrift (2007:1) om sprängarbeten som innebär att det bland annat ska upprättas en sprängplan för varje sprängobjekt innan sprängarbetet utförs samt att det ska utses en sprängarbaser som leder och övervakar arbetet. Sprängmedlet som används är trögflytande vilket ger goda möjligheter att vidta saneringsåtgärder vid ett eventuellt spill. Som regel kan borrhålen fyllas på utan spill, och skulle det ändå ske kan det lätt samlas upp och stoppas ner i ett borrhål igen.

Egenkontroll

Egenkontroll av verksamheten är ett generellt lagkrav för den som bedriver tillståndspliktig verksamhet enligt Förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll och Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2000:15) om genomförande av mätningar och provtagningar i vissa verksamheter. Egenkontroll innebär att löpande planera och kontrollera verksamheten, t.ex. genom undersökningar eller provtagningar, för att få en bild av den påverkan en verksamhet har på sin omgivning och för att kunna motverka eller förebygga sådan påverkan.

I miljökonsekvensbeskrivningen lämnar bolaget förslag till hur kontroll av verksamheten kommer att ske och vilka skyddsåtgärder som kommer vidtas för att motverka negativa konsekvenser på människors hälsa och miljö. Ett reviderat kontrollprogram, med bland annat förslag på kontroll av verksamheten, lämnas in sex månader efter tillståndet tagits i anspråk.

Efterbehandling

När verksamheten avslutas ska efterbehandling ske. När täkten är färdigbruten är avsikten att skapa en täktsjö genom att utpumpning av vatten avslutas och den naturliga grundvattenytan återställs. Det kommer att ta ca 16 år innan täktsjön är fullt utbredd, men redan inom ett år kommer där finnas en vattenspegel (och ett sjödjup om ca 2 meter).

De moränpartier som kommer att få en brant högre än tre meter kommer att förses med en varnande, och delvis framkomsthindrande, stenrad. Därtill kommer en skyddshylla att skapas genom att morän avlägsnas från bergöverytan.

Efterbehandlingsplanen, ritning M2 bilagd ansökan i bilaga A1, ska i detta skede ses som en övergripande ram som föreslår hur en möjlig efterbehandling kan komma att se ut. Detaljutformning sker i samband med den planerade avslutningen av verksamheten och i samråd med tillsynsmyndigheten.

Miljökonsekvensbeskrivning och skyddsåtgärder

Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n) omfattar hela den planerade verksamhetsområdet även innefattande den planerade utökningen. MKB:n innehåller utöver en konsekvensbedömning av verksamheten även en beskrivning av de skyddsåtgärder som planeras för att skadliga verkningar ska undvikas, minskas eller avhjälpas samt hur det ska undvikas att verksamheten eller åtgärden medverkar till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs. Av MKB:n framgår även ett nollalternativ liksom en redogörelse för alternativa lokaliseringar.

Nollalternativ

Nollalternativet för bergtäkten i Villarp innebär att ett nytt tillstånd för verksamheten inte kommer meddelas. Verksamheten kommer då att fortsätta att bedrivas inom det nuvarande tillståndet till dess utgång. Därefter efterbehandlas takten och verksamheten avslutas. Om den planerade verksamheten inte kommer till stånd betyder det att de störningsmoment som är relaterade till verksamheten i form av buller, vibrationer, damning, transporter etc. inte kommer att uppstå.

Nollalternativet innebär även att behovet av bergmaterial kommer att behöva tillgodoses av andra täkter i regionen, alternativt av nyetablerad täktverksamhet.

Alternativ lokalisering

En av de viktigaste förutsättningarna för en alternativ lokalisering av takten är att det rådande försörjningsområdet inte ändras allt för mycket. Det måste vara möjligt att kunna försörja samma region som i dagsläget med bergmaterial från takten.

Bolaget har översiktligt utrett olika alternativ för en liknande produktion som den som idag finns i Villarp och hittat två alternativa lokaliseringar, *Åsen* och *Medelhult*.

Den aktuella takten är en befintlig täkt. Det gör att påverkan på omgivningen per producerat ton bergmaterial blir lägre när takten fortsätter på samma plats jämfört med om en jungfrulig lokalisering tas i anspråk.

Att driva den planerade verksamheten vidare som en huvudsaklig förlängning av nuvarande täkt, minimerar ingreppen inom oexploaterade områden. Området har redan tidigare prövats och bedömts som lämpligt för täktändamål inom ramen för den förra tillståndsprövningen.

Sammantaget bedöms huvudalternativet innebära minst intrång och konflikter i förhållande till de utredda alternativen. Att fortsätta bergtäktsverksamhet inom ett redan påverkat område anses vara god resurshushållning. Lokaliseringen vid *Medelhult* ligger för långt ifrån tänkt avsättningsområde vilket ger långa transportavstånd.

Området vid *Åsen* gränsar till flera skyddsvärda områden som medför intrång i miljöer med höga naturvärden, samt ligger högt belägen vilket bör ge både utseende- och ljudmässiga störningar på stora avstånd.

Pågående markanvändning

Påverkan, effekt och konsekvens

Ansökt verksamhet kommer att bedrivas inom samma fastighet som befintlig verksamhet samt i ett område där det har bedrivits täktverksamhet under en längre tid. All verksamhet kommer att ske i anslutning till befintligt brytområde.

Det utvidgade området tar ny mark i anspråk som genom att verksamheten bedrivs kommer att försvinna. De inventeringar som genomförts visar dock inte på några höga naturvärden inom utvidgningsområdet.

Skyddsåtgärder

Några särskilda skyddsåtgärder bedöms inte nödvändiga förutom skyddsavstånd till fornlämningar. Verksamhetens påverkan på fornlämningar beskrivs närmare nedan.

Samlad bedömning

Den fortsatta verksamheten bedöms medföra en *liten negativ konsekvens* genom att ny mark i anslutning till befintligt täktområde tas i anspråk då verksamheten utvidgas. Den markmiljö som tas i anspråk för verksamheten utgör en begränsad del av den totala arealen av liknande miljöer i regionen.

Naturmiljö

Påverkan, effekt och konsekvens

Fortsatt täktverksamhet i enlighet med ansökan bedöms inte påverka naturmiljön. Miljön kommer förändras under tillståndstiden. Vegetation kommer avbanas, marknivån kommer sänkas och nya livsmiljöer kommer därmed skapas.

Den ansöka verksamheten kommer att ianspråkta ett tidigare oexploaterat område i nordväst. Täktområdet utgörs till största delen av produktionsskog av tall i olika

åldrar. Skogen kommer successivt avverkas varvid denna biotop kommer att försvinna. Vid naturvärdesinventeringen bedömdes inga högre naturvärden finnas vid täktområdet som påverkas negativt av verksamheten.

Tre naturvärdesobjekt identifierades inom inventeringsområdet. Dessa beskrivs närmare i naturvärdesinventeringen, bilagd ansökan. Inga identifierade fynd bedöms hotade eller sakna livsmiljöer på större skala. Bevarandestatusen för arterna bedöms inte påverkas negativt.

För Revlummer (LC) kommer en mindre del av artens växtplats att försvinna i och med anspråkstagande av mark där den i nuläget växer. Eftersom denna flock utgör en liten andel av den regionala populationen så bedöms bevarandestatusen inte påverkas negativt. Inte heller står verksamheten i konflikt med syftena av lagstadgat skydd som syftade till att arten behövde skydd från insamling i kommersiella syften då detta förekom i så pass stor skala att arten hotades. Idag bedöms populationen som livskraftig och förekommer i hela Sverige. Johanssons Berg bedömer att den yrkade dispensen för borttagande av Revlummer inom verksamhetsområdet kan meddelas då ansökt verksamhet saknar annan lämplig lösning samt då åtgärden inte innebär ett försvårande av upprätthållande av den gynnsamma bevarandestatusen i artens naturliga utbredningsområde. Borttagandet av Revlummer bedöms inte heller kräva kompensationsåtgärd med hänsyn till artens stora utbredning.

För att undersöka fågellivet i området har bolaget låtit WSP Sverige AB utföra en fågelinventering av utvidgningsområdet. Fältbesök gjordes vid ett tillfälle (den 20 juni 2019). Utifrån besöket kan det inte uteslutas att till exempel spillkråka och kungsfågel häckar inom inventeringsområdet. Kungsfågel har inte tidigare uppmärksammats som särskilt känslig vad gäller skogsbruk och förekommer frekvent även i yngre, planterade bestånd. Kungsfågel är i huvudsak bunden till gran- och blandskog med inslag av gran. Den miljön är vanligt förekommande i närområdet och även inom inventeringsområdet. Inga arter som är upptagna av rödlistan eller i bilaga 1 till Fågeldirektivet noterades dock inom utredningsområdet under fältinventeringen. Inga träd med bohål av spillkråka eller andra hackspettar noterades

heller. Bevarandestatusen för de rödlistade fågelarter som potentiellt skulle kunna häcka i området bedöms inte påverkas av verksamheten.

Skyddsåtgärder

Inga särskilda åtgärder till skydd för naturmiljön bedöms vara nödvändiga för den ansökta verksamheten. Efterbehandling av tälten syftar till att främja naturmiljön i området efter avslutad verksamhet. Vid efterbehandlingen av tälten kommer nya biotoper skapas i och med att en sjö skapas.

Vad avser fåglar gör Johanssons Berg bedömningen att den ansökta verksamheten inte träffas av förbudsbestämmelserna i 4 § artskyddsförordningen. Ansökt verksamhet bedöms heller inte medföra någon betydande påverkan på fågelarternas bevarandestatus eller på den kontinuerliga ekologiska funktionen för dessa arter. Det krävs således ingen dispens från 4 § artskyddsförordningen.

För det fall mark- och miljödomstolen skulle vara av en annan uppfattning, yrkar Johanssons Berg, att dispens enligt 14 § artskyddsförordningen från förbudet i 4 § artskyddsförordningen ska meddelas av följande skäl:

1. det finns inte någon annan lämplig lösning då berget måste brytas där det finns,
2. dispensen försvårar inte upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde,
3. dispensen behövs med hänsyn till det allmänna behovet av högkvalitativt bergmaterial inom avsättningsområdet, vilket får anses utgöra ett överskuggande allmänintresse.

Samlad bedömning

Sammantaget och jämfört med nollalternativet bedöms följderna av ansökt verksamhet medföra *liten konsekvens* för naturmiljön men *ingen påverkan* på bevarandestatusen för fridlysta och rödlistade arter.

Kulturmiljö

Påverkan, effekt och konsekvens

Ett pågående ärende (Länsstyrelsens dnr. 431-5595-2018) finns hos Länsstyrelsen i Kronobergs län där påverkan, effekt och konsekvens av täktverksamheten nu utreds.

Skyddsåtgärder

Bolaget lämnade i oktober 2018 in en tillståndsansökan enligt Kulturmiljölagen, och i samråd med Länsstyrelsen i Kronobergs län togs en säkerhetszon för fornlämningen fram. Den indelning av brytningsetapper som gjordes vid föregående tillståndsprövning är inte utformad utifrån ytan för fornlämningen, vilket medger att brytning kan påbörjas med en skyddszon i etapp två utan att fornlämningen påverkas.

Hur säkerhetszonen upprätthålls i fält kommer att beskrivas i verksamhetens kontrollprogram. Ytterligare utredning av fornlämningen och eventuella behov av ytterligare skyddsåtgärder pågår. Delar av fornlämningsområdet har undersökts under 2019 och genom beslut av länsstyrelsen frisläppts (beslut den 21 augusti 2020, dnr. 431-5595-2018). Ansökan enligt Kulturmiljölagen kommer att skickas in för resterande område vid beviljande av täktillståndet.

Samlad bedömning

Sammantaget bedöms ansökt verksamhet medföra en *liten negativ konsekvens* med avseende på kulturmiljö. Detta då en fossil åker kan komma att grävas ut och fornlämningen inte kommer bestå på platsen. Dock bedöms inte denna utgrävning i sig vara negativ då en slutundersökning och utgrävning ger kännedom om fornlämningens innehåll och exakta utbredning.

I övrigt bedöms inga fornlämningar beröras av den ansökta verksamheten.

Friluftsliv och rekreation

Förutsättningar

Inga riksintressen för friluftsliv berör verksamhetsområdet eller dess närhet. Områdena närmast verksamhetsområdet består av produktionsskog. Inom dessa områden kan rekreationen anses vara begränsad till den allmänhet som bor i anslutning till området. Det finns inga naturliga besöksområden, vandringsleder eller platser som kan anses välbesökta eller annars av stor vikt för rekreationen och friluftslivet i närområdet.

Under tillståndstiden minskar framkomligheten i området. Efter slutförd verksamhet kommer området igen bli mer lättframkomligt för friluftsliv. En marknivåsänkning behöver inte förhindra framkomligheten. Den täktsjö som kommer bildas vid efterbehandling av området bidrar till rekreation.

Skyddsåtgärder

Inga särskilda skyddsåtgärder för att minska bullerspridningen till de närliggande naturområdena bedöms nödvändiga. Buller är däremot reglerat avseende bostäder vilket automatiskt medför att nivåerna i omgivningen inte får bli högre än vad som är reglerat enligt gällande lagstiftning. De bullerskyddsåtgärder, i form av anläggande av bullervallar, som vidtas till skydd för boendemiljö kommer även att vara till fördel för friluftslivet genom reducerade bullernivåer. Tåktverksamheten pågår normalt endast under dagtid på vardagar vilket inte sammanfaller med den tid då promenader och liknande friluftaktiviteter är som mest frekventa.

För att minska överraskningsmomentet kommer signal före sprängning vara tydligt hörbar i hela det aktuella området.

Vid tiden för efterbehandlingen kommer ett område som i största möjliga mån kan tilltala både djur och människor att skapas.

Samlad bedömning

För den allmänhet som trots allt vistas i verksamhetsområdets närhet kommer den planerade verksamheten innebära viss påverkan i form av buller de tider då verksamheten är i drift. Vid produktionssprängningar hörs ett helt kortvarigt buller. Efter avslutad verksamhet kommer området att bli tillgängligt och bullerpåverkan upphör.

Den planerade täktverksamheten bedöms få en tillfällig negativ påverkan på friluftsliv och rekreation i området. Verksamheten bedöms dock inte påverka området negativt på sikt. Påverkan bedöms bli *liten*.

Miljö kvalitetsnormer

Påverkan och konsekvenser

Närmaste ytvattenförekomst är Sjöatorpasjön (SE630989-141761). Sjöatorpasjön har en måttlig ekologisk status. Näringsämnen har klassificerats till hög baserat på två analyser av fosforhalten. Konnektiviteten till sjön bedöms dålig medan hydrologisk regim är hög och morfologiskt tillstånd god. Parametern fisk bedöms till måttlig. Kvalitetskraven är god ekologisk status och god kemisk ytvattenstatus (med undantag av kvicksilver och bromerad difenyleter).

Kvicksilver och Bromerad difenyleter, som är de ämnen som nämns som avgörande faktorer för den kemiska statusen i sjön, används inte i täktverksamheten. Verksamheten bedöms därmed inte kunna påverka den kemiska statusen i sjön.

Verksamheten medför att ytvatten inom verksamhetsområdet kan komma att innehålla förhöjda halter av kväve och partiklar (suspenderat material). Ytvatten inom bergtäkten kan även förorenas av eventuellt spill av drivmedel. Se mer under rubriken Ytvatten nedan.

Eftersom inga grundvattenförekomster finns klassade i verksamhetsområdets närhet finns ingen risk för påverkan på miljö kvalitetsnormer för grundvatten.

För luft (utomhusluft) finns miljö kvalitetsnormer angivna för tillåtna högsta halter av kvävedioxid och kväveoxider, svaveldioxid, kolmonoxid, ozon, bly, bensen, partiklar (PM₁₀ och PM_{2,5}), bens(a)pyren, arsenik, kadmium, nickel och bly (SFS 2010:477 Luftkvalitetsförordningen).

Den planerade verksamheten medför genom arbetsmaskiner och transporter utsläpp som berör miljö kvalitetsnormerna för luft. Den ansökta verksamheten kommer att påverka luften genom avgasutsläpp från den mobila maskinparken, interna transporter inom verksamhetsområdet samt genom trafik till och från området.

Konsekvenser av utsläppen blir att det bildas marknära ozon genom att kolväten samverkar med kväveoxider i atmosfären. Marknära ozon kan ge skador på skog och gröda samt för människors hälsa. Kväveoxider och svavel bidrar till försurning av mark, skog och akvatiska ekosystem. Kväveoxiderna har också en gödslings effekt på skog och mark. Den ökade halten av koldioxid bidrar därutöver till att förstärka den naturliga växthuseffekten.

Luften påverkas även av damning från arbets- och transporttytor samt upplag under torrperioder. Dammkällor är framförallt krossanläggningar, siktar och transporter. Damning inom täkten är främst ett arbetsmiljöproblem. Det något grövre dammet kommer att orsaka neddamning av mark och vegetation inom maximalt någon eller några hundra meter från täkten. Den förhärskande vindriktningen i regionen är enligt uppgifter från SMHI sydvästlig. Från täkten sett finns inga bostäder i denna riktning och inga klagomål på damning från verksamheten har inkommit.

Skyddsåtgärder

Bolaget kommer att ha en väl underhållen maskinpark som fortlöpande förbättras. När maskinparken uppdateras beaktar bolaget kravet om att bästa möjliga tekniska användas, vilket bidrar till att begränsa utsläppen av avgaser. Hela den mobila maskinparken kommer att drivas med diesellojla av miljöklass 1.

Dammbekämpning av transport- och upplagsytor kommer vid behov att ske genom bevattning. Vatten tas då från sedimentationsdammar eller pumpgrop och fördelas över aktuella ytor med hjälp av sprinklers.

Sedimentering kommer att ske i damm. För att följa upp verksamhetens eventuella påverkan på miljökvalitetsnormerna för Sjöatorpassjön kommer kontroll av bland annat halter av suspenderat material i utgående vatten från verksamheten att ske inom ramen för det kontrollprogram som enligt bolagets förslag till villkor ska upprättas för verksamheten senast tre månader efter det att tillstånd tagits i anspråk.

Kemiska produkter, inklusive dieseloilja, kommer att förvaras på ett sådant sätt att det vid ett eventuellt utsläpp inte kan nå grund- eller ytvatten. All dieseloilja kommer att förvaras i godkända ADR-tankar. Tankning sker inom verksamhetsområdet på hårdgjord yta.

Risk för kontaminering av grundvatten är liten då läckage av olja eller diesel från maskinparken eller annat fordon sannolikt endast skulle ske när hydraulsystemen är trycksatta, dvs. när maskinerna är i drift och personal är på plats. Om läckage eller eventuellt spill skulle uppstå upptäcks detta omgående och åtgärdas med hjälp av absorberingsmedel som kommer att finnas lätt tillgängligt för att på så vis förhindra spridning. Vidare kommer förvaring av t.ex. smörjoljor, motoroljor, hydrauloljor, fetter och liknande kemiska produkter att ske på ett miljömässigt och säkert sätt i låsbara invallade utrymmen. Det bedöms inte heller finnas risk för läckage till yt- eller grundvattnet från de massor som tas in för återvinning, då inkomna massor består av halter under nivåer för känslig markanvändning (KM).

Samlad bedömning

Mot bakgrund av ovan nämnda förutsättningar, den hantering av kemikalier och vilka utsläpp verksamheten kan ha ihop med vidtagna skyddsåtgärder och med verksamhet utanför tätbebyggt område ses inga risker att djur, växter eller kulturvärden på lokal nivå skulle ta skada.

Ansökt verksamhet bedöms inte försämra möjligheterna för att miljö kvalitetsnormerna kan komma att uppfyllas för de aktuella ytvattenförekomsterna eller att någon faktor försämrar en statusklass, varken vad gäller ekologisk status eller kemisk status.

Verksamhetens luftutsläpp bedöms inte heller påverka människors hälsa på lokal nivå då den planerade verksamhetens bidrag till luftföroreningar i sammanhanget bedöms som mycket liten. Eftersom risk för överskridande av miljö kvalitetsnormerna för utomhusluft i princip kräver tät tätortstrafik och stadsmiljö, bedöms verksamheten inte medverka till att miljö kvalitetsnormerna för utomhusluft överskrids. Tillskotten av avgasutsläpp från ansökt verksamhet bedöms i sammanhanget vara så små att miljö kvalitetsnormaspekten inte är aktuell.

Risk för påverkan av damningen från verksamheten bedöms utifrån avstånd till närboende överlag bli liten.

Risk för påverkan på en grundvattenförekomsts kvantitativa kvalitetskrav bedöms inte uppkomma genom ansökt verksamhet tack vare långa avstånd till närmsta grundvattenförekomst, baserat på genomförd hydrogeologisk utredning.

Sammantaget bedöms ansökt verksamhet medföra en *obetydlig konsekvens* för ovan nämnda miljö kvalitetsnormer.

Ytvatten

Påverkan, effekt och konsekvens

Påverkan på ytvatten från täktverksamheten förknippas i första hand med risk för oavsiktliga spill och läckage av petroleumprodukter, kväverester och suspenderat material från täktområdet.

I befintlig verksamhet leds inget vatten ut från täkten då ingen pumpning av vatten sker. Något behov av, eller möjlighet till, provtagning av utgående vatten har där-

med inte funnits. I planerad verksamhet kommer pumpning att ske, vilket ger en påverkan i form av bortledning av grundvatten, ett ökat vattenflöde till angränsande vattendrag samt viss kvävetillförsel från sprängämnen.

Verksamheten medför att ytvatten inom verksamhetsområdet kan komma att innehålla förhöjda halter av främst kväve. Kvävet kommer från små rester av odetonerat sprängmedel som alltid uppkommer vid sprängningar i täkter. Kvävet kan påverka vattenkvalitén i slutrecipienten negativt genom övergödningseffekter, om denna är en bräck- eller saltvattenrecipient.

Halten kväve i utgående vatten är direkt relaterat till mängden sprängmedel som används i bergtäkten, dess storlek (area) och den reningsgrad som uppnås i reningsdammar. Med en brytning av ca 400 000 ton berg per år kan förväntade kvävemängder beräknas. Studier (Sjölund, 1997) visar att läckaget från sprängt berg varierar omkring 1 g tot-N per ton berg. Med en total verksamhetsyta på ca 24,5 ha motsvarar det ett läckage på ca 16 kg/ha. Enligt naturvårdsverkets rapport 5823, *Läckage av näringsämnen från svensk åkermark*, som togs fram i samband med utvärdering av miljökvalitetsmålet *Ingen övergödning*, sker i regionen för Villarpstäkten ett medelläckage av kväve på ca 12,7 kg/ha från åkermark. Läckage av kväve från bergtäkt kan därmed sägas motsvara den mängd läckage som sker från åkermark.

Utgående vatten renas i sedimentationsdamm och under passagen i vattendrag, vilket medför att kvävet som släpps ut kommer att reduceras allteftersom. Mängden kväve med ursprung från Villarpstäkten som slutligen når recipienten är svårberäknat men bedöms som väldigt liten.

Skyddsåtgärder

En sedimenteringsdamm kommer anläggas, dit allt ytvatten och bortpumpat grundvatten inom verksamhetsområdet leds.

Dammen reglerar vattenflödet samt binder partiklar och eventuella föroreningar. För suspenderat material kommer avledning via sedimenteringsdammen innebära

att materialet hinner sedimentera innan vattnet lämnar täktområdet. En viss del av det utsläpp av kväve som sker tas upp eller omvandlas i dammen.

Dammen kommer att utformas med oljeavskiljande funktion. Kontroll av verksamhetens utsläpp till vatten sker genom verksamhetens egenkontroll. Ett kontrollprogram finns för verksamheten som kommer att uppdateras med förslag på bland annat provtagningspunkter och provtagningsparametrar i samband med ett förlängt tillstånd.

Skulle ett läckage av en förorening, t.ex. drivmedel, ske inom täkten sprids föroreningen inte vidare i grundvattnet då vattnet läcker in till täkten och inte ut från denna. Grundvattnet läcker in och rör sig mot pumpgropen och pumpas sedan vidare mot sedimenteringsdammen. Detta ger både tid och möjlighet att hantera en eventuell olycka i täkten innan vattnet släpps ut mot recipient.

Bolaget har under huvudförhandlingen redogjort för förslag till villkor som ska förhindra eventuell påverkan på recipienten i form av utsläpp av kväve, suspenderat material och flöde (för att undvika skada på markavvattningsföretaget nedströms täkten). Villkor för oljeindex har inte föreslagits då bolaget anser att risken för sådana utsläpp är minimala och att sedimentationsanläggningens oljeavskiljande funktion är tillräcklig.

Samlad bedömning

Vid en jämförelse med nollalternativet bedöms den planerade verksamheten inte innebära någon omfattande negativ konsekvens. Den påverkan som skulle kunna ske på omgivande vatten kommer minska med en sedimentationsdamm och det ökade flödet och kvävetillförsel som tillförs recipienten kommer vara av så pass liten omfattning att ingen större negativ påverkan bedöms finnas på ytvattnet.

Inga markavvattningsföretag eller andra enskilda eller allmänna intressen bedöms påverkas negativt av verksamheten.

Grundvatten

Förutsättningar

En hydrogeologisk utredning har utförts av WSP och bifogats ansökan. Sammanfattningsvis anges i utredningen att två grundvattenmagasin återfinns i täktområdets närhet. Närmaste brunn enligt SGU:s brunnsarkiv är belägen ca 600 meter norr om planerat brytområde. Västerut återfinns två brunnar ca 1,5 km från planerat brytområde.

I närheten av täktområdet hittas ett antal fastigheter som inte har brunn enligt SGU:s brunnsarkiv men vars brunnar har inventerats. Närmast, ca 200 meter, finns en brunn på fastigheten A. Brunnar nordväst om planerat brytområde är som närmast ca 290 meter.

Grundvattenytan sluttar och faller åt öster samt varierar över året. Hittills har all brytning skett utan att behöva bortleda något vatten. Befintlig täktbotten ligger på nivån +179 möh. I planerad verksamhet avses brytdjupet öka med 1 pall ned till +164 möh. Utförd hydrogeologisk utredning visar att bortledning av grundvatten kommer att behövas.

Grundvattennivån varierar över området, dock antas det att grundvattenytan återfinns som högst (i medeltal) ca 0,5 m under markytan. För det område som idag brutits ned till ca +179 (RH2000) ligger följaktligen grundvattenytan som högst (i medeltal) på ca +178,5 (RH2000).

Påverkan, effekt och konsekvens

I princip kommer hela den första pallen brytas ut innan brytning av pall 2 genomförs. Bolaget avser dock att gå ner till pall 2 efter ca 5-7 år och bedriva begränsad brytning i denna pall. I samband med detta kommer grundvatten att behöva bortledas.

Utredningen anger att täkten kommer att medföra en avsänkning av grundvattennivåer och påverka ett antal brunnar inom influensområdet, se även Figur 1. De fastigheter som berörs är A, B och C. Brunnarna på dessa fastigheter är grävda vilket innebär att brunnarna kan sina under torrare perioder.

Influensområdet i jord (0,1 meter) sträcker sig ut över tre olika delavrinningsområden. Den största delen av påverkan återfinns inom samma delavrinningsområde (630749-464512) som bergtäkten återfinns inom och därmed inom samma område som vattnet från anläggningen planeras att släppa till. Detta vattendrag bedöms få ett aningen högre tillskott av vatten. Vattendragets tillrinningsområde är stort varvid en mindre ökning från bergtäkten inte bedöms utgöra en betydande påverkan.

Söder om täkten, inom influensområdet, finns ett annat delavrinningsområde (630989-463314). I detta område finns inga vattendrag utan, dessa bildas först nedströms inom delavrinningsområdet. Nettonederbörden som bildar avrinning är klart större än läckaget in till bergtäkten. En mindre förändring av flödet från aktuellt område bedöms inte påverka nedströms vattendrag.

Det västra delavrinningsområdet (630964-461402) är mycket stort och påverkas bara i liten grad av verksamheten. Det aningen lägre flödet från området innanför influensområdet bedöms vara helt försumbart mot totala avrinningen i vattendraget.

Sydöst om planerat brytområde återfinns ett område med sumpskog som delvis ingår i influensområde för jord. Enligt Skogsstyrelsen är sumpskogen i fråga redan starkt påverkad av dikning i området varför en påverkan av planerad brytning förmodligen inte kommer märkas med avseende på avsänkning av grundvattennivån. Inga andra allmänna eller enskilda intressen än de som redovisats ovan bedöms påverkas enligt den hydrologiska utredningen.

Skyddsåtgärder/ersättning till följd av vattenverksamheten

WSP rekommenderar att ett kontrollprogram upprättas för ovan angivna brunnar.

Kontrollprogrammet syftar till att i tidigt skede upptäcka eventuella avsänkningar i takt med succesiv utbrytning av planerat brytområde. För att säkerställa brunnarnas funktion bör observationsrör installeras mellan planerat brytområde och brunnarna. Bolaget erbjuder en borrar ersättningsbrunn för de fastigheter där en betydande påverkan förväntas ske i brunnarna. Enligt bolagets bedömning gäller detta fastigheterna B samt C där båda har grävda brunnar som vid fullt utbruten täkt beräknas få stor påverkan. Skulle det mot förmodan, inom ramen för kontrollen av verksamheten, visa sig att någon annan brunn drabbas av betydande påverkan så kommer bolaget även att ersätta dessa brunnar.

Brunnar på fastigheterna F och D befinner sig utanför influensområde för jord och influensområde för berg och bedöms därmed inte påverkas negativt av verksamheten. Fastigheterna föreslås ändå, som en försiktighetsåtgärd, omfattas av verksamhetens kontrollprogram enligt ovan. Övriga brunnar är lokaliserade så pass långt utanför influensområden att ingen negativ påverkan bedöms kunna ske från verksamheten.

Samlad bedömning

Grundvattennivåerna påverkas under vissa perioder av täktens tillståndstid. Eftersom ersättningsbrunnar kan installeras bedöms påverkan inte bli negativ. Påverkan på grundvatten bedöms bli *liten*.

Buller

Förutsättningar

Följande moment i den ansökta verksamheten alstrar buller:

- Stenbrytning och de ingående momenten
- Lastning och lossning
- Transporter

Återvinningsverksamheten ger upphov till buller huvudsakligen från krossning och sortering samt även maskinkörning.

Bolaget har låtit WSP Akustik utföra en bullerutredning av den planerade verksamheten, som bilagts ansökan. Utredningen bygger på tidigare bullerutredningar för aktuella maskiner som används och kommer att användas i verksamheten samt beräkningar som utförts i enlighet med den nordiska beräkningsmodellen för beräkning av externt industribuller.

Påverkan, effekt och konsekvens

För kvällsscenario klaras ljudkraven för ekvivalent ljudnivå enligt beräkningsresultatet vid samtliga bostadsbyggnader. Dagtid innehålls inte ljudkraven utan åtgärder. En bullervall har därför inkluderats i beräkningsmodellen och när vallen inkluderats klaras gällande riktvärden dagtid. Transporter längs vägen mellan täkt och det allmänna vägnätet kan köras även nattetid med tänkt maximalt antal transporter per timme, utan att riktvärden för industribuller överskrider.

De beräknade ekvivalenta ljudnivåerna dagtid, inklusive presenterade skyddsåtgärder och om bygganden på fastighet A exkluderas, uppgår som mest till 45 dBA. Enligt bullerutredningen kan riktvärden för ekvivalent ljudnivå därmed klaras för verksamheten.

Skyddsåtgärder

Bullerutredningen visar att borrhjellen dagtid bör skärmas av med en bullervall för att uppnå Naturvårdsverkets riktlinjer för industribuller vid bostäder.

Bolaget avser att, som skyddsåtgärd för buller, uppföra vallen enligt utredningen. Vallen kommer vara ca 340 meter lång, ca 16 meter bred och ca 6 meter hög och lokaliserad i det nordvästra hörnet av täktområdet. Uppförande av vallen kommer påbörjas när tillståndet tas i anspråk. Det beräknas ta ett år innan den är färdigställd.

De skyddsåtgärder som vidtas för att minska påverkan på besökare i närmiljön är att borrhjellen endast bedrivs fram till kl. 18.00. Sprängningar planeras normalt ske vardagar mellan kl. 10.00-16.00 och aldrig på lördagar eller helgdagar. Vid behov av sprängning under andra tider vilket medför att tidsutrymmet sätts till 07.00-18.00.

Skutknacken avskärmas av brytväggen och inga ytterligare skyddsåtgärder bedöms nödvändiga. Ingen sprängning, borrning eller skutknackning kommer att ske under högsommaren.

Samlad bedömning

För den allmänhet som vistas i verksamhetsområdets närhet kommer verksamheten innebära påverkan i form av ljud från verksamhetens olika moment. Friluftsliv och rekreation i närområdet runt tälten sker sannolikt i huvudsak dels under kvällstid och dels på helger då verksamheten inte bedriver sin mest bulleralstrande verksamhet eller inte bedrivs alls.

Utförda bullerberäkningar avser ett maximalfall med både maximalt antal transporter samt att alla källor är i drift samtidigt och att det föreligger medvindsförhållanden från alla bullerkällor mot samtliga beräkningspunkter (bostäder).

Genom skutknackens placering intill brytväggen bedöms möjligheten till att impuls-ljud skulle uppstå vid bostäder som låg.

Verksamheten bedöms, med bullervallen, klara aktuella riktvärden för industribuller vid bostäder samt ökat trafikbuller orsakat av verksamhetens transporter. Den samlade bedömningen av bulleraspekten av ansökt verksamhet medför *måttlig negativ konsekvens*.

Vibrationer och luftstötståg

Påverkan, effekt och konsekvens

Nitro Consult AB har utfört en riskanalys och vibrationsutredning avseende vibrationer från sprängningsarbeten. Utöver utredningen finns även de mätningar som kontinuerligt gjorts vid sprängning i befintlig verksamhet.

Resultatet av utredningen visar att vibrationer vid sprängningar uppgår som högst till 3,5 mm/s vid kringliggande bostäder, med beaktande av lämplig borrhålsdiameter och samverkande laddning. Vad gäller luftstötvågor visar utredningen att luftstötsvågor vid närliggande bostadshus kommer att uppgå till mellan ca 30-115 Pa.

Skyddsåtgärder

I samband med sprängning kommer samtliga sprängningar att dokumenteras i en sprängjournal. Här kommer att anges bl.a. datum och klockslag för sprängsalvan, laddningsmängder, antal hål samt försättning, hålavstånd och håldjup. Sprängjournalerna kan sedan användas för att planera och förbättra kommande sprängningar för att på så vis minska vibrationer.

Sprängningsarbetena kommer att planeras och anpassas för att omgivningspåverkan ska bli så liten som möjligt. Bland annat kommer följande åtgärder att ske:

- Inför varje sprängning kommer en noggrann sprängplan att tas fram. Detta gör t.ex. att mängden sprängmedel överensstämmer med behovet.
- Kontroll av att borrhningen sker i enlighet med planen.
- I utsatta lägen kan den samverkande laddningen minskas genom t.ex. lägre pallhöjd eller däcksprängning där upptändning inom varje borrhål sker med intervall.
- Varje borrhål kommer att förladdas med lämpligt material för att ge maximal inneslutning av sprängmedlet.
- Temperaturinversion, som påverkar utbredningen av luftstötsvågen positivt, är vanligast tidigt på morgonen och på kvällar varvid sprängning under dessa tider kommer att undvikas.
- Närboende informeras via telefonsamtal innan sprängning.
- En säkerhetszon ronderas innan sprängning.
- Varningssignal avges innan sprängning.

Samlad bedömning

Avseende vibrationer och luftstöt våg bedöms att den ansökta verksamheten kan bedrivas utan överskridande av de nivåer vilka förslagits som villkor. Föreslagna villkorsnivåer är komfortvärden. Risken för skador på byggnader ligger på högre nivåer och dessa kommer därför inte heller att uppstå. Sammantaget bedöms ansökt verksamhet medföra en *måttlig negativ konsekvens* avseende vibration och luftstöt våg.

Transporter

Påverkan, effekt och konsekvens

Transporterna kommer att öka med planerad verksamhet jämfört med idag, detta eftersom uttagsvolymerna kommer att öka. I befintlig verksamhet medges ett maximalt årligt uttag om 150 000 ton berg. Lastbilstransporterna uppgår idag till ca 28 fordonsrörelser (14 transporter per dag). Vid en beräknad normal produktion kommer transporterna för planerad verksamhet därmed att öka med ca 286 %.

Då inga bostadshus finns längs infartsvägen till tälkten, och inte heller söderut längs allmän väg till väg 27, bedöms påverkan genom buller från ökade trafikmängder inte leda till ökade bullerstörningar till omgivningen. Vid samråd inför tillståndsansökan har det inkommit synpunkter på att det vid torr väderlek uppstår damm från transporter norrut genom Mexarps by samt problem med buller. Normalt under ett år går endast enstaka transporter via infartsvägen norrut. Vägen norrut används enbart i det fall det finns beställning av material åt detta håll, t.ex. underhållsgrusning av grusvägar. De få bilar som kan komma att gå denna väg hade gjort det oaktat Villarpstälktens existens.

Antalet transporter till och från tälkten bedöms inte öka nämnvärt till följd av tillkommande återvinningsverksamhet. Massor för återvinning kommer främst att transporteras till området med de fordon som anländer till tälkten för att hämta ballast.

Skyddsåtgärder

Transportvägar inom området ska hålla en så god standard att olycksrisken minimeras. Vägen ut från tälktområdet är sedan tidigare asfalterad.

Transporter till och från verksamheten sker normalt endast dagtid, dock finns möjlighet att ibland utöka tiderna för transport.

Bolaget kommer även att i så stor mån som möjligt nyttja returtransporter, för att minska det totala antalet transporter.

Bolaget undviker så långt det är möjligt att använda in- och utfartsvägen norrut för att undvika att problem med bland annat damning och buller uppstår.

Samlad bedömning

Lokalt nära den ansökta verksamheten och även på väg 27 kommer den tunga trafiken, likväl som i nuläget, att utgöra ett inslag i trafikbilden. Enligt Trafikverkets vägtrafikflöde och beräknad årsmedeldygnstrafik baserad på mätningar från 2019 är det omkring 1 015 tunga fordonsrörelser per dygn på väg 27 i det stycke som passerar anslutningen från Villarps bergtäkt. Verksamhetens maximala antal transporter utgör knappt 14 % av de totala tunga transportererna och vid normal verksamhet runt 9 %.

Sammantaget och i jämförelse med nuläget bedöms den ansökta verksamheten medföra en *liten negativ konsekvens* med avseende på transporter.

Landskapsbild

Påverkan, effekt och konsekvens

Om brytning av berg fortsätter enligt planerad utökning kommer verksamheten att delvis synas från vägen i täktens slutskede. En täktsjö kommer att skapas när täkten avslutas. Den karga miljö som täktverksamheten orsakar gynnar vissa pionjärarter och kan därmed bidra till biologisk mångfald i högre grad än den slydominerade skog som finns i stor utsträckning på platsen idag.

Den bullervall som planeras kommer att bli synlig mellan träden. Vid en eventuell avverkning blir vallen än mer framträdande. Med tiden kommer dock växtlighet från området att täcka vallen som gör att den smälter in i landskapsbilden.

Skyddsåtgärder

När tälkten är färdigbruten kommer området att efterbehandlas. Utkast på gestaltning och markanvändning inom området redovisas i efterbehandlingsplanen.

Samlad bedömning

Den ansökta verksamheten bedöms medföra en påverkan på landskapet inom området för ansökt tälktverksamhet och dess direkta närhet. Detta kan upplevas både negativt och positivt av personer som vistas i tälktens direkta närhet. Jämfört med befintlig verksamhet blir karaktären av påverkan densamma om än dock större och mer omfattande. Den tältsjö som skapas efter avslutad verksamhet kommer att främja landskapsbilden.

Den ansökta verksamhetens bedöms i jämförelse med nollalternativet medföra *liten negativ konsekvens* på landskapsbilden då insynen till tälkten är begränsad. I det längre tidsperspektivet kommer ansökt verksamhet skapa en sjö vilket betraktas som en positiv konsekvens.

Kemiska produkter

Påverkan, effekt och konsekvens

Spill av kemikalier kan påverka omgivande mark och vatten. Spill och haverier sker oftast när maskinerna är i drift (trycksatta system) och upptäcks då omgående. Omfattningen av läckage kan på så sätt hållas nere.

Tälkten har ett gynnsamt läge då inga särskilt känsliga områden finns i närheten, vilket ger en lägre påverkan vid ett eventuellt spill.

Skyddsåtgärder

Ingen omfattande kemikalieförvaring kommer att ske inom tälktområdet. All dieselolja kommer att förvaras i cistern/er med sekundärt skydd. Tankning sker inom verksamhetsområdet på hårdgjord yta. Enklare underhåll av maskiner kommer att bedrivas internt vid tälkten medan större servicearbeten görs på extern verkstad. Detta innebär att inga större förråd av kemikalier behövs i tälkten.

De insatskemikalier som behövs för daglig drift avses att förvaras i låst miljöcontainer. Sprängmedlen som avses användas är i huvudsak pumpbara och levereras som bulk i lastbil till sprängplatsen strax före laddning. Inga sprängmedel kommer därmed att förvaras inom verksamhetsområdet. I fordonet förvaras produkterna i åtskilda behållare som var för sig inte utgör ett funktionellt sprängmedel.

Samlad bedömning

Kemiska produkter som används i den ansökta verksamheten kommer att hanteras enligt gällande lagstiftning. Sammantaget bedöms planerad verksamhet innebära en *obetydlig konsekvens* med avseende på användning och hantering av kemikalier.

Avfall

Påverkan, effekt och konsekvens

Mängden avfall som uppkommer bedöms som väldigt begränsade. Om avfall hanteras enligt föreskrifter bedöms ingen påverkan uppstå på platsen. För att underlätta ett miljöriktigt omhändertagande och minsta möjliga konsekvens kommer avfall att sorteras enligt gällande regelverk.

Skyddsåtgärder

I sin pågående verksamhet arbetar bolaget med att så långt som möjligt minska avfallsmängderna från verksamheten och återvinna det avfall som uppkommer. Service av maskiner sker på annan plats än i tälten vilket minskar att avfallsmängder uppstår i tälten.

Farligt avfall såsom spillolja, oljefilter etc. kommer att sorteras i separata behållare och förvaras på sådant sätt att föroreningar inte kan nå omgivande mark och vatten. Bolaget förvissas sig att entreprenörer som utför transporter av avfallet har giltiga tillstånd.

Samlad bedömning

Avfall som uppkommer i den egna verksamheten kommer att hanteras helt enligt gällande krav. Konsekvensen med avseende på avfall bedöms bli obefintlig och oförändrad mot nuläget. Verksamhetens påverkan utifrån perspektivet avfall bedöms medföra en *obetydlig konsekvens*.

Utsläpp till luft

Påverkan, effekt och konsekvens

Konsekvenserna av utsläppen är bl.a. att kolväten i samverkan med kväveoxider i atmosfären bildar marknära ozon, som kan ge skador på skog och gröda. Många kolväten är också skadliga för människors hälsa. Kväveoxider och svavel bidrar till försurningen av mark, skog och akvatiska ekosystem. Kväveoxiderna har också en gödslings effekt på skog och mark. Den ökande halten av koldioxid bidrar därutöver till att förstärka den naturliga växthuseffekten.

Luften påverkas även av damning från krossning, siktning och sortering av material samt via vindpåverkan på arbets- och transportytor samt upplag under torrperioder. Damning inom tälkten kommer främst att vara ett arbetsmiljöproblem. Det något grövre totaldammet kommer att orsaka neddamning av mark och vegetation inom maximalt någon eller några hundra meter från tälkten enligt resultat i en rapport från MinBaS II. Den förhärskande vindriktningen är enligt uppgifter från SMHI sydvästlig. Bostäder som ligger nära framför allt transportvägen norrut kan påverkas av damm från vägen under torra perioder.

Skyddsåtgärder

Bolaget kommer att ha en väl underhållen maskinpark som fortlöpande förbättras. När maskinparken uppdateras beaktar bolaget kravet om att bästa möjliga tekniska användas, vilket bidrar till att begränsa utsläppen av avgaser och damning. Hela den mobila maskinparken kommer att drivas med dieselloja av miljöklass 1.

Dammbekämpning av transport- och upplagsytor kommer vid behov att ske genom bevattning. Bolaget undviker så långt det är möjligt att använda in- och utfartsvägen norrut för att undvika att problem med damning uppstår.

Samlad bedömning

Den ansökta verksamhetens bidrag till luftföroreningar bedöms i sammanhanget som mycket liten. I föreliggande fall, med vidtagna skyddsåtgärder, och med verksamhet utanför tätbebyggt område ses inga risker att djur, växter eller kulturvärden på lokal nivå skulle ta skada. Verksamhetens luftutsläpp bedöms inte heller påverka människors hälsa på lokal nivå. Sammantaget bedöms ansökt verksamhet medföra en *obetydlig konsekvens* för utsläpp till luft.

Klimatpåverkan och yttre händelser

Påverkan, effekt och konsekvens

Ökad nederbörd kan leda till vattenansamlingar i tälten. Stormar och torka kan leda till ökad damning.

Även om tälten skulle erhålla extrem nederbördsmängd på kort tid bedöms ingen direkt skada på omgivningen uppstå. Förvaring av kemikalier sker i täta behållare. Verksamheten kan tillfälligt avbrytas utan andra skador än produktionsbortfall. Uppehållstiden i tälten och efterföljande vattenhanteringssystem kan bli förkortade om ett skyfall inträffar vilket försämrar reningsgraden i interna system. Dock blir halterna låga tack vare det stora flödet av nederbördsvatten. Några momentana halter som kan medföra akuta skador bedöms därför inte sannolika.

Extremtemperaturer och långvariga torrperioder kan förutspås framöver. Temperaturkänsligheten för planerad verksamhet är inte särskilt stor och produkten (berget) påverkas inte på något besvärande vis. Ingående utrustning i verksamheten har stora acceptabla temperaturintervall. Vid en period med liten nederbörd kommer vattnet som leds från tälten att minska i liknande omfattning eftersom det uppstår lokalt. Ett lägre flöde ger längre uppehållstid i vattenhanteringssystemen och därmed bättre reningsgrad.

Skyddsåtgärder

Vid vattensamlingar kan vattnet pumpas bort eller verksamheten tillfälligt avbrytas tills avdunstning skett. Damning kan förhindras med vattenbegjutning.

För att hindra koldioxidutsläpp från verksamheten behöver en omställning till fossilfria bränslen ske för verksamhetens maskiner och transporter. Detta bör ske i den mån det kan anses skäligt för verksamheten. Verksamheten bör agera i enlighet med Kronobergs läns mål om fossilfritt län 2030 och bör därför under tillståndets giltighetstid vidta åtgärder för att uppnå dessa. Verksamheten kommer över tid anamma ny teknik och lösningar som kan bidra med lägre klimatpåverkan.

Samlad bedömning

Verksamheten bidrar till klimatpåverkan genom utsläpp av växthusgaser. Dessa bedöms kunna mildras om verksamheten vidtar åtgärder för att minska dessa och anammar ny teknik och lösningar i takt med att dessa uppkommer. Verksamhetens påverkan utifrån perspektivet klimatpåverkan och yttre händelser bedöms medföra en *obetydlig konsekvens*.

Risk och säkerhet

Påverkan, effekt och konsekvens

Olyckor och haverier kan få stora konsekvenser men är lyckligtvis ovanliga. Haverier på maskiner skulle kunna medföra utsläpp av petroleumprodukter med eventuell förorening av mark och vatten medan ras och fall kan leda till såväl personskador som materiella skador.

De risker som i huvudsak bedöms kunna uppstå i samband med täktens sprängverksamhet är läckage vid transport och hantering av produkter vid laddning samt personskador vid transport, hantering av explosiva varor och vid sprängning.

Vid läckage i form av större spill eller utsläpp, som sedan sprids vidare till ytvatten, kan en negativ påverkan uppstå till följd av ämnets innehåll av kväve och petroleumprodukter. Detta kan t.ex. leda till ökad övergödning eller skador på vattenlevande organismer. Risker för detta bedöms som liten då detta förutsätter en olycka med transportfordonet i direkt närhet till vatten utan möjlighet till någon sanering. Vidare krävs också att behållarna går sönder vid olyckan.

Sprängmedlet som vanligen används i dagens bergtäkter är högvisköst, trögflytande, vilket i sin tur innebär att möjligheten att vidta saneringsåtgärder vid eventuellt spill är mycket goda. Som regel kan hålen fyllas på utan spill och skulle det ändå ske kan spillet lätt samlas upp och stoppas ner i ett borrhål.

Eftersom sprängmedlet består av olika komponenter, vilka var för sig är icke-explosiva, föreligger ingen risk för explosion vid transport eller hantering. Det är först efter blandning och förgasning i borrhålen som ämnet utvecklas till ett funktionellt sprängmedel. Även i denna form är det relativt okänsligt mot friktion, stötar och slag. Detonation kan dock ske, om medlet utsätts för stark hetta eller kraftiga slag. I jämförelse kan nämnas att för att initiera detonation vid sprängning krävs en kraftig primer, förladdning, vilken dessutom behöver vara placerad centralt i sprängmedlet för att få verkan.

De övriga risker som i huvudsak bedöms kunna uppstå i samband med täktens verksamhet är hantering av kemiska produkter.

Skyddsåtgärder

I sin pågående verksamhet, arbetar bolaget med att så långt som möjligt minska riskerna och öka säkerheten. Bolaget har en utvecklad egenkontroll samt en pärm med rutiner för hur man ska hantera risker inom verksamheten vad gäller t.ex. brand och utsläpp. Verksamheten riskbedöms om förändringar av verksamheten sker som förleder någon ökad eller förändrad risk utifrån människors hälsa eller miljö.

Inför varje sprängning avges signal för att uppmärksamma den allmänhet som eventuellt befinner sig i närheten på kommande sprängning. Närboende som har önskat informeras också av bolaget om tidpunkten för planerade sprängningar. Genom dessa åtgärder förhindras personskador på grund av stenkast.

De moränpartier som kommer att få en brant högre än tre meter kommer att förses med en varnande, och delvis framkomsthindrande, stenrad. Därtill kommer en skyddshylla att skapas genom att morän avlägsnas från bergöverytan.

Sevesoverksamhet

Skyddsåtgärder för den Sevesoverksamhet som bedrivs består bland annat av beredskap vid läckage av sprängmedel i form av saneringsåtgärder, exempelvis lättillgängligt absorberingsmedel och möjlighet till invallning med jord. Vid större läckage tas kontakt med räddningstjänst och tillsynsmyndigheten för miljöskydd. Om ett läckage sker i tälten från t.ex. transportfordonet eller vid själva laddningstillfället kommer detta helt eller delvis att kunna samlas upp på plats. Vid spridning till avrinnande vatten kommer rening att kunna ske i sedimentationsdammen och/eller översilningsyta innan vattnet släpps ut i recipienten.

För att förebygga personskador kommer Arbetsmiljöverkets föreskrifter om sprängarbeten (2007:1) att följas. Det kommer även att upprättas en sprängplan för vardera sprängobjektet innan sprängningsarbetena påbörjas samt utses en sprängbas som leder och övervakar arbetet.

Som ett led i att förbättra och utveckla säkerheten i samband med sprängningsarbetet tar bolaget kontinuerligt del av kunskap och slutsatser från olyckor vid liknade typer av verksamheter. Sprängning i närheten av en kraftledning kräver särskild försiktighet.

Övriga försiktighetsmått som kommer att vidtas är bland annat att det innanför verksamhetsområdets yttre gräns, vilket utgör ett maximalt skyddsområde, inte till-

låts tillträde från allmänheten i samband med sprängning. I övrigt kommer försiktighetsåtgärder ske i form av att närboende informeras via telefonsamtal, en säkerhetszon ronteras samt att varningssignal avges innan sprängning.

Till ansökan biläggs ett handlingsprogram för Sevesoverksamheten, där återfinns en närmare beskrivning av verksamhetens mål, handlingsprinciper och organisation för hanteringen av allvarliga kemikalieolyckor. Handlingsprogrammet innehåller även ett säkerhetsledningssystem som beskriver hur handlingsprinciperna ska genomföras och målen uppnås.

Samlad bedömning

Risker som föreligger med planerad verksamhet kommer att hanteras enligt gällande lagstiftning. Verksamhetens påverkan utifrån perspektivet risk och säkerhet bedöms medföra en *liten konsekvens*.

Ekonomisk säkerhet

Den säkerhet som ska ställas för den ansökta verksamheten ska garantera att en miljömässigt godtagbar efterbehandling kan genomföras. Tillskapandet av en sjö är ett i många avseenden, bland annat med hänsyn till naturmiljö, friluftsliv och boendemiljö, attraktivt alternativ för efterbehandling, och godtagbart enligt miljöbalken. Beräkningen av säkerheten har därför utgått ifrån detta alternativ.

Beräkningen av säkerhet enligt 9 kap. 6 e § och 16 kap. 3 § miljöbalken redovisas i bilaga till ansökan. Av redovisningen framgår att säkerheten beräknats till cirka 1 100 000 kronor. Med hänsyn till beräkningen får föreslagen säkerhet anses säkerställa att en miljömässigt godtagbar efterbehandling kan genomföras.

Tillåtligheten

Tillåtlighet enligt 2 kap. miljöbalken

Kunskapskravet (2 §)

Johanssons Berg har en lång och gedigen erfarenhet av täktverksamhet och dess miljökonsekvenser. I vissa komplicerade miljöfrågor anlitas extern expertis. Mot bakgrund härav och med hänsyn till de utredningar som Johanssons Berg ombesörjt

och inhämtat inför denna tillståndsansökan får det anses uppenbart att kunskapskravet innehålls.

Försiktighetsprincipen och principen om bästa möjliga teknik (3§)

Som framgår av den tekniska beskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen iakttar Johanssons Berg idag och kommer i framtiden att iaktta alla nödvändiga försiktighetsmått i verksamheten i Villarpstäkten. Försiktighetsprincipen har iakttagits i samtliga beräkningar och bedömningar som gjorts inom ramen för denna ansökan – de är alla konservativa – och iakttas löpande vid beslut som gäller verksamhetens miljöpåverkan.

Johanssons Berg använder sig av bästa möjliga teknik vid de uppgraderingar som sker i verksamheten.

Johanssons Berg får mot bakgrund av ovanstående anses ha visat att försiktighetsprincipen och principen om bästa möjliga teknik innehålls.

Hushållning med råvaror och energi (5 §)

Området för den ansökta verksamheten är redan påverkat av befintlig verksamhet. Platsen har stora logistiska fördelar och med vidtagande av föreslagna skyddsåtgärder kan verksamheten bedrivas utan allvarliga konflikter med andra intressen. Det får därför anses utgöra god resurshushållning att så långt som möjligt utnyttja de resurser som finns i området.

Villarpstäktens lokalisering gör att verksamheten har en mycket viktig uppgift i återvinningen av avfall. Avfall bör av miljöskäl transporteras så kort sträcka som möjligt på väg och alltså återvinnas så nära uppkomstplatsen som möjligt. Ekonomiska aspekter gör ofta långa vägtransporter inte bara olämpliga utan också omöjliga. En närbelägen återvinningsverksamhet möjliggör omhändertagande av avfallet, vilket är god hushållning med avfallet. Den ansökta verksamheten bidrar således i sig till god resurshushållning.

Val av plats (6 §)

Som framgått ovan har den ansökta verksamheten en mycket strategisk placering. Både miljöskäl och ekonomiska skäl talar för en lokalisering där transportsträckorna blir så korta som möjligt. Detta gäller såväl intransporter av material för återvinning som uttransporter av utbrutet eller återvunnet material samt asfalt. Sammantaget är den valda platsen mycket lämplig.

Miljö kvalitetsnormer (7 § och 5 kap. 2 §)

Den ansökta verksamheten bidrar inte till att någon miljö kvalitetsnorm överskrids.

Tillåtlighet enligt 3-4 kap. miljöbalken

Det föreligger inget hinder mot den sökta verksamheten med hänsyn till 3 och 4 kap. miljöbalken.

Tillåtlighet enligt 7 kap. miljöbalken

I anslutning till och omkring verksamhetsområdet finns det inget område som skyddas enligt 7 kap. miljöbalken.

Tillåtlighet enligt 9 kap. 6 e § och 16 kap. 3 § miljöbalken

Johanssons Berg har redovisat ett förslag till ekonomisk säkerhet.

INKOMNA YTTRANDEN

Myndigheter

Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket, Försvarmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Länsstyrelsen i Jönköpings län och SBF Bygg- och Miljöenheten i Alvesta kommun har i skrift avstått från att yttra sig i målet.

Trafikverket har i yttrande framfört att de förutsätter att sprängning sker utan påverkan på närliggande statlig väg eller järnväg.

Länsstyrelsen i Kronobergs län har vid huvudförhandlingen tillstyrkt ansökan.

Länsstyrelsen har vidare framfört nedanstående.

- Länsstyrelsen yrkar att grundvattnet får bortledas för det fall att grundvattensänkningen sker inom influensområdet och till den nivå som definieras i ansökan.
- Länsstyrelsen yrkar att ett kontrollprogram gällande grundvattenbortledning ska godkännas av tillsynsmyndigheten för vattenverksamheten, Länsstyrelsen. Tillståndshavaren ska i samråd med tillsynsmyndigheten utarbeta ett kontrollprogram för vattenverksamheten som möjliggör en bedömning av om villkor och tillstånd följs. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet ska vara tillsynsmyndigheten tillhanda senast tre månader efter att denna dom vunnit laga kraft.
- Länsstyrelsen yrkar att sökande beskriver risken för spridning av förorening samt åtgärder för att hindra spridning av föroreningar vid brytning ovanför grundvattenytan.
- Länsstyrelsen yrkar att föreslaget villkor 11 förtydligas med följande lydelse:
Det vatten som avleds från täktområdet ska passera sedimentationsanläggning försedd med oljeavskiljare. Anläggningen ska underhållas så att dess funktion stadigvarande upprätthålls.
- Länsstyrelsen yrkar att ett villkor om vattenprovtagning införs enligt följande:
Vattenprover ska tas minst fyra gånger per år på utgående vatten från sedimentationsanläggningen. Provtagningen ska omfatta sådana parametrar som är relevanta för verksamheten och åtminstone omfatta suspenderat material, totalkväve samt oljeindex.
- Länsstyrelsen yrkar att tid för ersättning vid oförutsedd skada med avseende på grundvattenbortledning börjar gälla när tillståndet vinner laga kraft, alternativt när grundvattenbortledning påbörjas, och gälla så länge täktverksamhet och efterbehandling pågår i området.

- Länsstyrelsen yrkar att villkor om sommaruppehåll införs enligt följande: *Borrning, sprängning, förkrossning och skutknackning får inte förekomma under tidsperioden 1-31 juli.*
- Länsstyrelsen yrkar att föreslaget villkor 18 förtydligas med följande lydelse: *För verksamheten ska finnas ett kontrollprogram, som möjliggör en bedömning av om villkoren följs. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet ska ges in till tillsynsmyndigheten senast 3 månader efter det att tillståndet vunnit laga kraft. Kontrollprogrammet ska därefter revideras vid behov av tillståndshavaren och ges in till tillsynsmyndigheten.*
- Länsstyrelsen har inom ramen för ärende 431-5595-2018, meddelat exploatören att om brytning planeras inom den del av fornlämning L1954:9018 som ännu ej undersökts och frisläppts för exploatering, krävs det tillstånd enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950) för detta. Länsstyrelsen bedömer att tillstånd kan medges för detta med villkor om att resterande del av fornlämningen först undersöks arkeologiskt. Vad gäller Riksintressen för kulturmiljövård har Länsstyrelsen inga invändningar.
- Den ekonomiska säkerheten bör uppgå till ett högre belopp än det sökande föreslagit. Länsstyrelsen lämnar till mark- och miljödomstolen att avgöra rimligt belopp. Se motivering nedan.

Motivering grundvattenavsänkning och kontrollprogram för vattenverksamheten

Sökande yrkar på bortledning av allt i tåkten inläckande nederbörds- och grundvatten samt att grundvattennivån inte får avsänkas till ett större djup än +163 möh inom brytområdet. I avsnitt 13.2 i ansökan framgår att bortledningen kommer som högst uppgå till 864 m³/dygn. Länsstyrelsen inser svårigheten att urskilja mängden grundvatten från nederbörd i bergtåkten. För att möjliggöra tillsyn av vattenverksamheten samt säkerställa utbredningen av grundvattenbortledningens påverkan an-

ser länsstyrelsen att omfattningen av kontrollprogrammet är av stor vikt. Påverkansbedömningen i tillståndsansökan baseras på intressen inom influensområdet. För att kontrollera att påverkan endast sker inom influensområdet och därmed säkerställa att tillståndet följs behöver kontrollprogrammet bland annat innehålla ett antal grundvattenrör strategiskt placerade inom samt utanför influensområdet. Grundvattenrör behöver avläsas 4 ggr/år vid olika årstider för att ge representativa värden då grundvattennivån varierar under året. Avläsning behöver dokumenteras och ska kunna lämnas till tillsynsmyndigheten om tillsynsmyndigheten begär det. Då utformning av kontrollprogrammet är viktig för att möjliggöra tillsyn samt säkerställa påverkan av grundvattenbortledningen bör kontrollprogrammet godkännas av länsstyrelsen.

Länsstyrelsen anser att sökande har förtydligat hur mycket flödet från området förväntas öka till befintligt vattendrag österut i förhållande till naturligt flöde från området, som länsstyrelsen tidigare haft synpunkter på i målet. Länsstyrelsen erinrar dock om att ett ökat vattenflöde som överstiger ett vattendrags avbördningskapacitet kan det leda till erosion och översvämningar. Sökande behöver också ha rådighet att öka flödet i vattendraget. Ett ökat tillflöde till en vattenförrättning kan gå emot bestämmelserna i förrättningen vilket då innebär att en omprövning kan behöva ske. Det behöver därför framgå om det kommer ske en ökning av flödet i befintligt vattendrag österut, hur stor den ökningen förväntas bli, vilken påverkan det kan medföra samt vilka eventuella skyddsåtgärder som avses utföras.

Motivering föroreningar och utsläpp till vatten

Sökande gör bedömningen att verksamheten kommer ge en viss kvävetillförsel från sprängämnen. Sedimentationsdammen kommer reglera flödet, binda partiklar och eventuella föroreningar. Sökande gör vidare bedömningen att kvävet kommer renas i dammen och vattendrag och inte påverka uppnåendet av miljökvalitetsnormer (MKN) för Sjöatorpasjön. Länsstyrelsen anser att erforderlig rening ska ske i sedimentationsdamm inom anläggningen innan anslutning sker till befintligt vattendrag och övriga naturliga system. En verksamhet får inte hindra att MKN för en vattenförekomst följs och statusen för en vattenförekomst får inte heller försämrats till följd

av en verksamhet. Länsstyrelsen anser att utformningen och dimensioneringen av dammen är avgörande för att uppnå erforderlig uppehållstid och reningseffekt samt för att fördröja flödet. Genom att kontrollera kväve vid utsläpp från dammen minskar risken att verksamheten påverkar uppnåendet av miljökvalitetsnormer.

I avsnitt 8.42 i ansökan anger sökande att vid ett eventuellt läckage av en förorening inom täkten kommer den inte spridas vidare i grundvattnet då vatten läcker in till täkten. I kompletteringen, aktbilaga 13, anger sökande att grundvattenbortledning startar om 5-7 år. Länsstyrelsen anser därför att sökande bör beskriva risker och åtgärder vid eventuellt läckage av föroreningar vid brytning de första 5-7 åren då brytning planeras att ske ovan grundvattenytan.

Förutom kväve är olja och suspenderat material, föroreningar som riskerar att uppkomma i täkten. Därför bör även de ingå i den återkommande kontrollen av verksamheten.

Det är viktigt att kontroll sker av utgående vatten från sedimentationsanläggningen för att få kunskap om dess funktion. Provtagningen bör ske så jämnt fördelat över året som möjligt.

Motivering av yrkad tid för oförutsedd skada

Grundvattenbortledningens påverkan kommer förändras under täktens framskridande och är som störst när täkten är som djupast, dvs. i slutet på täktverksamheten. Tid för ersättning vid oförutsedd skada med avseende på grundvattenbortledning bör gälla från det att tillståndet vinner laga kraft, alternativt när grundvattenbortledning påbörjas, och gälla så länge täktverksamhet och efterbehandling pågår i området.

Motivering av arbetstider

Borrning, sprängning, skutknackning och förkrossning är de arbetsmoment i en täktverksamhet som bidrar till högst bullernivåer i omgivningen. Av hänsyn till när-

boende anser länsstyrelsen att det är en rimlig åtgärd att de särskilt bullrande arbetsmomenten inte får förekomma under juli månad, en månad då många har semester. Sökanden bör kunna styra verksamheten så att det finns tillräckligt med material i upplag för att tillgodose behovet även under juli månad.

Motivering av kontrollprogram för den miljöfarliga verksamheten

Kontrollprogrammet ska syfta till att möjliggöra en bedömning av om villkoren i tillståndet följs. I kontrollprogrammet ska mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder anges där det relevant. Kontrollprogrammet är ett levande dokument och det kan uppstå omständigheter som gör det nödvändigt att revidera det.

Motivering av kulturmiljö

En del av fornlämning L1954:9018/G förundersöktes under 2019 och frisläpptes för exploatering den 21 augusti 2020. Fornlämningens utbredning justerades i samband med detta. Den resterande icke förundersökta delen av fornlämning L1954:9018/G kräver tillstånd enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950) innan eventuell exploatering.

Motivering av ekonomisk säkerhet

Vid länsstyrelsens beräkning enligt Miljösamverkan Sveriges modell blir beloppet 5,1 miljoner kr. Detta utifrån 18 ha brytningsyta à 14 kr/m² samt 6 ha verksamhetsområde à 4 kr/m² ger 2,76 miljoner kr. Indexuppräknings 2 % i 32 år (30 års tillståndstid + 2 år) blir totalt 5,1 miljoner. Den ekonomiska säkerheten ska täcka de efterbehandlingskostnader som kan uppstå oavsett när under hela tillståndstiden.

Ersättning

Vidare yrkar länsstyrelsen om ersättning för handläggning av vattenverksamheten. Länsstyrelsen har en redovisad kostnad på 6 400 kronor (8 timmar à 800 kr).

Huvudförhandlingen

Vid huvudförhandlingen har länsstyrelsen även framfört att det bör av bolagets yrkande för mottagning av massor framgå att det rör ”icke-farligt” avfall och inte som nu bara ”avfall”, då det kan misstolkas.

Länsstyrelsen anser även att det av villkor bör framgå föroreningsnivån ”KM” för de inerta schaktmassor som bolaget avser hantera. Det vore även önskvärt om det blev en reglering av lakhalter från dessa massor alternativt krav på kontroll av lakhalter.

Länsstyrelsen har även framfört att det bör föreskrivas att det finns ett separat kontrollprogram för den miljöfarliga verksamheten och ett separat för vattenverksamheten då det är två olika tillsynsmyndigheter.

Miljöenheten i Alvesta kommun

Vid huvudförhandlingen framförde företrädare för miljöenheten bl.a. följande. Miljöenheten tillstyrker ansökan. Vidare anser miljöenheten, liksom länsstyrelsen, att bolaget måste ha rutiner för att det sker provtagning och kontroll av de massor som tas emot. Miljöenheten anser vidare att buller bör begränsas. Täkten ligger i en landsbygdsmiljö som kan betecknas som en tyst miljö. Skutknackning bör därför inte tillåtas efter kl. 16.00. Det bör vara uppehåll av verksamheten under juli månad, ingen skutknackning, sprängning etc. bör få förekomma då.

Vad avser transporter bör samtliga transporter ske söderut och lastbilarna bör köra hänsynsfullt. Det går heller inte att bortse från det vägdamm som uppstår. Vad gäller sprängningar bör dessa meddelas närboende i god tid innan sprängning och bolaget bör få meddelandet bekräftat av mottagaren. Bolaget bör även påbörja mätning av grundvattennivåer innan vattenverksamheten påbörjas. Utgående vatten bör provtas även på olja och kravnivån på utgående halt av kväve bör sänkas.

Bolaget bör dessutom anmäla till tillsynsmyndigheten om det finns behov av förlängd arbetstid, dvs. om man har behov av att driva verksamheten fram till kl. 22.00.

Ersättning

Vidare har miljöenheten yrkat om ersättning för handläggning av vattenverksamheten. Miljöenheten har en redovisad kostnad på 7 520 kronor (8 timmar à 940 kr).

Enskilda

E.ON Energidistribution AB har i yttrande framfört att de inom området idag har markförlagd låg- och högspänningskabel samt en transformatorstation. Strax utanför området har E.ON även en 50 kV regionnätluftledning. E.ON påtalar de riktlinjer och den praxis som gäller för verksamhet som kan påverka deras anläggningar (t.ex. vad gäller brännbara upplag, sprängningsarbeten m.m.). Vidare påtalar E.ON att om speciella åtgärder behöver vidtas för att skydda deras anläggningar från menlig påverkan förutsätter E.ON att exploitören svarar för alla kostnader i samband med detta. För övrigt har de ingen erinran.

J.A. och P.A., fastigheten C, E.O. och C.R. fastigheten B, samt P.S., A.Y. och F.M., fastigheten D, har i gemensamt yttrande framfört

bl.a. följande.

De anser att ansökan ska avslås. Även vid huvudförhandlingen framförde såväl J.A. och E.O. (vilka var de som närvarade av ovanstående) att ansökan bör avslås. De anser att det inte är rimligt att bergtäkten utökas mot be-bodda fastigheter när det likväl är möjligt att bedriva verksamheten söderut eller mot öst. Avstånd till närmsta hus är endast 270 m. De menar att hela landsbygds-idyllen kommer att försvinna helt och hållet. Allt friluftsliv i området kommer att upphöra. De framför vidare oro över att de avfallsmassor som bolaget vill ta emot i täkten kan innehålla gift som kan läcka ut i naturen. De anser att det inte är rimligt att verksamheten ska bedrivas dygnets alla timmar. Ska verksamheten tillåtas är det industritider som ska gälla, måndag-fredag kl. 07.00-16.00. Arbetstiderna gäller speciellt borrhning, sprängning, krossning samt skutknackning. De yrkar även på att bergtäkten ska vara stängd under juli månad. De vill ha utförda bullermätningar vid

deras respektive fastighet. De vill bli informerade om sprängningar innan sprängningar utförs.

De är även oroliga över vad bortledningen av grundvatten kan få för följder för deras energi- och vattenbrunnar och om de påverkas hur de kommer bli kompenserade för det. Vidare framför de att vägen från väg 27 till bergtäkten är i dåligt skick, med stora ojämnheter samt att alla stenar som tappas på vägen av transporterna är en total livsfara och orsakar skador på efterkommande fordon. De undrar hur vägen kommer att se ut när transporterna ökar med 286 %. De ställer sig frågande till i vilken utsträckning transporterna sker i en viss riktning som bolaget hävdar att de gör.

De undrar om det har tagits hänsyn till fastigheten A som ligger enbart 70 m ifrån den planerade bergtäkten. Denna fastighet ägs av samma ägare som bergtäktens område är belägen på. De undrar om det tagits hänsyn hur bergtäkten påverkar den fastigheten med en stor bullervall tvärs över vägen. Hur det påverkar dricksvattnet och buller. För närvarande är fastigheten nämnd som ett kontor till bergtäkten vilket de ställer sig frågande till eftersom det inte förekommer någon aktivitet av bergtäkten där.

De anser att det ska vara möjligt att alla fastigheter i Korsmons by ska kunna vara bebodda om intresse finns, både nu och när bergtäkten avslutas, det ska vara möjligt att ha tjänligt vatten. De anser att det är en samhällsskyldighet att bevara och ansvara för att landsbygden ska vara levande för både natur, djur och människor. De anser att en verksamhet i den här omfattningen så nära både bebodda och obebodda fastigheter är alldeles för nära.

De ställer sig frågan hur det kommer se ut med en så stor bullervall. De avvisar bestämt att bullervallen ska anläggas av avfallsmassor, de vill att den anläggs av rent naturmaterial. De ställer sig frågande till vem som står och kontrollerar lastbilar med avfallsmassor vid infartskontrollen, och hur det går till rent praktiskt. De anser

att kontrollen ska ske av oberoende myndighet. De undrar vad som händer med bullervallen efter bergtäktens avveckling. Om tillstånd meddelas vill de att bullervallen uppförs omedelbart.

De vill att vibrationsmätningarna ska utföras av en oberoende myndighet samt att länsstyrelsen vid varje tillfälle ska få ta del utav mätningen.

De är även oroliga för värdeminskning på sina fastigheter och vill bli kompenserade för en eventuell sådan.

Slutligen framför de att de inte kan acceptera att tillstånd beviljas för bergtäkten i ytterligare 30 år.

Vid huvudförhandlingen framförde även E.O., fastigheten B, att de inte fått någon besiktning av deras hus, vilket de vill ha både invändigt och utvändigt. E.O. och J.A. framförde även vid huvudförhandlingen att transporter till och från täkten endast bör gå söderut och att inte heller krossning bör få köras under v. 28-31.

Ersättning

J.A. och E.O. har yrkat om ersättning för förlorad arbetstid under huvudförhandlingen. De yrkar på 2 000 kronor vardera.

P.S., A.Y. och F.M., fastigheten D, har i ett tillägg till ovanstående yttrande framfört att de vill bli ersatta till fullo av Johanssons Berg om de blir drabbade av verksamheten, om bortledandet av grundvattnet drabbar deras energi och eller vattenbrunn.

E.V. dödsbo, (nedan dödsboet) fastigheten E, har i yttrande framfört bl.a. att de är emot fortsatt och utökad bergtäktsverksamhet m.m. Sökt verksamhet skadar deras fastighet. De yrkar compensation i form av skogsmark som motsvarar hela nuvarande skogstillväxt på nuvarande skogsskifte. I andra hand yrkas

kompensation i pengar. Skogstillväxten på fastigheten bli mycket sämre genom att grundvattnet sänks. De önskar även få kompensation för försämrad miljö och buller m.m. Frågan om kompensation ska bestämmas av domstol innan något nytt tidsbegränsat tillstånd till fortsatt tåkt ges.

Efter att ha tagit del av bolagets bemötande på ovanstående synpunkter har dödsboet utöver hänvisning till ovanstående synpunkter även framfört bl.a. följande.

De har mycket granskog, och även mycket hybridlärksplantor, mycket nära nuvarande dagbrott och ännu närmare det sökta utvidgade dagbrottet. Om grundvattnet sänks får i synnerhet granträden svårare att få tillgång till vatten från grundvattnet. Det leder till att granträden växer ingenting alls, mycket sämre, får röta eller helt enkelt dör jämfört med normalt grundvatten. Vid röta i granarna duger de bara till bränsleved (ved), vilket är sämst betalt. Det räcker knappt till avverkningskostnaderna. Även hybridlärkar och tallar växer inte alls eller mycket mindre om de får sämre tillgång till vatten och grundvatten. Det som därför bolaget angett under punkterna 8.31, 9.2 och 9.8 i ansökan och som avser påverkan av grundvattenbortledning är enligt dödsboet helt fel.

Dödsboet menar även det buller och signaler som uppstår från verksamheten kommer att vara mycket störande för de boende i närheten och för omgivningen liksom störningar i form av markvibrationer och luftstötsvågor. Detta kommer även leda till mycket lägre prisvärden på hus och gårdar inom stora områden, även långt från tåkten. Detta måste kompenseras av de sökande för tåkten. Markvibrationer och luftstötsvågor kan även orsaka skador på träd. Detta kan leda till att det blir sämre kvalitet på virket, när det en gång avverkas. Detta måste också kompenseras av de sökande för tåkten.

Tillståndet för att återvinna asfalt borde återkallas. Markägare och grannar i närheten bör få skadestånd för denna återvinning tilläts.

Dödsboet befärr att det är höga värden av luftföroreningar som kommer att släppas ut från verksamheten och att gränsvärden för miljö kvalitetsnormer för luft kommer att överskridas. Dammutsläpp från verksamheten innebär att svampar och bär för svamp- och bärplockning påverkas. Det kan vara farligt att äta sådana svampar och bär.

Dödsboet framför vidare att bolaget inte har efterlevt de villkor som gällt för transporter vilket har påverkat boende i byn Mäxarp. Vidare framgår att det är en mycket kraftig ökning av antalet transporter. Enligt byborna i Mäxarps by, har tillståndet från år 2001 överskridits kraftigt. Företaget har inte respekterat det dåvarande tillståndet. Det står inget om skadestånd, om det ansökta tillståndet överskrids.

Vidare framför dödsboet att företaget har ansökt om tillstånd att vissa år bryta hela 600 000 ton berg per år. Hur vet vi, om företaget kommer att respektera att gränsvärdena inte överskrids? Är det någon kontroll? Blir det några konsekvenser för företaget om gränsvärdena överskrids? Detta bör bestämmas nu vid tillståndsprocessen, och ej i efterhand.

Vidare önskar dödsboet att det ska bli en muntlig förhandling så att alla som drabbas ska få vara med på denna förhandling. Ansökan borde ha kungjorts i Värnamo Nyheter, eftersom tälten ligger mycket nära länsgränsen till Jönköpings län.

BOLAGETS BEMÖTANDE

Myndigheter

Trafikverket

Johanssons Berg noterar att Trafikverket inte har något att erinra vad gäller ansökan i målet.

Vidare bekräftar Johansson Berg att den ansökta verksamheten kommer innehålla det Trafikverket anför t gällande maximala antal lastbilstransporter samt att de planerade sprängningarna kommer att kunna genomföras utan att påverka närliggande statlig väg eller järnväg.

Länsstyrelsen i Kronobergs län

Flöde

Vid huvudförhandlingen bemötte bolaget länsstyrelsens framförda synpunkt om att för att tillstånd ska kunna medges för verksamheten ska grundvattensänkningen hålla sig inom influensområdet och till den nivå som definieras i ansökan. Bolaget menar att de har redovisat att så kommer att ske. Bolaget har dessutom i villkor föreslagit hur detta kan regleras. Det gäller såväl till vilken nivå som grundvattnet får sänkas som vilken mängd vatten som får bortledas från tälkten.

Flödet österut kommer att öka på grund av avskogningen av området samt på grund av det grundvatten som läcker in till tälkten från det västra avrinningsområdet. Ökningen av nettonederbörden över tälktytan om 18,5 hektar är cirka 215 mm/år, vilket motsvarar cirka 0,7 l/s. Därtill tillkommer även cirka 25 procent av grundvattenläckaget från det västra avrinningsområdet, vilket uppgår till cirka 2,5 l/s. Den totala ökningen till vattendraget österut uppgår till drygt 3 l/s i medeltal när tälkten är helt utbruten. Detta kan jämföras med den naturliga avrinningen från området på cirka 3,5 l/s.

Vid högflöden är det viktigt att reglera utflödet från sedimentationsdammarna. Det naturliga högflödet ut från området är cirka 17 l/s, vilket sedimentationsdammarna dimensioneras för. En ökning av flödet kan ske över året, men när flödet är som störst (mer än 30 l/s) och skulle kunna utgöra ett problem för nedströms vattendrag regleras flödet ner till de naturliga högflödena med hjälp av sedimentationsdammarna. Bolaget menar att med det föreslagna villkoret som begränsar högsta momentana flödet ut från tälkten på 30 l/s kommer inga nedströms liggande markavvattningsföretag kunna komma till skada.

Föroreningar och utsläpp till vatten

Länsstyrelsen yrkar att sökanden beskriver risken för spridning av förorening

samt åtgärder för att hindra spridning av föroreningar vid brytning ovanför grundvattenytan.

Det ska här påpekas att det inom verksamheten används få kemiska produkter. Det som främst förbrukas är diesel. All dieselolja kommer att förvaras i godkända ADR-tankar med sekundärt skydd och tankning sker på hårdgjorda ytor inom verksamhetsområdet. Användning av övriga kemiska produkter sker i små mängder.

Det är framförallt slangbrott eller större dieselläckage som kan medföra en risk för spridning av föroreningar. Risker kan uppkomma när maskinerna är i bruk och hydraulsystem är trycksatta och vid tankning. Under dessa moment är personal på plats och kan upptäcka eventuell incident. Det finns absorptionsmedel på plats och Johansson Berg arbetar kontinuerligt med rutiner för kontroll och sanering.

Bolaget framförde vid huvudförhandlingen att även om de haltgränser (KM) i de schaktmassor man avser använda för anläggandet av bullervallen innebär viss mån av föroreningsinnehåll är det inte tanken att använda massor med hög föroreningsnivå, Bolaget vill dock ha möjligheten att ta emot massor med vissa förhöjningar (t.ex. för ämnen som bly) istället för att sådana massor inte kommer till nytta utan får transporteras till deponi. Kontroll och analys av massor ska ske innan massorna kommer till bolaget. Bolaget har valt att inte beräkna platsspecifika riktvärden, däremot har man gjort en platsspecifik bedömning av risken med användande av KM-massor. Några laktester avser man inte utföra då dessa är kostsamma och tar tid.

Länsstyrelsen yrkar att föreslaget villkor 11 förtydligas med följande lydelse: *Det vatten som avleds från täktområdet ska passera sedimentationsanläggning försedd med oljeavskiljare. Anläggningen ska underhållas så att dess funktion stadigvarande upprätthålls.*

Johanssons Berg har inget att invända mot föreslaget tillägg i sig, men står fast vid den formulering som anges i ansökan. Sedimentationsdammen kommer ha en oljeavskiljande funktion. Om begreppet oljeavskiljare anges i villkor finns en risk att detta kan missuppfattas och tolkas som en oljeavskiljare för till exempel verkstad eller spohall. En sådan oljeavskiljare används inte i dessa sammanhang.

Johanssons Berg motsätter sig Länsstyrelsens föreslag till villkor om vattenprovtagning av följande skäl. Kontrollprogrammet kommer innehålla reglering av provtagningsfrekvens och provtagningsparametrar. Att reglera detta i ett kontrollprogram möjliggör att eventuella ändringar kommer att vara lätta att genomföra. Kontrollens omfattning ska utgå från en risk för påverkan vägt mot resultat av den kontroll som utförs – det vill säga en dynamisk fråga. Om kontrollen regleras i villkor innebär det ett litet utrymme för flexibilitet mot bakgrund av den administrativa och ekonomiska belastning en villkorsändring kräver.

En reglering av kontrollens omfattning kan vara skälig i de fall då utsläppen innehåller skadliga ämnen eller vid utsläpp till en mycket känslig recipient. Förhållandena vid den ansökta täktverksamheten i Villarp motiverar inte sådant villkor.

Tid för ersättning för oförutsedd skada

Länsstyrelsen yrkar att tid för ersättning vid oförutsedd skada med avseende på grundvattenbortledning börjar gälla när tillståndet vinner laga kraft, alternativt när grundvattenbortledning påbörjas, och gälla så länge täktverksamhet och efterbehandling pågår i området.

Anspråk på grund av ersättning på grund av oförutsedda skador ska, enligt Johanssons Bergs förslag på villkor, framställas inom tjugo år räknat från utgången av den av domstolen bestämda arbetstiden för vattenverksamheten. Det följer av 24 kap. 18 § tredje stycket miljöbalken att tiden räknas från utgången av den av domstolen bestämda tiden inom vilken arbetena ska vara utförda. Det villkor Johanssons Berg har föreslaget följer således direkt av lag. Med anledning härav saknas det möjlighet, och anledning, att ändra det villkor som Johanssons Berg har föreslagit.

Arbetstider

Länsstyrelsen yrkar att villkor om sommaruppehåll införs enligt följande: *Borring, sprängning, förkrossning och skutknackning får inte förekomma under tidsperioden 1-31 juli.*

Johansson Berg motsätter sig länsstyrelsens förslag på villkor. Johansson Berg vill framhålla och förtydliga att man åtagit sig att inte bedriva skutknackning under juli månad då det under samrådet framkom att närboende upplevde skutknackning som störande. Vid huvudförhandlingen åtog sig även bolaget att inte utföra vare sig borring eller sprängning under v. 28-31. Krossning kommer man däremot att behöva utföra.

Ett villkor om avbrott under sommarmånaderna faller normalt sätt in under rimlighetsavvägningen i 2 kap. 7 § miljöbalken. En sådan rimlighetsavvägning syftar till en intresseavvägning mellan vad som är ekonomiskt rimligt för verksamhetsutövaren och vad som kan anses miljömässigt motiverat att kräva i form av försiktighetsåtgärder.

Dagens infrastrukturprojekt tar inte uppehåll under industrisemester, utan efterfrågan på material är fortsatt konstant under sommarmånaderna juni, juli och augusti. Juli månad kan vara en intensiv period för täktbranschen eftersom det finns infrastruktur- och byggnadsprojekt som är beroende av varmare och torrare väder. Mot bakgrund av detta skulle en begräsning i arbetstiderna under juli månad som länsstyrelsen föreslår innebära en väsentlig konkurrensmässig nackdel i förhållande till andra aktörer utan motsvarande begräsning.

Johansson Berg vill därutöver framhålla att de i ansökan förslagna villkoren avseende buller baseras på de allmänt vedertagna nivåerna som framgår av Naturvårdsverkets rapport 6538 "Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller". Det framgår av praxis att det saknas skäl att ytterligare begränsa en verksamhet som innehåller Naturvårdsverkets riktlinjer för industri- och annat verksamhetsbuller.

Verksamheten bedöms, med anläggande av föreslagen bullervall, klara aktuella riktvärden för industribuller. De föreslagna arbetstiderna är, i enlighet med vad som anförts ovan, allmänt vedertagna samt utgör en rimlig och rättssäker avvägning mellan störningar och kostnader. Det kan därmed inte anses vara miljömässigt motiverat att begränsa verksamheten likt det av länsstyrelsen föreslagna villkoret.

Kontrollprogram

Länsstyrelsen yrkar att förslaget villkor 18 förtydligas med följande lydelse: *För verksamheten ska finnas ett kontrollprogram, som möjliggör en bedömning av om villkoren följs. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet ska ges in till tillsynsmyndigheten senast 3 månader efter det att tillståndet vunnit laga kraft. Kontrollprogrammet ska därefter revideras vid behov av tillståndshavaren och ges in till tillsynsmyndigheten.*

Johanssons Berg har inget att invända mot föreslagen ändring av villkor 18 och bedömer att förslaget är bra.

Johanssons Berg anser dock att det inte bör föreskrivas att det ska upprättas två separata kontrollprogram, dvs. ett för vattenverksamheten och ett för den miljöfarliga verksamheten. Bolaget hanterar all kontroll inom ett program. Länsstyrelsen har möjligheten att ha all tillsyn i fall de så önskar.

Fornlämning

Johanssons Berg avser att, efter beviljat tillstånd enligt miljöbalken, ansöka om tillstånd enligt 2 kap. Kulturmiljölagen (1988:950). Ansökan kommer avse det område inom verksamhetsområdet med fornlämningar som inte undersökts och frisläppts för exploatering ännu.

Ekonomisk säkerhet

Johanssons Berg vidhåller att den beräkning av säkerhet som tidigare lämnats in

målet är fullt tillräcklig för att kunna efterbehandla verksamhetsområdet på ett fullgott sätt. Det saknas anledning att föreskriva en högre säkerhet.

Den ekonomiska säkerhet som ställs ska vara skälig och betryggande för sitt ändamål enligt 16 kap. 3 § miljöbalken. Säkerheten ska inte vara större än vad som behövs och inte heller vara administrativt kostsam. Detta framgår av förarbetena till bestämmelsen (prop. 2006/07:95, s. 110 f.). Säkerheten ska vidare bedömas med utgångspunkt i kostnaderna för avhjälpande eller återställande. Huvudsyftet med kraven på ställande av ekonomisk säkerhet är att skydda samhället från risken att behöva bekosta efterbehandling, således bör säkerheten uppnå detta syfte. Av förarbetena framgår även att säkerheten bör tillåta att så mycket kapital som möjligt är kvar hos verksamhetsutövaren (prop. 2006/07:95, s. 136). Den ekonomiska säkerheten ska vara betryggande för sitt ändamål och anpassad för de aktuella förutsättningarna på platsen, således bör den inte utgå från en schablonkostnad utan säkerheten bör beräknas utifrån förutsättningarna i varje enskilt fall.

Enligt den preliminära efterbehandlingsplanen planeras hela brytområdet bli en täktsjö. Det finns därför inte skäl att beräkna omkostnader för hela brytområdet eftersom framtida "sjöbotten" inte kräver vidare åtgärder. Kostnader för efterbehandling kommer enbart vara hänförliga till ev. förorenade brytkanter. Den formel som Miljösamverkan Sverige 2006 har tagit fram har inte beaktat de intäkter som uppkommer vid bortförsel av utbrutet material när täktverksamheten upphör. Formeln måste anpassas för bergtäkter som skapar en täktsjö.

Den av Bolaget inlämnade beräkningen utgår från en reviderad version av Miljösamverkan Sveriges (2006) modell. En reviderad version har använts eftersom Miljösamverkan Sveriges modell allt för ofta resulterar i att det föreskrivs onödigt höga säkerheter utan någon miljömässig nytta. Den modell som Johanssons Berg har använt sig av vid beräkningen av säkerheten tar bättre hänsyn till de aktuella förutsättningarna, vilket är helt i enlighet med de ovan redovisade förarbetsuttalandena.

Johansson Berg beräknar att den ekonomiska säkerheten, i ett värsta fall scenario, kan komma att uppgå till 1 100 000 kr.

Rättegångskostnader

Bolaget medger ersättning till länsstyrelsen för de yrkade kostnader som länsstyrelsen har haft i målet.

Miljöenheten Alvesta kommun

Bolaget har vid huvudförhandlingen bemött de synpunkter som då framfördes av Alvesta kommun.

Vad avser förorenade massor och arbetstider hänvisar bolaget till det som framfördes till länsstyrelsen, se ovan.

Vad avser meddelande om sprängning ställer sig bolaget positiva att meddela tid för sprängning till alla som vill ha det.

Vad avser provtagning och analys av olja anser bolaget att det kan genomföras någon gång per år, men att det får regleras i kommande kontrollprogram. Likaså bör kontroll av grundvatten regleras i kontrollprogrammet, dvs. hur många grundvattenrör som ska finnas, var de ska sättas och när kontroll ska ske.

Att bolaget har föreslagit ett villkor som ger möjlighet till ett utsläpp av 10 mg/l to-talkväve är inte samma sak som att det kommer att ske ett sådant utsläpp. Troligtvis ligger halten normalt sett på 1-4 mg/l, men ibland kan det vara mer. Bolaget anser att det behövs en marginal till ett villkor, inte minst då villkor är straffsanktionerade.

Rättegångskostnader

Bolaget medger ersättning till Alvesta kommun för de yrkade kostnader som kommunen har haft i målet.

Enskilda

E.ON Energidistribution AB

Johanssons Berg noterar att E.ON inte har något att tillägga utöver tidigare inlämnade yttrande i samband med avgränsningssamrådet. Detta yttrande har tidigare be-
mötts i samrådsredogörelsen i bilaga B1 till ansökan.

Johanssons Berg bekräftar, såvitt här är av intresse, att de tagit del av E.ON:s riktlinjer "Riktlinjer för sprängningsarbeten invid kraftledning" samt "Arbete nära friledning". Dessa riktlinjer kommer att beaktas inom ramen för täktverksamheten.

E.V. dödsbo, fastigheten E

Grundvattenbortledning bedöms inte påverka vegetation såsom tall och gran, utan det är tvärtom höga grundvattennivåer som riskerar påverka tillväxten. Det har genomförts storskaliga studier på hur växtligheten påverkas av en grundvattensänkning, bland annat från Hallandsåsen. Resultatet uppvisar ingen signifikant påverkan på växtlighet.

Det förhållandevis ringa utsläppet (från fordon och maskinparken) av koldioxid, kväveoxider, kolväten, partiklar (PM₁₀), kolmonoxid och svaveloxider kommer inte att kontaminera bär, svampar och växter så att dessa blir oätliga. Utsläppen kan likställas med utsläpp från biltrafik.

J.A. m.fl.

Verksamheten

Utifrån befintligt brytområde och den topografiska situationen i området kan brytning endast ske åt väster och norr. Brytning åt andra väderstreck ger avtagande pallhöjder, vilket brytningstekniskt och ekonomiskt inte är gångbart för en bergtäkt. Detta blir tydligt när man besöker täkten och ser området.

Naturvärdesinventering

Johanssons Berg har utfört både en naturvärdesinventering enligt svensk standard och en fågelinventering i området. Området bedömdes som helhet vara relativt artfattigt i och med att biotoperna i området saknade högre biotopvärden. Sammantaget förekommer inga fridlysta och rödlistade arter inom verksamhetsområdet för vilka bevarandestatusen riskerar att påverkas. Därtill ska tilläggas att havsörn inte häckar inom eller i närheten av bergtäkten.

Externa massor

Johanssons Berg har låtit utföra en utredning för att identifiera vilka halter i införda massor som kan godtas utan att oacceptabla risker för människors hälsa och miljön uppstår.

Inkomna massor till bullervallen kommer att kontrolleras på samma sätt som externa massor kontrolleras idag enligt kontrollprogrammet. Varje inkommande lass besiktigas okulärt vid införseln av personal på plats. Vid infartskontrollen kontrolleras bland annat att materialet inte har avvikande färg eller lukt, har några synliga eller förnimbara förekomster av petroleumprodukter eller på något annat vis avviker från vad som kan antas vara normalt. Vid misstanke om att det inkommande materialet är eller kan vara förorenat kommer lastbilen i fråga avvisas.

Verksamhetstid

Normal arbetstid för verksamheten kommer att vara helgfria vardagar, måndag – fredag kl. 06.00-16.00. Det är endast vid behov som verksamhet kan komma att ske fram till kl. 22.00. Borrning kommer att utföras mellan 07.00-18.00. Sprängningar planeras normalt att ske vardagar mellan kl. 10.00-16.00 och aldrig på lördagar eller helgdagar. Då det kan uppstå behov av sprängning under andra tider behövs tidsutrymmet 07.00-18.00.

Johanssons Berg vill här upprepa att bolaget sedan tidigare åtagit sig att inte utföra någon skutknackning under perioden vecka 28 till och med vecka 31, det vill säga juli månad. Detta mot bakgrund av de synpunkter som framförts av närboende vid samrådet. Vid huvudförhandlingen åtog sig bolaget även att inte utföra någon sprängning eller borrning under dessa veckor. Krossningen kommer dock behöva pågå.

I likhet med vad som anförts tidigare kan juli månad innebära en intensiv period för täktbranschen eftersom det finns infrastruktur- och byggnadsprojekt som är beroende av varmare och torrare väder. Johansson Berg anser att det är oskäligt att begränsa verksamheten mer än vad som skett avseende skutknackning under juli månad.

Buller, vibrationsmätning och tid för sprängning

Johanssons Berg har inget att invända mot att en oberoende myndighet tar på sig uppdraget att avläsa uppsatta decibelmätare på varje enskild fastighet. Det ska dock

påpekas att kontinuerlig mätning av buller vid fastigheter som regel mest ger information om allt som låter invid fastigheten, såsom fågelsång, vind i träden, trafik, bergtäkt, människor med mera. Detta innebär att det avsedda syftet med förslaget inte uppnås. Vid huvudförhandlingen uppgav även bolaget att kontroll kommer att genomföras vid befogade klagomål.

Inom ramen för kontrollprogrammet kommer frågan om komplettering av vibrationsmätare vid fastigheter diskuteras. Idag sker avläsning av vibrationsmätare på fastigheten C, en kontroll som Johanssons Berg har för avsikt att fortsätta med. Vid huvudförhandlingen uppgav bolaget att de kommer att genomföra en besiktning av fastigheten B, som inte tidigare har genomförts.

Fastighetsägare som önskar att i förtid få meddelande om sprängning kan idag och kommer även framöver få ett sådant meddelande.

Bullervallen

Bergtäkten inklusive bullervall ska betraktas som industriområde. Barn ska inte vistas i närheten av detta område även om slänterna på bullervallen inte kommer vara så pass branta att de innebär en risk. Detta kan jämföras med skogspartier som innehåller branter och stora block, vilka också kan betraktas som riskområden. Bullervallen kommer att anläggas succesivt men vara färdigställd i god tid innan bullerstrandmoment utförs i aktuellt område. Med tiden kommer vegetation på vallen medföra att den blir mer anonym för närområdet.

Johansson Berg har i bilaga B8 till MKB:n i detalj redogjort för risken för exponering av eventuella föroreningar från externa massor. Bedömningen är att den ansökta verksamheten är acceptabel.

Vid huvudförhandlingen angav bolaget att bullervallen kommer att uppföras snabbt. Den kommer att påbörjas direkt och det kommer ta cirka ett år att anlägga den.

Bortledning av grundvatten

Två grävda brunnar med respektive bebodd fastighet ligger inom influensområdet och kommer påverkas vid avsänkning av grundvattennivån. Vid huvudförhandlingen uppgav bolaget att bägge brunnar kommer att ersättas med bergborrade brunnar. Brunnarna på fastigheten D ligger utanför influensområdet och påverkas därmed inte.

De befintliga och borrade brunnarna kan inte sitta på grund av grundvattenbortledning eftersom dessa brunnar är långt mycket djupare än brytdjupet i tälten. Det kan dock innebära en aning mindre vattentillgång.

Risk för påverkan på grundvattenkvaliteten i dess omgivning är i princip obefintlig. Brytning som sker under grundvattenytan medför att tälten drar på sig grundvatten från sin omgivning. Eftersom vattnet läcker in i tälten, och inte tvärtom, sprids inte heller läckage av föroreningar så som drivmedel ut i grundvattnet. Det grundvatten som läcker in rör sig mot pumpgropen och pumpas sedan vidare mot vattenreningen. En potentiell förorening följer således med och kan hanteras därefter. Detta ger både tid och möjlighet att hantera en eventuell olycka i tälten innan vattnet slutligen släpps ut till recipient.

Med hänsyn till det nyss anförda saknas anledning att, utöver vad som anges ovan, kompensera fastighetsägare i detta avseende eftersom den ansökta verksamheten inte ger upphov till några förluster för enskilda.

Vägen

Den väg som leder fram till väg 27 omfattas av en stor vägsamfällighet, i vilken Johanssons Berg ingår. Åtgärder på vägen vidtas kontinuerligt och utifrån behov. Vägsamfälligheten har i dagsläget planerat för diverse åtgärder under 2021.

Johanssons Berg ställer sig frågande till påståendet om att transporter norrut sker i stor utsträckning. Att köra norrut innebär en stor omväg och större kostnader för transportererna. Det saknas därmed såväl incitament som egenintresse för Johanssons

Berg att använda den aktuella vägen norrut. Det rör sig enbart om några enstaka lass som är adresserade till närområden norr om tälten som går den vägen.

Värdeminskning

Eventuella värdeminskningar på fastighet är inget som hanteras inom ramen för detta mål.

Rättegångskostnader

Bolaget medger ersättning till E.O. och J.A. för de yrkade kostnader som de har haft i målet.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har hållit huvudförhandling och syn i målet.

Yrkandet om deldom.

Bolaget har återkallat sitt yrkande om deldom för befintlig verksamhet. Målet ska därför avskrivas från vidare handläggning såvitt avser detta yrkande.

Rådighet för vattenverksamheten

Bolaget innehar nyttjanderättsavtal på fastigheten A. Mark- och miljödomstolen konstaterar att bolaget har den rådighet som krävs enligt 2 kap. 1 § lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet för att bedriva den sökta vattenverksamheten (jfr. 2 kap. 2 § samma lag).

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen instämmer i Johanssons Berg i Heljat AB:s bedömning av miljöeffekterna för den sökta verksamheten. Det vill säga att de huvudsakliga miljöeffekterna från verksamheten bedöms vara inverkan på grundvattennivåer, buller, utsläpp till mark och vatten, utsläpp till luft, transporter samt vibrationer och luftstötvägor.

Mark- och miljödomstolen bedömer sammantaget att miljöeffekterna har beskrivits tillräckligt väl i den upprättade och inlämnade miljökonsekvensbeskrivningen och att den därmed uppfyller kraven på en sådan beskrivning i enlighet med 6 kap. miljöbalken. Den specifika miljöbedömningen kan därför slutföras genom lämnade av dom i förevarande mål och miljökonsekvensbeskrivningen godkännas.

Miljö kvalitetsnormer för vatten och luft

Under förutsättning att anläggningen utformas och drivs på det sätt som sökanden angett och i enlighet med de försiktighetsmått (villkor) som framgår av domslutet instämmer mark- och miljödomstolen i sökandens bedömning att verksamheten inte riskerar att påverka recipienten Sjöatorpasjön och ej heller grundvattnet på sådant sätt att det skulle försämra eller äventyra möjligheten att uppfylla miljö kvalitetsnormerna för vatten. Domstolen anser dock i likhet med flera yttranden som inkommit att kontroll av grundvattennivåer och kontroll (samt utsläppskrav) av utsläpp till recipient är av stor vikt för att följa upp verkningarna av verksamheten. Erforderlig omfattning av kontrollen får bestämmas i samråd med tillsynsmyndigheten, se vidare under rubriken Villkor (*kontroll*) nedan.

De utsläpp till luft som kommer att ske från verksamheten är i sammanhanget av begränsad omfattning och kommer i första hand påverka närmiljön genom damning. Med de villkor som framgår av domslutet instämmer domstolen i bolagets analys att verksamheten inte bedöms medverka till att miljö kvalitetsnormerna för utomhusluft överskrids.

Artskyddsfrågor

Bolaget har ansökt om dispens från förbuden i 9 § artskyddsförordningen (2207:845) för arten Revlumner (*Lycopodium annotinum*) då arten kan påverkas av den verksamhet som avses med det sökta tillståndet. Vidare har bolaget, i det fall mark- och miljödomstolen anser det behövt, sökt dispens även från förbuden i 4 § artskyddsförordningen.

Av 9 § artskyddsförordningen framgår att i fråga om sådana vilt levande kärleväxter, mossor, lavar, svampar och alger som anges i bilaga 2 (bl.a. Revlumner) till denna förordning är det förbjudet att i den omfattning som framgår av bilagan

1. gräva eller dra upp exemplar av växter med rötterna, och
2. plocka eller på annat sätt samla in exemplar av växter för försäljning eller andra kommersiella ändamål.

Av de utredningar som utförts i målet kan konstateras att en mindre del av Revlumnerns växtplats kommer att försvinna i och med anspråkstagande av mark där den i nuläget växer. Eftersom denna förekomst utgör en liten andel av den regionala populationen så bedömer bolaget att bevarandestatusen inte påverkas negativt. Inte heller står verksamheten i konflikt med syftena av lagstadgat skydd som syftade till att arten behövde skydd från insamling i kommersiella syften då detta förekom i så pass stor skala att arten hotades. Idag bedöms populationen som livskraftig och förekommer i hela Sverige. Mark- och miljödomstolen instämmer i bolagets bedömning att dispens kan meddelas då ansökt verksamhet saknar lämpliga alternativ samt då åtgärden inte innebär ett försvårande av upprätthållande av den gynnsamma bevarandestatusen i artens naturliga utbredningsområde. Revlumner bedöms inte heller kräva kompensationsåtgärd med hänsyn till artens stora utbredning.

Av 4 § artskyddsförordningen framgår att i fråga om vilda fåglar och i fråga om sådana vilt levande djurarter som i bilaga 1 till denna förordning har markerats med N eller n är det förbjudet att

1. avsiktligt fånga eller döda djur,
2. avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder,
3. avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen, och
4. skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.

Förbudet gäller alla levnadsstadier hos djuren.

Bolaget har låtit utföra en inventering av fågellivet i området. Utifrån inventeringen kan det inte uteslutas att till exempel spillkråka och kungsfågel häckar inom inventeringsområdet. Inga arter som är upptagna av rödlistan eller i bilaga 1 till Fågeldirektivet noterades dock inom utredningsområdet under fältinventeringen. Inga träd med bohål av spillkråka eller andra hackspettar noterades heller. Bevarandestatusen för de rödlistade fågelarter som potentiellt skulle kunna häcka i området bedöms inte påverkas av verksamheten.

Mark- och miljödomstolen instämmer i bolagets bedömning att vad avser fåglar görs bedömningen att den ansökta verksamheten inte träffas av förbudsbestämmelserna i 4 § artskyddsförordningen. Ansökt verksamhet bedöms heller inte medföra någon betydande påverkan på fågelarternas bevarandestatus eller på den kontinuerliga ekologiska funktionen för dessa arter. Det krävs således ingen dispens från 4 § artskyddsförordningen.

Tillåtlighet

Av 2 kap. 6 § framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Av 3 kap. 1 § miljöbalken framgår att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Av ansökan framgår att täkt har bedrivits i området under lång tid (20 år) och att det sökta verksamhetsområdet inte omfattas av någon detaljplan eller annan områdesbestämmelse (såsom t.ex. naturreservat eller Natura 2000-område). Enligt gällande översiktsplan för Alvesta kommun framgår bl.a. att vid tillståndsprovning av täkt ska stor hänsyn tas till grundvattnet samt till de natur- och kulturvärden som berörs. Särskild uppmärksamhet ska ägnas efterbehandlingen vid täktens upphörande.

Domstolen anser att sökanden med de försiktighetsmått man åtagit sig samt med de villkor som framgår av domslutet tagit hänsyn till vad som framgår av översiktsplan. Vidare framgår av ansökan att bergkvaliteten inom ansökt område är god och kan även lämpa sig som ersättningsmaterial till naturgrus. Producerat material avsätts i första hand i tåktens närhet där behovet av material är stort och förväntas bli än större.

Flera av de som bor i närheten av tåkten har framfört att tillstånd inte bör meddelas, oro har framförts över t.ex. bullerpåverkan, påverkan från transporter och påverkan på grundvattnet. Inga myndigheter har motsatt sig att tillstånd meddelas, dock har såväl Länsstyrelsen i Kronobergs län samt Alvesta kommun framfört att vissa villkor bör fastställs.

Baserat på de utredningar som ingått i nu aktuell ansökan konstaterar mark- och miljödomstolen att det inte föreligger något hinder mot det sökta tillståndet för vare sig den miljöfarliga verksamheten eller för vattenverksamheten med hänsyn till de bestämmelser som domstolen har att beakta avseende de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. eller hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken.

Mark- och miljödomstolen bedömer därutöver att aktuell verksamhet inte strider mot stoppregeln i 2 kap. 9 § miljöbalken. Mark- och miljödomstolen finner därför att tillstånd till verksamheten ska lämnas i enlighet med bolagets yrkande.

Domstolen anser att det är möjligt att i huvudsak föreskriva villkor om sådana skyddsåtgärder, försiktighetsmått och begränsningar att vare sig den miljöfarliga verksamheten eller vattenverksamheten kan befaras föranleda olägenhet av väsentlig betydelse. Se vidare under rubriken Villkor nedan.

Frågor om ersättning till följd av eventuell skada från vattenverksamheten behandlas under rubrikerna Villkor och Arbetstid för vattenverksamheten och tid för oförutsedd skada nedan.

Sammantaget anser mark- och miljödomstolen att tillstånd ska lämnas till såväl den sökta miljöfarliga verksamheten som vattenverksamheten.

Tillståndets omfattning och tidsbegränsning av tillstånd

Vad avser tillståndet begränsas det av sökandens yrkanden av såväl totala som årliga uttagsmängder av berg och morän, liksom yrkade begränsningar för lagring och återvinning av avfall (betong, tegel, schaktmassor och asfalt) utifrån de avfallskoder som sökanden angett och som framgår av bilaga 3 till avfallsförordningen, jfr. 22 kap. 25 a § miljöbalken. Tillståndet omfattar även anläggande av bullervall i enlighet med ansökan samt bortledning av grundvatten. Allt enligt bolagets yrkanden. Tillståndet tidsbegränsas till 30 år från det att tillståndet vunnit laga kraft.

Villkor

Enligt 2 kap. 3 och 7 §§ miljöbalken är det verksamhetsutövarens skyldighet att vidta de försiktighetsmått som krävs för att ingen olägenhet ska uppstå för människors hälsa och miljön, dock med den förutsättningen att det inte kan anses orimligt att uppfylla dessa krav. Nedan följer domstolens skäl till de villkor som framgår av domslutet, dels för den miljöfarliga verksamheten dels för vattenverksamheten. Vid bedömning av vilka villkor som bör föreskrivas har domstolen vägt in såväl bolagets förslag som inkomna yttranden.

Villkor för den miljöfarliga verksamheten

Mark- och miljödomstolen föreskriver ett allmänt villkor enligt praxis. Genom detta villkor blir sökanden bland annat bundet vid de åtaganden om skyddsåtgärder m.m. som gjorts i målet.

Ett särskilt villkor föreskrivs för arbetstider. Arbetstiderna för de olika arbetsmomenten i verksamheten utgår i huvudsak från bolagets beskrivning av verksamheten och normala arbetstider. Med anledning av att vissa typer av arbetsmoment är särskilt störande i sin karaktär, även om de kan antas uppfylla föreslagna villkor i övrigt (t.ex. villkor för buller), anser domstolen att verksamhetstiden för dessa moment bör begränsas striktare än vad som föreslagits av bolaget. Det gäller t.ex.

krossning. Krossning är ett sådant arbetsmoment som domstolen anser typiskt sett är så störande av sin karaktär att närboende trots vidtagna skyddsåtgärder kan störas i en annan tyst landsbygdsmiljö. Krossning bör därför endast få ske helgfria veckodagar dagtid. Domstolen bedömer att denna inskränkning inte på ett betydande sätt påverkar möjligheten att bryta berg och morän i den omfattning som bolaget ansökt om och ger samtidigt upphov till mer begränsade störningar för omgivningen. I övrigt blir begränsningen av arbetstider i stort densamma som tidigare tillstånd medgav. Under v. 28 – 31 har bolaget åtagit sig att inte borra, spränga eller skutknacka, vilket domstolen ser som positivt. Under dessa veckor bör dock krossning få förekomma under de tider som gäller under resten av året. Att begränsa verksamheten mer än så ser inte domstolen som skäligt. Domstolen anser därutöver att om beställaren är staten eller en kommun kan utlastning av material få ske vid andra tider på dygnet än de villkorade tiderna som föreskrivs i villkor 2, allt i enlighet med vad som framgår av domslutet. Det bör dock inte tillåtas täkt- eller återvinningsverksamhet eller något särskilt behov av leverans av återvinningsmassor till täkten vid andra tider än vad som föreskrivs i villkoret.

Villkor föreskrivs om avgränsning och utmärkning av brytnings- och verksamhetsområdet i huvudsak i linje med bolagets förslag till villkor.

Likaså föreskrivs villkor för hur djupt täktbotten får nå i enlighet med bolagets förslag till begränsningar.

Villkor som innebär vidtagande av skyddsåtgärder på avsnitt med olycksfallsrisker för allmänheten framgår av domslutet och utformas i linje med bolagets förslag.

Villkor föreskrivs även gällande att information ska ges till berörda om tidpunkt för sprängning samt att all sprängning ska föregås av varningssignal. Domstolen anser att det bör framgå av villkoret inom vilket avstånd som berörda ska bli informerade och när.

Villkor för buller från verksamheten föreslås i huvudsak i enlighet med bolagets förslag. Mark- och miljödomstolen bedömer vidare att bolaget kommer att kunna innehålla de nivåer som framgår av villkoret. Vad avser uppföljning och kontroll bör en uppföljande mätning göras inom ett år från att tillståndet tagits i anspråk och därefter vid förändringar av verksamheten som kan leda till ökade ljudnivåer eller efter begäran från tillsynsmyndigheten.

Vid anläggandet av bullervallen föreskrivs särskilda bullerkrav som utgår från Naturvårdsverkets allmänna råd för byggplatser (NFS 2004:15). Då det kommer att ta ett år innan vallen har färdigställts från det att anläggandet börjar ser inte domstolen något skäl till att dessa arbeten inte skulle kunna utföras annat än under normal arbetstid (enligt villkor 2 i domslutet). Villkoret avser således begränsningsvärden för den tid då arbeten får utföras, dvs. under normal arbetstid.

Villkor för markvibrationer och luftstötsvåg föreskrivs i huvudsak enligt bolagets förslag och som bolaget visat att de klarar.

Villkor för att minska spridning av damm bör även det föreskrivas. Villkoret utformas enligt bolagets förslag till villkor.

Villkor föreskrivs om transporter till och från tälkten. Såväl närboende som myndigheter har i skrift och vid huvudförhandlingen framfört oro från de störningar som transporter till och från tälkten kan ge upphov till. Bolaget har redogjort för hur transporterna till och från tälkten normalt sker. Huvudsakligen sker transporterna via den södra infarten från riksväg 27. Emellanåt sker det också transporter via den norra infarten. Bolaget har angett att sådana transporter sker vid de tillfällen då det pågår projekt i närområdet och där leverans av grus är nödvändigt, t.ex. vid förbättringsarbeten av skogsbilvägar. I övrigt sker transporterna via den södra infarten. Med anledning härav och på grund av de störningar som transporterna kan ge upphov till när de sker via den norra infarten till tälkten föreskriver domstolen villkor enligt vad som framgår av domslutet. Villkoret är i överensstämmelse med hur bolaget har beskrivit transportrörelserna till och från verksamheten i ansökan.

Villkor föreskrivs även vad gäller skyddsåtgärder för utsläpp av bortlett yt- och grundvatten. Bolaget har redovisat ett förslag till utformning av dammanläggning. Domstolen anser att förslaget är godtagbart men ger samtidigt tillsynsmyndigheten möjligheten att reglera utformningen än mer i detalj. Domstolen anser, bl.a. utifrån vad som framkom vid huvudförhandlingen, att dammen kan byggas inom fem år från att tillståndet tas i anspråk eller dessförinnan i det fall bortledning av vatten påbörjas. Under den tiden hinner bolaget samråda med tillsynsmyndigheten för detaljutformning av dammen. Krav på utgående av halter av föroreningar från dammen ställs utifrån bolagets förslag med den skillnaden att utgående halt av suspenderat material skärps till att uppgå till maximalt 10 mg/l som årsmedelvärde. Domstolen anser att en damm som har konstruerats enligt det förslag som bolaget angett i ansökan och med det normalflöde som bolaget har angett bör med marginal kunna innehålla detta värde. Något som bolaget vid huvudförhandlingen angav även gäller för liknande anläggningar. Att hålla nere mängden suspenderat material är särskilt viktigt för att minimera grumling i recipienten och med de effekter grumling kan få för det växt- och djurliv som finns där. Domstolen anser vidare att årsmedelvärden bör baseras på minst fyra representativa stickprover, tagna jämt fördelade över året. I övrigt får frågor om kontroll regleras närmare i bolagets kontrollprogram. Behov av provtagning av ytterligare parametrar, t.ex. oljeindex, får även det regleras i bolagets kontrollprogram.

Bolaget har i ansökan angett vilka typer av avfall (schaktmassor, tegel, betong och asfalt) de avser ta emot och vilket föroreningsinnehåll det får finnas i dessa – vilka kvalitetskrav som kommer ställas på dessa typer av avfall. Domstolen bedömer att de inerta schaktmassor som avses hanteras kan innehålla en inte obetydlig mängd föroreningar även om totalhalterna är låga, då det rör sig om relativt stora mängder som kan komma att återvinnas under hela tillståndstiden. Domstolen anser därför att villkor bör föreskrivas för såväl totalhalter i massorna som utlakningshalter i de massor som tas in för återvinning eller för anläggande av bullervall enligt de villkor som framgår av domslutet. Domstolen anser att för de massor som endast kommer att återvinnas och sedan transporteras ut igen från verksamheten är de KM-halter

som bolaget angett som kravnivå en skälig kravnivå medan för de massor som kommer att användas på plats bör de lägre haltnivåerna gälla. Det ska även framhållas att schaktmassorna kommer hanteras nära grundvattenytan och därmed bör skäliga försiktighetsmått vidtas så att inte grundvattnet förorenas på sikt. En sådan försiktighetsåtgärd är att innehålla de nivåer (mindre än ringa risk (MRR) enligt Naturvårdsverkets handbok 2010:1, tabell 4) som framgår av villkoret för de massor som bolaget avser använda för anläggande av bullervall och som kommer att ligga kvar under en längre tid. En annan försiktighetsåtgärd är att kontrollera och mäta halter av föroreningar i grundvattnet. Då domstolen i denna dom även föreskriver om nedläggning av grundvattenrör för kontroll av grundvattennivåer kan bolaget i samråd med tillsynsmyndigheten i bolagets kontrollprogram även inkludera mätningar av föroreningshalter i grundvattnet för att därmed följa upp eventuella verkningar av masshanteringen. Den frågan regleras dock inte av domstolen utan det får bolaget tillsammans med myndigheten komma överens om. I övrigt är det av stor vikt att bolaget kontrollerar inkommande betong och tegel så att de inte innehåller ytliga föroreningar där föroreningsinnehållet kan vara högt (t.ex. från olika ytbeläggningar). Sådant avfall bör först behandlas (borttagande av ytliga föroreningar) innan återvinning kan ske inom verksamheten.

Domstolen anser att det är av vikt att reglera PAH-halter i den asfalt som avses hanteras och när asfalten kan anses utgöra sådan asfalt som inte ska bedömas som farligt avfall. Domstolen föreskriver därför ett villkor om maximal halt av PAH-16 i den asfalt som får tas emot. Villkoret föreskrivs enligt bolagets förslag.

I 7 kap. 7 § avfallsförordningen (2020:614) finns bestämmelser om skyldigheten för den som yrkesmässigt behandlar icke-farligt avfall att föra anteckningar om datum för mottagande, ursprung, mängd m.m. Domstolen föreskriver även ett villkor om vad som bör ingå i rutiner som avser mottagning och hantering av avfallsmassor och vilken dokumentation som bör ske.

Villkor för förvaring av flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall föreskrivs enligt bolagets förslag. Villkor föreskrivs även för oljehantering inklusive tankning av fordon enligt bolagets förslag.

Domstolen bedömer att förslag till slutlig efterbehandlingsplan ska ges in till tillsynsmyndigheten minst tre år i förväg innan tåkten ska avslutas och föreskriver därför ett villkor i huvudsak enligt bolagets förslag. Tillsynsmyndigheten bör även genom delegation ges möjlighet att föreskriva ytterligare villkor. Efterbehandlingen är ett moment i den tillståndsgivna verksamheten och ska vara avslutad inom tillståndstiden. Efterbehandlingsåtgärder bör dock i möjligaste mån utföras successivt.

Det föreskrivs även ett villkor om att ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för verksamheten samt att tillsynsmyndigheten inom ramen för delegation ges möjlighet att reglera det mer i detalj.

Domstolen anser att villkor för om verksamheten i sin helhet eller i någon del upphör föreskrivs i enlighet med vad som framgår av domslutet. För de avhjälpanåtgärder som det eventuellt kan finnas behov av att vidta efter avslutad täktverksamhet finns bestämmelser i 10 kap. miljöbalken.

Villkor för vattenverksamheten

Mark- och miljödomstolen föreskriver ett allmänt villkor enligt praxis. Genom detta villkor blir sökanden bland annat bundet vid de åtaganden om skyddsåtgärder m.m. som gjorts i målet.

Bortledningen av vatten från verksamhetsområdet kommer att ske, enligt vad som framgår av ansökan, i en sedimentationsdamm och vidare via diken och markavvattningsföretag till recipienten Sjöatorpasjön. Mark- och miljödomstolen bedömer att maximal momentan mängd som får bortledas bör bestämmas enligt bolagets förslag. Inte minst för att inte ge upphov till skador nedströms verksamheten. Den maximala momentana volymen (30 l/s) utgör dock undantagsfall då det normala flödet, vilket sedimentationsdammens reningskapacitet har dimensionerats utifrån är

betydligt lägre (17 l/s). Den maximala och totala bortledda vattenvolymen ska mätas och journalföras i enlighet med vad som framgår av domslutet.

Villkor om lägsta nivå för avsänkning av grundvattenytan bör fastställas utifrån de uppgifter och förslag till villkor som bolaget angett i ansökan.

Villkor föreskrivs även enligt bolagets förslag vad avser ersättning av brunn för dricksvattenändamål. Enligt vad som framkom vid huvudförhandlingen avser det de dricksvattentäkter som ligger inom influensområdet för jord och berg. Domstolen påminner även om det åtagande som bolaget gjort vad gäller ersättning av vattentäkter för fastigheterna C och B.

Villkor föreskrivs även om att kontroll av grundvattennivåer ska ske i observationsrör inom området och vid minst två tillfällen per år. Detta för att kontrollera och följa upp verkningarna av vattenverksamheten. Till en början kan frekvensen vara högre än de två gånger som föreskrivs i villkoret. Denna frekvens och rörens placering är något som tillsynsmyndigheten ges möjlighet att föreskriva ytterligare krav om genom delegation.

Kontrollprogram bör upprättas även för vattenverksamheten. Villkor härom föreskrivs i enlighet med vad som framgår av domslutet. Huruvida två separata kontrollprogram behöver upprättas, ett för den miljöfarliga verksamheten och ett för vattenverksamheten, överlåter domstolen till tillsynsmyndigheten/erna och bolaget att komma överens om.

Sevesoverksamheten

Eftersom bolaget vid sprängningstillfällen kan förvara sprängmedel överstigande de mängder (10 ton) som innebär att verksamheten omfattas av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor är det viktigt att bolaget aktivt arbetar för att förebygga sådana olyckor. Domstolen finner dock inga skäl att fastställa ytterligare villkor än de som fastställs i domen.

Bolaget har i ansökan beskrivit hur de arbetar med frågan och vilka försiktighetsmått de avser att vidta.

Säkerhet

För att säkerställa att de avslutnings- och återställningsåtgärder som ska ske i samband med att täktverksamheten upphör kan fullgöras ska enligt 9 kap. 6 e § och 16 kap. 3 § miljöbalken en säkerhet ställas. Bolaget har yrkat att en ekonomisk säkerhet fastställs som uppgår till enmiljonettthundratusen (1 100 000) kronor. Underlag för bolagets beräkning framgår av ansökan och har även redovisats vid huvudförhandlingen. Länsstyrelsen i Kronobergs län har beräknat fram en säkerhet om 5,1 miljoner kronor enligt Miljösamverkan Sveriges beräkningsmodell. Samtidigt har länsstyrelsen överlåtit till mark- och miljödomstolen att avgöra rimligt belopp.

Mark- och miljödomstolen anser att det förslag till säkerheten som bolaget ingett inte är tillräckligt för att säkerställa eventuella kostnader som kan uppstå för återställningsåtgärder och som verksamheten kan föranleda på denna plats. Mark- och miljööverdomstolen har i en nyligen avgjord dom, mål M 10574-19, ansett att schabloniserade beräkningar (enligt den av länsstyrelsen angivna modellen) inte ensamt kan ligga till grund för säkerhetens storlek utan en bedömning ska som huvudregel avgöras i det enskilda fallet.

Även om en täktsjö kommer att bildas, ca 16 år efter att täktverksamheten upphört, kan där uppstå kostnader som bolaget inte har räknat med. Mark- och miljödomstolen instämmer i länsstyrelsens synpunkt att säkerheten ska täcka efterbehandlingskostnader som kan uppstå oavsett när under tillståndstiden. Dessa kostnader kan gälla delar inom verksamhetsområdet där bolaget räknat med att det blir en täktsjö men för att denna ska kunna åstadkommas under en avbruten tillståndstid kan där finnas behov av iordningställande av bottnar och slänter, vilket inte bolaget räknat med i sin beräkning. Likaså ska säkerheten täcka kostnader som kan uppstå för tillsynsmyndigheten för tex. upphandling av tjänster etc. för att tillse att efterbehandlingen fullföljs. Man anledning härav anser domstolen att säkerheten ska bestämmas till två miljoner (2 000 000) kronor. Säkerheten ska ställas under hela tillståndstiden.

Igångsättningstid för den miljöfarliga verksamheten

Bolaget har vid huvudförhandlingen framfört att de yrkar om en igångsättningstid för den miljöfarliga verksamheten på två år från det att tillståndet vunnit laga kraft. Ingen har motsatt sig detta. Domstolen anser att igångsättningstiden ska bestämmas utifrån bolagets yrkande.

Arbetstid för vattenverksamheten och tid oförutsedd skada

När tillstånd avser arbeten för vattenverksamhet ska den tid inom vilken arbeten ska vara utförda anges i domen. Bolaget har yrkat att arbetstiden ska bestämmas till 10 år (jfr. 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken). Domstolen anser att arbetstiden ska bestämmas utifrån bolagets yrkande.

Vidare ska i domen anges den tid inom vilken anspråk i anledning av oförutsedd skada får framställas. Den tiden får bestämmas till lägst fem och högst tjugo år. Tiden räknas från utgången av den av domstolen bestämda arbetstiden (jfr. 22 kap. 25 § första stycket 14 och 24 kap. 18 § tredje stycket miljöbalken).

Domstolen bedömer, utifrån den beskrivning av hydrogeologin i området som sökanden har redovisat, att någon risk för skada inte bedöms föreligga förutom för de två grävda dricksvattenbrunnar som bolaget åtagit sig att ersätta. Domstolen bedömer vidare att de influensområden och de avsänkningar som redovisats är korrekt uträknade och angivna efter att influensområdet för berg korrigerats till en beräknad trycksänkning på 0,3 meter istället för 1,0 meter (se Figur 1 i reciten). Uppstår ändå skada får anmälan om sådan oförutsedd skada göras till mark- och miljödomstolen särskilt, inom de tider som anges nedan. Vidare har bolaget genom särskilt villkor åtagit sig att ersätta vattentäkter för husbehovsändamål, inom influensområdet, i fall det skulle uppstå betydande påverkan från bolagets verksamhet på sådan vattentäkt (se bolagets förslag villkor 12 samt villkor 27 i domslutet).

Mark- och miljödomstolen anser utifrån ovanstående bestämmelser och en tillståndstid på 30 år att tiden för oförutsedd skada ska bestämmas till 20 år från arbetstidens utgång.

Enskilda ersättningsanspråk

Den som med stöd av tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken genom inlösen eller på annat sätt tar i anspråk annans egendom eller vidtar en åtgärd som skadar annans egendom ska betala ersättning för vad som avstås eller skadas, om annat inte är särskilt föreskrivet. Ersättning ska betalas endast för skador som kvarstår, sedan förebyggande eller avhjälpande åtgärder har utförts av tillståndshavaren (31 kap. 16 § miljöbalken).

Dödsboet för Erik Villnäs har yrkat att få skogsmark i kompensation för förstörd skogstillväxt till följd av täktverksamheten. I andra hand har yrkats kompensation i pengar. Såsom ovan nämnts bedömer domstolen utifrån den beskrivning av hydrogeologin i området som sökanden har redovisat, att någon risk för skada beträffande skogstillväxten inte bedöms föreligga. Dödsboets yrkande om ersättning ska därför ogillas.

Verkställighetsförordnande

Bolaget har yrkat på verkställighetsförordnande avseende den miljöfarliga verksamheten och vattenverksamheten.

När det finns skäl för det får mark- och miljödomstolen enligt 22 kap. 28 § miljöbalken förordna att ett tillstånd till en verksamhet får tas i anspråk även om domen inte vunnit laga kraft. Utgångspunkten är dock att ett ianspråktagande av ett tillstånd får ske först när tillståndsbeslutet vunnit laga kraft. För att verkställighetsförordnande ska meddelas krävs att det finns skäl för det, t.ex. att arbeten måste utföras före en snabb annalkande vinter (prop. 1997/98:45, del 2, sid 247).

Mark- och miljödomstolen anser att det finns tillräckliga skäl för att kunna medge verkställighetsförordnande för den miljöfarliga verksamheten under förutsättning att bolaget lossgör berg ner till maximalt +179 möh (RH2000) inom det ansökta brytningsområdet och att någon bortledning av grundvatten inte kommer till stånd innan tillståndet vunnit laga kraft. Utifrån vad som framgår av målet finns sedan tidigare täktstillstånd en stor mängd berg kvar att bryta inom etapp 1, liksom det finns en stor

mängd kvar att bryta inom det sökta brytningsområdet innan vattenverksamheten behöver påbörjas (enligt bolaget kommer det att dröja 5-7 år innan bortledning av grundvatten behöver påbörjas). Mark- och miljödomstolen bedömer att det inte har framförts tillräckliga skäl för att inte meddela verkställighet för täkt- och återvinningsverksamheten. Ingen myndighet har heller emotsatt sig detta. En förutsättning för verkställighetsförordnandet är dock att mark- och miljödomstolen godkänt säkerheten för täktverksamheten.

Domstolen bedömer däremot att det inte finns tillräckliga skäl för att meddela verkställighet för vattenverksamheten. Inte minst med anledning av det bolaget själva har angett, dvs. att man inte avser att påbörja bortledning av vatten förrän efter 5-7 år från det att tillståndet tagits i anspråk. Yrkandet om verkställighetsförordnande för vattenverksamheten bör därför avslås.

Återkallelse av tidigare beslut

När detta tillstånd tas i anspråk och vunnit laga kraft bör det ersätta det tidigare meddelade beslut för befintlig verksamhet på fastigheten A i Alvesta kommun, som då upphör att gälla.

Prövningsavgift

Några omständigheter som kan föranleda mark- och miljödomstolen att ändra den i beslut den 24 juli 2020 fastställda prövningsavgiften på 46 025 kr har inte framkommit. Avgiften ska därför stå fast.

Rättegångskostnader

Ersätt för rättegångskostnader har yrkats av Länsstyrelsen i Kronoberg (6 400 kr), Alvesta kommun (7 520 kr), J.A. (2 000 kr) samt E.O. (2 000 kr). Bolaget har vidgått ersättningen. Betalning ska erläggas enligt vad som framgår av domslut.

Sammanfattning

Mark- och miljödomstolen anser att det inte finns några hinder, med hänsyn till i målet tillämpliga bestämmelser, mot att tillstånd meddelas till ansökt miljöfarlig verksamhet samt vattenverksamhet. Tillstånd härtill ska därför lämnas. Övriga frågor och yrkanden som inte särskilt bemötts ovan anser domstolen ska ogillas.

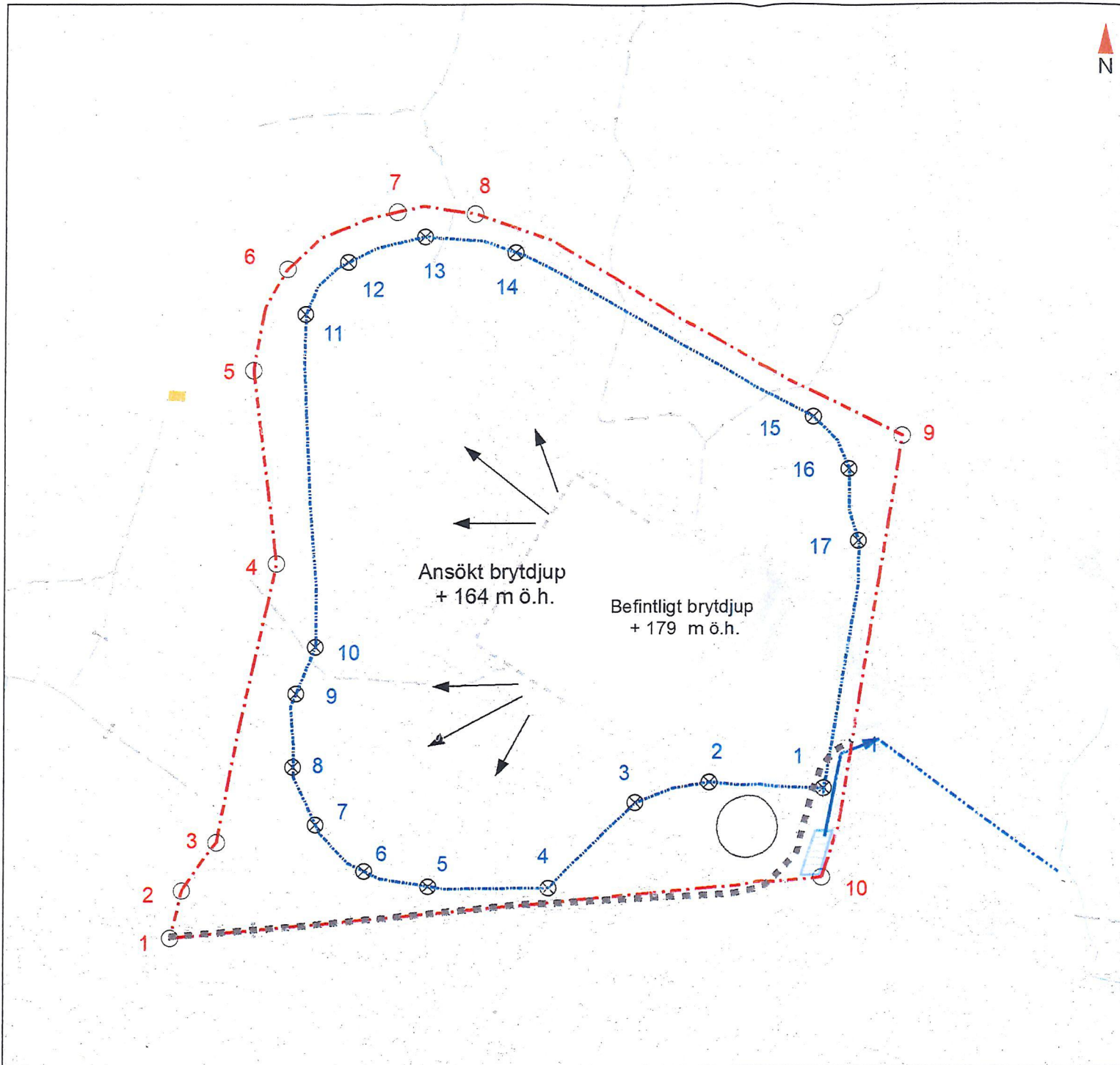
HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-01)

Överklagande senast den 20 september 2021.

Ann Westerdahl

Viktor Forsell

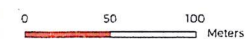
I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Ann Westerdahl, ordförande, och tekniska rådet Viktor Forsell samt de särskilda ledamöterna Tommy Hammar och StenInge Arnesson.

- Brytområde
- Verksamhetsområde
- BO
- VO
- Ungefärlig brytfront maj 2020
- Bryttriaktning
- Flödesriktning
- Kulverterat vattendrag
- Sedimentationsdamm
- Infartsväg
- Byggnader (övriga hus)
- Byggnader (hus)
- Yta för masshantering

VO	X	Y
1	463406.51	6312289.37
2	463417.91	6312326.95
3	463444.85	6312365.48
4	463491.47	6312564.47
5	463473.09	6312737.06
6	463469.76	6312811.07
7	463586.42	6312861.84
8	463648.35	6312860.88
9	463986.32	6312885.86
10	463923.44	6312337.73

BO	X	Y
1	463924.97	6312408.3
2	463893.54	6312413.12
3	463776.46	6312506.08
4	463706.83	6312329.32
5	463611.84	6312330.41
6	463561.68	6312342.34
7	463525.04	6312379.67
8	463505.21	6312424.75
9	463507.36	6312481.86
10	463522.89	6312519.12
11	463514.51	6312781.17
12	463547.86	6312622.51
13	463608.49	6312642.58
14	463680.02	6312630.47
15	463916.82	6312708.31
16	463944.46	6312659.3
17	463951.62	6312602.39

Ansökt brytdjup
+ 164 m ö.h.

Befintligt brytdjup
+ 179 m ö.h.

Koordinatsystem: SWEREF99 TM
Höjdsystem: RH 2000

Johansson Grus & Mark Entreprenad AB
Häljalät Åsbovägen 201
284 92 Perstorp

WSP Sverige AB
Södra Malmgatan 10
392 34 Kalmar
Vxl: +46 10 7225000

UPPDRAG NR 10288115	RITAD/KONSTR AV J ODEHN	HANDLÄGGARE J ODEHN
DATUM 2020-05-05	ANSVARIG HANNA HÄLLSTRAND	

VILLARP BERGTÄKT
EXPLOTERINGSKARTA

SKALA 1:3 000 (A3)	NUMMER M1	BET
-----------------------	--------------	-----

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

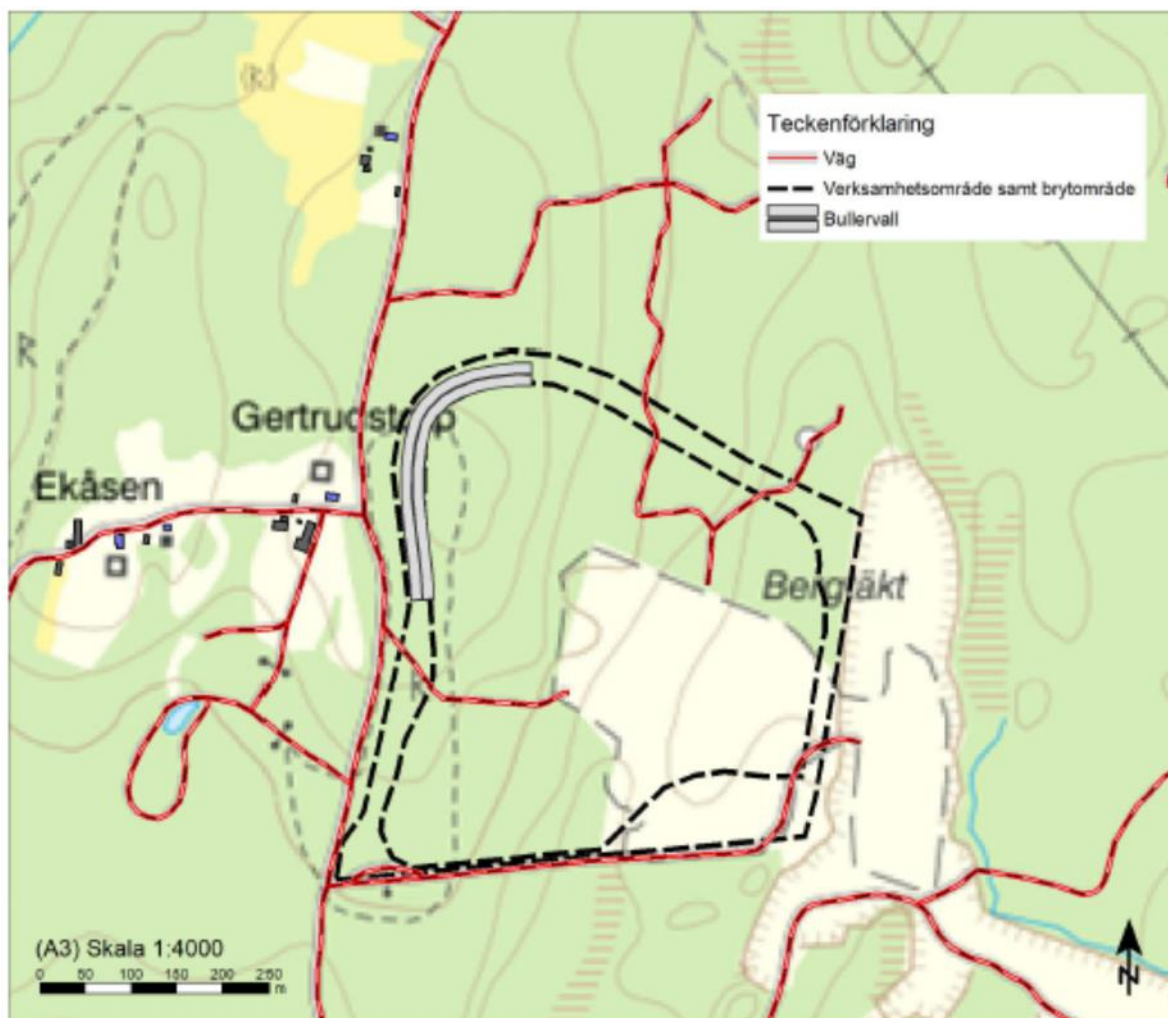
Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Placering av bullervall

Domsbilaga B
M 11112-21

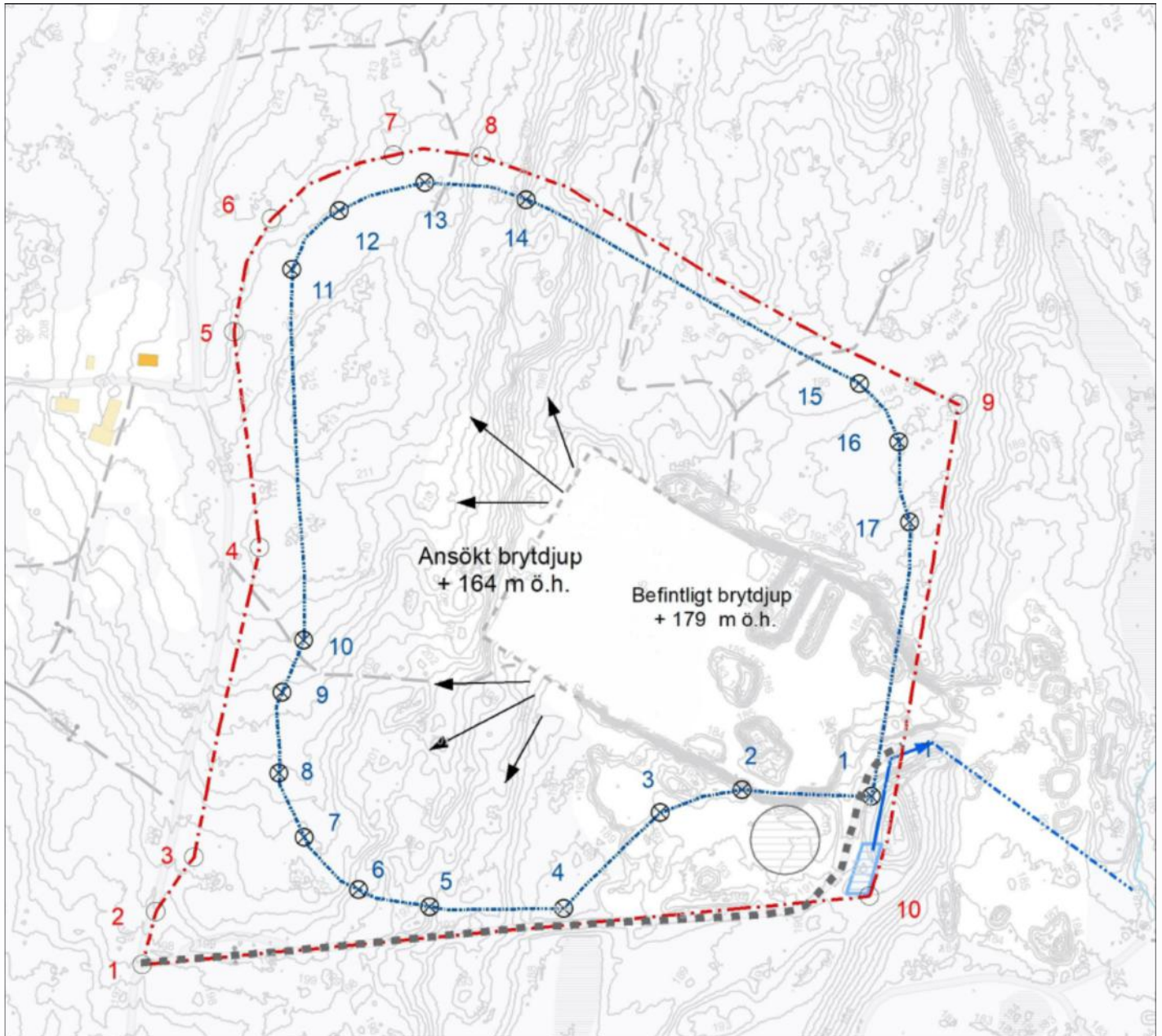
Figur 7 Bullervallens placering i landskapet.

Karta över verksamhetsområde och brytningsområde

Domsbilaga C

Sid 1 (2)

M 11112-21

Röd linje:	Verksamhetsområde
Blå linje:	Brytningsområde
Grå cirkel:	Masshantering
Ljusblå yta:	Sedimenteringsdamm

Koordinater för verksamhets- och brytningsområde SWEREF99 TM

Domsbilaga C
Sid 2 (2)
M 11112-21

Verksamhetsområde			Brytningsområde		
ID	N	E	ID	N	E
1	6312289.37	463408.5	1	6312408.3	463924.97
2	6312326.95	463417.9	2	6312413.12	463833.54
3	6312365.48	463444.85	3	6312396.98	463775.46
4	6312584.47	463491.47	4	6312329.32	463706.83
5	6312737.06	463473.09	5	6312330.41	463611.84
6	6312817.07	463499.76	6	6312342.34	463561.68
7	6312861.84	463586.42	7	6312379.61	463523.04
8	6312860.88	463648.35	8	6312424.75	463505.21
9	6312685.66	463986.32	9	6312481.88	463507.36
10	6312337.73	463923.44	10	6312519.12	463522.89
			11	6312781.17	463514.51
			12	6312822.51	463547.86
			13	6312842.58	463608.49
			14	6312830.47	463680.02
			15	6312700.31	463916.52
			16	6312659.3	463944.46
			17	6312602.39	463951.82

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se